

II. ULUSLARARARASI ERGENLİK VE GENÇLİK ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

"Değişen Dünyada Ergen ve Genç Olmak"

Bildiri Özetleri Kitabı
6-8 Eylül 2023

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

II.ULUSLARARASI ERGENLİK VE GENÇLİK ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

"Değişen Dünyada Ergen ve Genç Olmak"

Bildiri Özetleri Kitabı

6-8 Eylül 2023

Ergenlik ve Gençlik Araştırmaları Derneği

KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ
Akıl - Ahlak - Adalet - Adap

Kapadokya Üniversitesi Yayınları: 82

ISBN: 978-605-4448-72-2

DOI: 10.35250/kun/9786054448722

URL: https://hdl.handle.net/20.500.12695/2296

© Ekim 2023

II.ULUSLARARASI ERGENLİK VE GENÇLİK ARAŞTIRMALARI KONGRESİ: "Değişen Dünyada Ergen ve Genç Olmak" Bildiri Özetleri Kitabı

© Copyright, 2023, KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Sertifika No: 43348

Bu eser Creative Commons "BY-NC-SA" (Atıf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş) Lisansı ile lisanslanmıştır.

Kapak Tasarım: Nazile Arda Çakır

Bu kitap, II.ULUSLARARASI ERGENLİK VE GENÇLİK ARAŞTIRMALARI KONGRESİ "Değişen Dünyada Ergen ve Genç Olmak" organizasyonu kapsamında yayımlanmıştır. Bu kitapta yayımlanan tüm bildirilerin içeriklerinden yazarları sorumludur.

KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir
yayinevi@kapadokya.edu.tr
kapadokyayayinlari.kapadokya.edu.tr
0(384) 353 5009
www.kapadokya.edu.tr

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr.Ali Serdar Sağkal, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Doç. Dr. Derya Atalan Ergin, Kapadokya Üniversitesi

Prof. Dr. Diğdem Müge Siyez, Dokuz Eylül Üniversitesi

Araş. Gör. EceTaşkın, Kapadokya Üniversitesi

Prof. Dr. Figen Çok, Başkent Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Melis Çelik Ok, Kapadokya Üniversitesi

Araş. Gör. Muhlis Eroğlu, Kapadokya Üniversitesi

Prof. Dr. Müge Artar, Kapadokya Üniversitesi (Kongre Başkanı)

Prof. Dr. Neslihan Güney Karaman, Ankara Üniversitesi

Doç.Dr.Yağmur Soylu, Dokuz Eylül Üniversitesi

Prof. Dr.Yalçın Özdemir, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Zekeriya Temircan, Kapadokya Üniversitesi

BİLİM KURULU

Doç. Dr. Ali Serdar Sağkal, Adnan Menderes Üniversitesi
Doç. Dr. Ayfer Dost Gözkan, Özyeğin Üniversitesi
Prof. Dr. Aylin Görgün Baran, Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşenur Büyükgöze Kavas, On Dokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Bedriye Öncü Çetinkaya, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Demet Lüküslü, Yeditepe Üniversitesi
Prof. Dr. Diğdem M. Siyez, Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Ezgi Toplu Demirtaş, MEF Üniversitesi
Prof. Dr. Figen Çok, Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Hilal Özcebe, Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. İsmihan Artan, Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Jeffrey Arnett, Clark Üniversitesi, ABD
Prof. Dr. Laura Nota, Padova Üniversitesi, İtalya
Dr. Lene Arnett Jensen, Clark Üniversitesi, ABD
Prof. Dr. M. Engin Deniz, Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Eskin, Koç Üniversitesi
Doç. Dr. Metin Özdemir, Orebro Üniversitesi, İsveç
Prof. Dr. Müge Artar, Kapadokya Üniversitesi
Prof. Dr. Nebi Sümer, Sabancı Üniversitesi
Prof. Dr. Neslihan Güney Karaman, Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Okan Cem Çırakoğlu, Kapadokya Üniversitesi
Doç Dr. Sevgi Özdemir, Orebro Üniversitesi, İsveç
Prof. Dr. Yalçın Özdemir, Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Zeynep Hatipoğlu Sümer, ODTÜ

İçindekiler

ÇALIŞTAYLAR 10

ÇALIŞTAY 1: ERGENLİKTE BOYLAMSAL ARAŞTIRMALAR 11

ÇALIŞTAY 2: FLÖRT ŞİDDETİ ARAŞTIRMALARI 11

DAVETLİ AÇILIŞ KONUŞMASI 12

Emerging Adulthood, Ages 18 to 29: Cultural and International Variations 13

SEMPOZYUM 14

YOUTH IDENTITY DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF MIGRATION 15

THE ROLE OF RESILIENCE AND COPING STRATEGIES IN THE IDENTITY DEVELOPMENT OF ETHNIC MINORITY AND MAJORITY ADOLESCENTS 16

UNDERSTANDING THE INTERPLAY BETWEEN CULTURAL STRESSORS AND CULTURAL IDENTITY STYLES 17

UNDERSTADING THE DEVELOPMENT OF CULTURAL IDENTITIES IN ETHNIC MINORITY 18

SÖZLÜ BİLDİRİLER 1 19

1.OTURUM ADOLESCENCE AND EMERGING ADULTHOOD 20

A REVIEW AND EVALUATION OF THE PSYCHOMETRIC EVALUATION OF THE REVISED TURKISH VERSION OF INVENTORY OF THE DIMENSIONS OF EMERGING ADULTHOOD 20

PROMOTING YOUTH WELLBEING DURING COVID-19: GLOBAL INSIGHTS ON RESILIENT COPING AND CONTRIBUTION 22

UNDERSTANDING THE CORRELATES OF DISCRIMINATION AND PREJUDICE TOWARDS REFUGEES IN TURKISH ADOLESCENCE 23

2.OTURUM: ZORBALIK/SİBER ZORBALIK 25

PISA 2018 VERİLERİ ARACILIĞIYLA AKRAN ZORBALIĞINA UĞRAMA SIKLIĞININ OKUL, ÖĞRENCİ VE AİLE İLE İLİŞKİLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 25

ERGENLERDE SOSYAL BECERİ, AHLAKİ ÇÖZÜLME VE SİBER ZORBALIK DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN BİR MODEL ÖNERİSİ 26

ÖN ERGENLİK DÖNEMİNDE ALGILANAN ANABABALIK, ALGILANAN SOSYAL YETKİNLİK İLE SİBER ZORBALIK ARASINDAKİ İLİŞKİ 27

DEPREM YAŞANTISI OLAN ÇOCUKLA DENEYİMSEL OYUN TERAPİSİ 28

3.OTURUM: YILMAZLIK/AKADEMİK YILMAZLIK 29

KARAKTER GÜÇLERİNE DAYALI AKADEMİK YILMAZLIK PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 29

AKADEMİK YILMAZLIK GELİŞİM MODELİ 30

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÖZ DÜZENLEMENİN YILMAZLIK, OKUL TÜKENMİŞLİĞİ VE ÇALIŞMA BAĞLILIĞI ARASINDAKİ ARACILIK ROLÜ 31

ÖZNEL İYİ OLUŞ AKADEMİK BEKLENTİLERİN YILMAZLIK OKUL TÜKENMİŞLİĞİ OKUL ÇALIŞMALARINA BAĞLANMAYLA İLİŞKİSİ 32

4.OTURUM: GENÇLERDE KAYGI 34

YAYGIN ANKSİYETE BOZUKLUĞU TANILI ERGENLERİN AKTİVİTE/ROL KATILIMLARININ İNCELENMESİ 34

ÜNİVERSİTE SINAVLARINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI KAYGIYI AZALTMAYA YÖNELİK MÜDAHALE PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ....35
SÜPER YAŞAM BECERİLERİ PSİKO EĞİTİM PROGRAMININ ERGENLERİN KAYGI VE YALNIZLIK DÜZEYLERİNE ETKİSİ....36
ÇOCUK VE ERGENLERDE DUYGUDURUM BELİRTİLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE AÇIKLANMASI: BİR CHAID ANALİZİ....37
5.OTURUM: KARİYER DANIŞMANLIĞI....38
KARİYER PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİNİN İNCELENMESİ....38
OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANLARININ KARİYER PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI İLE İLGİLİ İHTİYAÇLARININ İNCELENMESİ....39
LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ KARAR VERME SÜREÇLERİNDE SOSYAL MEDYA KULLANIMLARI VE SOSYAL MEDYA FENOMENLERİNE İLİŞKİN ALGILARININ ROLÜ....40
LİSE ÖĞRENCİLERİNDE MÜKEMMELİYETÇİLİK PROFİLLERİNİN EBEVEYN AKADEMİK BAŞARI BASKISI VE BAŞARI AMAÇ YÖNELİMLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ....41
6.OTURUM: EBEVEYNLİK VE ÇOCUK UYUMU....42
TÜRKİYE'DE EBEVEYNLİK: ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ UYUM SORUNLARININ ÇOCUK, EBEVEYN VE AİLE DÜZEYİNDEKİ YORDAYICILARI....42
ÇOCUKLARIN DUYGUDURUM BELİRTİLERİNİN EBEVEYN ALGISINA GÖRE SINIFLANDIRILMASI VE SINIFLARI AÇIKLAYAN DEĞİŞKENLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ....43
ERGENLERİN ALGILADIKLARI BABA KATILIMI, EBEVEYN TUTUMU VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ....44
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ROMANTİK İLİŞKİYE BAĞLILIĞIN EŞİTLİK VE YATIRIM PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ....45
ERGENLERİN EBEVEYNLERİ İLE İLİŞKİLERİNDE KENDİNİ AÇMA VE SIR SAKLAMA: NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA....46
DAVETLİ PANEL 1....47
TÜRKİYE'DE GENÇLERİN KARİYER GELİŞİMİ, İŞE GEÇİŞ VE İŞSİZLİK....48
YETENEK YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISI İLE GENÇ İSTİHDAMI....48
İŞE GEÇİŞ VE İŞSİZLİKLE BAŞA ÇIKMADA KARIYER UYUM YETENEKLERİ....49
GENÇ İŞSİZLERDE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK....50
DAVETLİ KONUŞMACI 2....51
Developmental Theory: Self and Social Science in a Global World....52
POSTER BİLDİRİLER....53
YOUTH'S PERCEPTIONS OF DEVELOPMENT WITHIN STEM YOUTH EDUCATION PROGRAMS IN INFORMAL SETTINGS....54
HEALTH RISK BEHAVIORS AMONG EUROPEAN ADOLESCENTS: A LATENT PROFILE ANALYSIS....55
CORRELATES OF BYSTANDER RESPONSES TO SOCIAL EXCLUSION IN CHILDREN AND ADOLESCENTS: SOCIAL NORMS AND SOCIAL-COGNITIVE SKILLS....56
VALIDATION OF DISPOSITIONS OF VIOLENT EXTREMISM QUESTIONNAIRE IN ADOLESENCE AND YOUTH....57

THE EFFECT OF PET OWNERSHIP ON EMOTIONAL INTELLIGENCE IN EMERGING ADULTS....58
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER İLE ÇALIŞAN YARDIMCI DESTEK PERSONELİN KULLANDIKLARI ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ....59
ERGENLERİN BİLİŞSEL OLMAYAN BECERİLERİ: LİSE ÖĞRENCİLERİNDE ÖZ-YETERLİLİK, AZİM, PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ İLE AKADEMİK PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ....60
PSİKOLOJİ BÖLÜMÜ İLK VE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BÖLÜM TERCİH SEBEPLERİ VE MESLEKTEN BEKLENTİLERİ....61
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLER ARASI İLİŞKİLERDEN ALGILADIKLARI KABUL RED DÜZEYLERİ İLE PARASOSYAL ETKİLEŞİM ARASINDAKİ İLİŞKİDE SOSYAL KAYGININ ARACI ROLÜ....62
ÜNİVERSİTEDE KRONİK HASTALIĞA SAHİP OLMAK: “HENÜZ ÇOK GENCİM” 63
ERGENLİK VE DİJİTAL EBEVEYNLİK....64
“BEYİN GÖÇÜ” OLGUSUNDA GENÇLERİN GÖRÜŞLERİ: KIRILGAN BİR UMUT MU, ZORLU BİR DEPLASMAN MI? 66
BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ KADINLARDA FEMİNİST KİMLİK GELİŞİMİNİ YORDAYAN BAZI DEĞİŞKENLER....67
BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AHLAKİ DEĞERLENDİRMELERİNİN UTANÇ VE SUÇLULUK EĞİLİMLERİ VE KİMLİK GELİŞİMİ BOYUTLARI İLE İLİŞKİLERİ 68
GENÇLERDEN GENÇLİĞE: ÜNİVERSİTELİ GENÇLERDE İÇİNDE BULUNDUKLARI GELİŞİMSEL ÖZELLİKLERE İLİŞKİN FARKINDALIĞIN EĞİTİMLE GELİŞTİRİLMESİ AMAÇLI BİR MODÜL ÇALIŞMASI 69
ANABABA İZLEMESİ VE ERGENLERİN DAVRANIŞSAL SONUÇLARI 70
ÜNİVERSİTEYE YENİ BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERİN UYUM SÜRECİNDE AKRAN DESTEK PROGRAMI....71
6 ŞUBAT DEPREMİ SONRASI TÜRKİYE’DE GENÇLİK VE GÖNÜLLÜLÜK....72
GENÇLERİN DİNLEDİKLERİ MÜZİK TÜRLERİ VE KENDİLERİNDEN YANSIMALAR....73
THE LINKS BETWEEN THE MOTIVATION FOR STUDYING ONE’S MAJOR, ACHIEVEMENT MOTIVATION, AND CAREER COMMITMENT....74
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİLERİNDE FLÖRT ŞİDDETİ DENEYİMLEME VE UYGULAMA DURUMLARININ BAZI DEMOGRAFİK DEĞIŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ....75
DAVETLİ PANEL 2 76
TÜRKİYE’DE GENÇLİK VE RUH SAĞLIĞI....77
ÇOCUĞUNUZUN 25 YAŞINDA NASIL OLMASINI İSTERSİNİZ? TÜRKİYE’DE EBEVEYNLERİN SOSYALİZASYON BEKLENTİLERİ VE ETKİLERİ....77
TRAVMALAR ÜLKESINDE GENÇ OLMAK 78
ERGENLERDEKİ RUHSAL BOZUKLUKLARIN DEĞIŞEN KLİNİK PROFİLLERİ....79
SÖZLÜ BİLDİRİLER 2 80
1.OTURUM: DEVELOPMENT AND WELL-BEING 81
STUDENTS’ PATH TO SELF-DISCOVERY: VOCATIONAL IDENTITY CONSTRUCTION AND PERSONAL VALUES 81
‘TOO MANY FOREIGNERS IN THE CLASS IS NOT GOOD FOR OUR CHILD'S INTEGRATION'. PARENTS SUBJECTED TO THE ASYLUM SYSTEM NAVIGATING RACIST DISCOURSE THROUGH ACCOMMODATION AND RESISTANCE....82

UNRAVELING THE THREADS OF SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING: THE "CURATIVE" ROLE OF SOCIAL IDENTIFICATION WITH FAMILY AND FRIENDS 83

CİNSEL FARKINDALIK TEMELLİ EĞİTİM PROGRAMININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL MİTLER, CİNSELLİĞE YÖNELİK TUTUMLAR VE CİNSEL BİLGİ DÜZEYLERİNE ETKİSİ 84

2.OTURUM: BELİREN YETİŞKİNLİK....85

BELİREN YETİŞKİNLERİN YAŞAM GÖRÜŞÜNÜN VAROLUŞÇU YAKLAŞIMLA İNCELENMESİ....85

BELİREN YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİ DOYUMUNUN YORDANMASINDA ROMANTİK YETKİNLİK, ÇEYREK YAŞAM KRİZİ, CİNSİYET, YAŞ VE ROMANTİK İLİŞKİ SÜRESİNİN ROLÜ....86

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE İNTİHAR DAVRANIŞINA İLİŞKİN RİSK FAKTÖRLERİNİN İNCELENMESİ 87

3.OTURUM: İHMAL, İSTİSMAR ve RİSKLİ DAVRANIŞLAR....88

ERGENLERDE YÜRÜTÜCÜ İŞLEVLERİN SOSYO DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER VE ALGILADIKLARI DUYGUSAL İSTİSMAR AÇISINDAN İNCELENMESİ 88

ÇOCUKLUKTA KÖTÜ MUAMELE VE DEPRESİF BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİ: SOSYAL DESTEK TÜRÜNÜN ARACI ROLÜ 89

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN KUŞAKLARARASI ETKİSİNİN ERGENİN UYUM VE YETERLİLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ....90

ERGENLERDE AİLE İÇİ ŞİDDETE MARUZ KALMA VE/VEYA TANIK OLMA İLE TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİ....91

4.OTURUM: BİLİŞSEL SÜREÇLER ve YARATICI DÜŞÜNME 92

18-25 YAŞ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DUYGUDURUMUN BELLEK YANILMASI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ....92

BİLİŞSEL OLMAYAN BECERİLER ARASINDAN PSİKOLOJİK DAYANIKLIK, YAŞAM DOYUMU VE AZMİN ERGENLERİN DERS ÇALIŞMA MOTİVASYONLARI İLE İLİŞKİSİ 93

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BİLİŞÖTESİ FARKINDALIK, BİLİŞSEL ESNEKLİK VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ....94

ÇEVRİMİÇİ MÜZE EĞİTİMİ DERSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNE ETKİSİ 95

5.OTURUM: ÖLÇEK/MÜDAHALE ÇALIŞMALARI 96

ÇOK BOYUTLU ÖZ KONTROL ÖLÇEĞİ: UYARLAMA ÇALIŞMASI....96

BİRLİKTE EBEVEYNLİK ÖLÇEĞİ - DOĞUM ÖNCESİ VERSİYONU (BEÖ-DÖV): GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 97

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR MÜDAHALE: ÜNİVERSİTEYE UYUMA DAİR BULGULAR 98

ERIKSON'UN PSIKOSOSYAL EVRE ENVANTERİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI 99

6.OTURUM: TEKNOLOJİ KULLANIMI....100

GENÇLERDE PROBLEMLİ CEP TELEFONU KULLANIMI, BİLİŞSEL HATALAR VE DİKKAT EKSİKLİĞİ İLE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞUNUN İNCELENMESİ....100

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CHATGPT KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ....101

ERGENLERİN SANAL ORTAMLARDA KURDUKLARI ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ: SANAL BAĞLANMA 102

UZAKTAN EĞİTİMİN GÖLGESİNDE ÖZEL GEREKSİNİMLİ OLMAK: BİR OLGU SUNUMU 103

7.OTURUM: SANAL ORTAMLAR 104

SANAL BAĞLANTILAR, GERÇEK ETKİLER: GENÇLERDE DIŞADÖNÜKLÜK, EMPATİ VE ÇEVRİM İÇİ OLUMLU SOSYAL DAVRANIŞ 104
SOCIAL MEDIA USE, SOCIAL COMPARISON, AND LONELINESS AMONG UNIVERSITY STUDENTS 105
ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ YORDAYICISI OLARAK ALEKSİTİMİ 106
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BEĞENİRLİĞİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ÜZERİNE YORDAYICI GÜCÜ 107
DAVETLİ PANEL 3 108
TÜRKİYE'DE GENÇLİK VE İLİŞKİLER ARAŞTIRMALARINA BAKIŞ 109
ROMANTİK İLİŞKİ GÜÇLENDİRME ÇALIŞMALARINDA MEVCUT DURUM 109
GENÇLİKTE KARDEŞ İLİŞKİLERİ VE ROMANTİK İLİŞKİ DENEYİMLERİ 111
DİJİTAL ÇAĞ: GENÇLİKTE ROMANTİK İLİŞKİLER, FLÖRT VE AŞK 112
DAVETLİ KONUŞMACI 3 113
Türkiye' de NEET(Ne Eğitimde Ne İstihdamda) Gençler (NEET Youth in Turkey) 114
SÖZLÜ BİLDİRİLER 3 115
1.OTURUM: DATING 116
HOW DO ATTACHMENT, REJECTION SENSITIVITY, AND SELF-COMPASSION PREDICT PSYCHOLOGICAL AGGRESSION IN DATING RELATIONSHIPS? 116
ACTOR-PARTNER INTERDEPENDENCE MEDIATION MODEL: EMOTIONAL MANIPULATION ON COMMITMENT VIA SATISFACTION 117
DATING VIOLENCE FROM THE PERSPECTIVE OF ADOLESCENTS AND EMERGING ADULTS 118
2.OTURUM: BULLYING-CYBERBULLYING-WELLBEING 119
CYBERBULLYING, BASIC PSYCHOLOGICAL NEEDS, AND SOCIO-EMOTIONAL SKILLS: A PERSON-CENTERED ANALYSIS 119
BULLYING AND ADOLESCENT WELL-BEING: INSIGHTS FROM BRONFENBRENNER'S BIOECOLOGICAL SYSTEMS THEORY 120
SHARED SOCIAL IDENTITY AND WELL-BEING: AN INVESTIGATION OF THE KAHRAMANMARAŞ EARTHQUAKE EXAMPLE 121
3. OTURUM: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE UYUM 123
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE GENEL ERTELEME VE FONKSİYONEL OLMAYAN TUTUMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİDE SAVUNMACI KÖTÜMSERLİĞİN ARACI ROLÜ 123
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE DUYGU OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ 124
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AİLE İLİŞKİ DOYUMUNUN EBEVEYNLERİN DAVRANIŞSAL DENETİMİ VE BENLİK AYRIMLAŞMASI AÇISINDAN İNCELENMESİ 125
GENÇ YETİŞKİNLERDE BEDEN İMAJININ SOSYOKÜLTÜREL TUTUMLAR, GÖRÜNÜŞE YÖNELİK ŞEMALAR İLE KENDİNİ NESNELEŞTİRME AÇISINDAN İNCELENMESİ 126
4.OTURUM: GELİŞİMSEL KONULAR 127
ÖLÜM VE YAŞAM HAKLARINI İÇEREN SOSYAL KONULARA YÖNELİK YARGILARIN AHLAK GELİŞİMİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ 127
ANNE-YETİŞKİN ÇOCUK ERKEN DÖNEM ŞEMALARININ DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ 128

GENÇ YETİŞKİNLERDE ROMANTİK İLİŞKİ İÇERİKLİ OBSESİF-KOMPULSİF BELİRTİLER: BİR SERİ ARACILIK MODELİ....129
YAŞLANMA KAYGISI VE YAŞÇI TUTUMLAR ARASINDA ÖZNEL YAŞIN DÜZENLEYİCİ ETKİSİ....130
5.OTURUM: BİREYSEL FARKLILIKLAR ve RİSKLER 131
BENLİK YAPISI VE DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜNÜN BEDEN ALGISI İLE İLİŞKİSİNDE ŞİŞMANLIK HAKKINDA KONUŞMANIN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ....131
SELF-COMPASSION AS A FACILITATOR OF ENVIRONMENTAL IDENTITY AND PRO-ENVIRONMENTAL BEHAVIORS IN YOUNG MEN....132
TÜRK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE RİSKLİ DAVRANIŞLARIN POZİTİF PSİKOLOJİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ....133
LGBTİ+'LARDA DAMGALANMA VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK: SOSYAL DESTEK VE AİLE DESTEĞİNİN KORUYUCU ROLÜ 134
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YEME TUTUMUNU YORDAYAN DEĞİŞKENLERİN CİNSİYETE GÖRE İNCELENMESİ....135
6.OTURUM: GELİŞİM VE PROGRAM ÇALIŞMALARI....136
ERGENLİK DÖNEMİNDE ŞÜKÜR VE UMUT....136
ERGEN-EBEVEYN ETKİLEŞİMİNİ DESTEKLEMEYE YÖNELİK KATILIM TEMELLİ EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRMEYE İLİŞKİN BİR İHTİYAÇ ANALİZİ ÇALIŞMASI....137
EBEVEYN YILMAZLIĞI EĞİTİM MODÜLÜNÜN (EYEP) GELİŞTİRİLMESİ ve BİR LİSEDE PİLOT UYGULAMASI 138
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKULA BAĞLILIKLARININ GELİŞTİRİLEBİLMESİ PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ....139
7.OTURUM: EKRAN KULLANIMI 140
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ANKSİYETE BELİRTİLERİ VE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI ARASINDA BİLİNÇLİ FARKINDALIĞIN ARACI ROLÜ....140
EĞİTİM AMAÇLI SOSYAL MEDYA KULLANIMINDA ERGENLER VE EBEVEYNLERİNİN TERCİHLERİ....141
OKUL ÖNCESİ, İLKOKUL VE ORTAOKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN İNTERNET KULLANIMLARINA İLİŞKİN EBEVEYN GÖRÜŞLERİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA....142
ÖĞRENCİLERİN DUYGUSAL VE DAVRANIŞSAL SORUNLARI: EKRAN MARUZİYETİ, ZORBALIK VE YAKIN ARKADAŞLIK ETKİSİ....143

ÇALIŞTAYLAR

ÇALIŞTAY 1: ERGENLİKTE BOYLAMSAL ARAŞTIRMALAR

Dr. Savaş Karataş
Çalıştay Yürütücüsü, Martin-Luther-Universitat Halle-Wittenberg, Almanya

Boylamsal araştırmalar, ergen gelişimine yönelik çok sayıda soruyu yanıtlamayı mümkün kılan doğası gereği, ergenlik dönemindeki olgunlaşmayı tespit etme imkânı sunmaktadır (Meeus, 2019). Bu çalıştay kapsamında, ergenlikte yaygın olarak kullanılan boylamsal modellere kavramsal ve istatistiksel bir giriş yapılacaktır. İlk olarak, ergenlik dönemine özgü tamamlanmış bazı boylamsal çalışma örneklerinden hareketle, boylamsal çalışmaların ne gibi araştırma sorularına yanıt aradığı tartışılacaktır. Sonrasında ise boylamsam çalışmalar kapsamında veri toplama sürecine ve bu süreçte göz önünde bulundurulması gereken noktalara ilişkin paylaşımlarda bulunulacaktır. Çalıştaın ikinci bölümünde ise temel boylamsal data analiz yöntemlerine (örneğin, Cross-Lagged Panel Model) ilişkin bir giriş yapılacak ve katılımcılar ile birlikte M*plus* paket programı kullanılarak çeşitli uygulama örnekleri gerçekleştirilecektir.

ÇALIŞTAY 2: FLÖRT ŞİDDETİ ARAŞTIRMALARI

Dr. Ezgi Toplu Demirtaş
Çalıştay Yürütücüsü, MEF Üniversitesi, İstanbul

Flört şiddeti üzerine araştırmalar son 10 yılda ulusal literatürde de hız kazanmıştır. Yapılan araştırmalar anlamlı ve değerli olmakla birlikte, içerik ve yöntem bakımından uluslararası flört şiddeti literatürünün oldukça gerisinde kalmaktadır. Bu çalıştay kapsamında, flört şiddeti üzerine araştırma yapmak isteyen araştırmacılar, dünyada ve Türkiye'de flört şiddeti araştırmaları üzerine kısaca bilgilenecek, flört şiddeti araştırmalarındaki zorlukları anlayacak, flört şiddeti araştırmalarındaki fırsatları keşfedecek ve tüm bunlar ışığında bir araştırma planı oluşturabileceklerdir.

DAVETLİ AÇILIŞ KONUŞMASI

Emerging Adulthood, Ages 18 to 29: Cultural and International Variations

Prof. Dr. Jeffrey J. Arnett
Clark Üniversitesi ABD, SSEA Kurucu Başkanı, APA Genel Psikoloji Seçilmiş Başkanı

Emerging adulthood is a cultural theory of development from ages 18 to 29. This means that the theory recognizes that development always takes place in a cultural context and that cultures may vary widely in what they expect and encourage and allow from ages 18 to 29. I will briefly summarize the outlines of EA theory, including my American research, then discuss worldwide variations, focusing on demographic variations such as median ages of entering marriage and parenthood, and variations in values such as independence and interdependence. I will contrast the U.S. and Europe, then contrast patterns in the West with trends in Africa and Asia. I will also discuss the urban versus rural experience of emerging adulthood and the importance of EA as a time of urban to rural migration.

SEMPOZYUM

YOUTH IDENTITY DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF MIGRATION

Savaş Karataş
Moderator, Institute for Pedagogy, Educational Psychology - Socialisation and Culture Research Group, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg, Germany

Figen Çok
Discussant, Başkent Üniversitesi

Identity formation is a normative developmental endeavor encompassing discrete yet interconnected facets of self-definition, such as personal and cultural identities. In fact, both facets of identity processes are closely embedded in social contexts and driven by social contents (e.g., Crocetti et al., 2022). Therefore, the current symposium focuses on *how* ethnic minority and majority youth develop personal and cultural identities in the context of migration. This symposium combines cross-sectional and longitudinal studies conducted with youth from relatively distinct migration contexts (i.e., Türkiye, Italy, and the United States). First, *Akgül et al.* investigate how personal identity processes link with resilience and coping strategies and whether these associations differ across ethnic minority and majority adolescents in Türkiye. Next, *Ertanir et al.* unravel the directional links between cultural identity styles and cultural stressors among Hispanic college students in the United States. Finally, in their longitudinal study conducted with ethnic minority adolescents in Italy, *Karataş et al.* disentangle the developmental trajectories of ethnic and national identities and their associations with social identification with family and classmates. Altogether, the studies featured in this symposium contribute to gathering a deeper understanding of the individual and contextual factors that can facilitate or impede the development of personal and cultural identities in the context of migration.

THE ROLE OF RESILIENCE AND COPING STRATEGIES IN THE IDENTITY DEVELOPMENT OF ETHNIC MINORITY AND MAJORITY ADOLESCENTS

Gülendam Akgül [1], Derya Atalan Ergin[1], Figen Çok[2]
[1]*Kapadokya University*
[2]*Başkent University*

Identity development, an important task of adolescence, can be complicated by the difficulties and stresses experienced in the context of migration. Thus, the ability to cope effectively with the stresses and the adaptation capacity in the face of migration-related challenges may be the key to successful identity development among ethnic minority youth and their majority counterparts. In this vein, the current study aimed at unraveling the association between coping strategies (i.e., problem solving coping, seeking social support and avoidance coping), resilience and identity formation processes (i.e., commitment, in-depth exploration, and reconsideration of commitment) among ethnic minority and majority adolescents in Türkiye. The sample comprised 399 adolescents (50.9% ethnic minority adolescents, 50.9% female, *M*age=12.83). The results of the consecutive hierarchical regression analyses, in which identity dimensions were predicted by the resilience and coping strategies, demonstrated that seeking social support related to identity commitment among both ethnic minority and majority adolescents. The negative associations of in-depth exploration with social support were stronger among ethnic minority youth. Turkish youth who endorsed avoidant coping strategies showed less exploration in their current friendships, while this pattern did not hold true for ethnic minority adolescents. However, reconsideration of commitment has been found to be related to avoidance in both groups of adolescents. Besides, seeking social support was negatively linked to reconsideration of commitment among ethnic minority adolescents. Finally, only for ethnic minority youth, in-depth exploration of identity was linked to resilience. All these findings were discussed in relation to the challenges associated with the process of migration.

UNDERSTANDING THE INTERPLAY BETWEEN CULTURAL STRESSORS AND CULTURAL IDENTITY STYLES

Beyhan Ertanir [1,2], Colleen Ward[3], Sofia Puente-Durán[4], S., Cory Cobb[5], Alan Meca[6], Maria Fernanda Garcia[7], Jaimee Stuart[8], Christopher Salas-Wright[9], Miguel Á. Cano[10], Jennifer B. Unger[11], Aigerim Alpysbekova[12], & Seth J. Schwartz[12]

[1]*University of Applied Sciences and Arts Northwestern Switzerland*
[2]*University of Basel*
[3] *Victoria University of Wellington*
[4] *Ontario Tech University*
[5]*Texas A&M University*
[6]*University of Texas at San Antonio*
[7]*Uiversity of Miami*
[8]*United Nations University Institute in Macau*
[9]*School of Social Work*
[10]*The University of Texas Southwestern Medical Center*
[11]*University of Southern California*
[12] *University of Texas at Austin*

Cultural identity styles, such as hybridizing (HIS) and alternating (AIS) identity styles, are strategies used by individuals from diverse ethnic and cultural backgrounds to navigate their multiple cultural identities. While existing research indicates a concurrent association between cultural identity styles and cultural stressors, including discrimination, negative reception context, and bicultural stressors, the longitudinal directionality of this relationship remains unclear. To address this gap, a 2-wave, cross-lagged panel model was employed to investigate the directional associations between cultural stressors and cultural identity styles among 824 first- and second-generation U.S. Hispanic college students (*M*age=20.86, 76% female) over a 12-day period in 2015. Self-reported data were collected on Days 1 and 12 of the study. Our findings provide empirical evidence supporting the notion that cultural identity styles predict cultural stressors rather than the reverse. Specifically, AIS was found to predict higher levels of perceived cultural stressors, including negative reception context (β = .15, p < .001) and bicultural stressors (β = .15, p < .001), whereas HIS predicted lower levels of perceived cultural stressors, including negative reception context (β = -.15, p < .001), bicultural stressors (β = -.10, p < .01), and perceived discrimination (β = -.08, p < .10). Only one significant cross-lagged path was observed from cultural stressors to cultural identity styles, where perceived discrimination predicted lower levels of AIS (β = -.07, p < .05). These findings suggest that, within a short timeframe, cultural identity styles are more likely to predict the experience of cultural stressors, while the reverse relationship is less pronounced. Furthermore, the results indicate that, at least with respect to cultural stressors, HIS may be a more adaptive style than AIS. However, additional research is necessary to fully understand the dynamics and complexities of this relationship.

UNDERSTADING THE DEVELOPMENT OF CULTURAL IDENTITIES IN ETHNIC MINORITY

Savaş Karataş [1], Elisabetta Crocetti[2], Seth J. Schwartz[3], Monica Rubini[3]
[1]*Martin-Luther-Universität Halle*
[2]*Alma Mater Studiorum University of Bologna*
[3]*The University of Texas at Austin*

Given that ethnic minority adolescents live within at least two cultural contexts (i.e., the cultural heritage and the destination community), they need to negotiate and construct both ethnic and national identities. However, there is a dearth of studies examining how adolescents simultaneously develop both forms of identity over time. Accordingly, the purpose of this three-wave longitudinal study was twofold. First, we aimed to identify different identity profiles based on developmental trajectories of adolescents' ethnic and national identities across time. Second, we sought to examine whether adolescents' social identifications with their families and classmates predict memberships in profiles defined by ethnic and national identity levels over time. Participants were 244 ethnic minority adolescents (56.6% female; *M*age=14.90), attending the first year of secondary high schools located in the North-East of Italy. Ethnic and national identities were measured across time by using the Identification Scale, developed in Italian based on the previous instruments (i.e., Brown et al., 1986; Cameron, 2004) by Mancini (2006). Social identifications with family and with classmates were assessed at T1 by employing the Group Identification Scale (for English and Italian versions, see Thomas et al., 2017). Multivariate latent class growth analyses indicated that participants could be classified into one of four latent growth trajectory classes: ethnic-oriented identity, national-oriented identity, dual identity, and marginalized identity. Further, results of multinomial logistic regression analyses demonstrated that greater social identification with family increased the probability of classified into the ethnic-oriented and dual identity profiles rather than marginalized identity, whereas greater social identification with classmates increased the likelihood of being classified into either national-oriented or dual identity profiles rather than marginalized identity. These findings provide novel insights into the roles of families and peer groups as influential socializing agents during the negotiation of ethnic and national identities.

SÖZLÜ BİLDİRİLER 1

1.OTURUM ADOLESCENCE AND EMERGING ADULTHOOD
Moderator: *Dr. Öğretim Üyesi Zekeriya Temircan, Kapadokya Üniversitesi*

A REVIEW AND EVALUATION OF THE PSYCHOMETRIC EVALUATION OF THE REVISED TURKISH VERSION OF INVENTORY OF THE DIMENSIONS OF EMERGING ADULTHOOD

Jeffrey Jensen Arnett [1], Hasan Atak[2], Figen Çok[3], Hatice Kübra Özdoğan[4], Kübra Berber[5], Zehra Yeler[6]
[1]*Clark University*
[2]*Kırıkkale University*
[3]*Başkent University*
[4]*Başkent University*
[5]*Ankara University*
[6]*TED University*

Aims: Emerging adulthood, which encompasses individuals between the ages of 18 and 29, represents a significant period of development marked by notable social and psychological transformations. The Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood (IDEA) is currently used to quantify the developmental characteristics of this stage. However, a validated Turkish version of this questionnaire, known as IDEA-T, is currently unavailable. Therefore, the objective of this research was to examine the psychometric properties of the translated IDEA in a Turkish sample of emerging adults.
Methods: This study aims to revise the validity and reliability studies of the Turkish version of the Dimensions of Emerging Adulthood Inventory. The study group consists of 1056 participants both. students (N= 557, 52,8%) and non-students (N= 498, 48,2%) who are between 18-30 age (X=23.79, sd=3.20). 57% of participants (N= 600) were unemployed, and 43% of them (N= 452) were employed. Data were collected through the Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood, Perceived Stress Scale, Lise Satisfaction Scale, The Multi-Measure Agentic Personality Scale, and depression and anxiety subscales from Brief Symptom Inventory. After removing outliers, Exploratory Factor Analysis on a dataset of 593 participants and Confirmatory Factor Analysis on a dataset of 438 participants were conducted to reveal and confirm the scale's factor structure. The internal consistency coefficient was calculated for reliability. The correlations between the total scores of factors of the Inventory of the Dimensions of Emerging Adulthood, and stress, depression, anxiety, life satisfaction, and agentic personality were given for convergent validity.
Results: The analysis results have shown that the IDEA-T scale is valid and reliable. While the original scale had 5 factors, the IDEA-T scale has been found to have three factors that account for 43.5% of the total variance. The confirmatory factor analysis (CFA) results have confirmed the three-factor structure of the scale ($\chi 2(186) = 792.487$, $p < 0.001$; CFI = 0.81; TLI = 0.78, IFI = .81, GFI = .84; SRMR = 0.095; RMSEA = 0.086 [90%CI=0.080-0.093]). Convergent validity results have indicated that Factor 1 and Factor 2 have significant correlations with stress, anxiety, depression, and life satisfaction ranging from -0.13 to 0.50. The internal consistency coefficients of the factors and the overall scale were reported for reliability (Factor 1 McDonald's $\omega = .83$, Cronbach's $\alpha = .81$, Factor 2 McDonald's $\omega = .84$, Cronbach's $\alpha = .84$, Factor 3 McDonald's $\omega = .74$, Cronbach's $\alpha = .74$, Overall McDonald's $\omega = 0.83$, $p < 0.01$; Cronbach's $\alpha = 0.82$, $p < 0.01$).
Conclusions: This study shows that the Turkish version of the IDEA is a reliable and valid measure which serves the purpose of this study. In a rapidly changing world, social and psychological lives are changing as well. Thus, some measures require to be psychometrically reevaluated. This updated Turkish version of the IDEA has significance in the way it becomes more up-to-date. However, this

study has some limitations. In terms of key demographic characteristics of the sample, participants' variety should be increased so that the representativeness of the sample can be enhanced. The findings of this study have validated the reliability and validity of the Turkish version of the IDEA in assessing the psychological traits of emerging adults within Turkish-speaking samples.

PROMOTING YOUTH WELLBEING DURING COVID-19: GLOBAL INSIGHTS ON RESILIENT COPING AND CONTRIBUTION

Shanu Shukla[1], Marina Merkas[2] , Radosveta Dimitrova[3] , Sushanta Kumar Mishra[4] , Andrii Andres[5], John Jamir Benzon Aruta[6], Maria Bacikova-Sleskova[7], Raushan Baikanova[8], Suncica Bartoluci[9], Ivanna Bodnar[10], Aidos Bolatov[11], Ksenija Bosnar[12], Carmen Buzea[13], Rosalinda Cassibba[14], Sonam Dhendup[15], Shahar Gindi[16], Anna Janovska[17], Veljko Jovanović[18], Johannes Alfons Karl[19], Darko Katovic[20], Zhumaly Kauyzbay[21], Richa Khanna[22], Meetu Khosla[23], Enkeleint A. Mechili[24], Diana Miconi[25], Pasquale Musso[26], Iuliia Pavlova[27], Petro Petrytsa[28], Franjo Prot[29], Yunier Broche-Perez[30], Rita M. Rivera[31], Adil Samekin[32], Telman Seisembekov[33], Prerna Sharma[34], Fabiola Silletti[35], Delia Stefenel[36], Jaimee Stuart[37]

[1] *Masaryk University*
[2] *Catholic University of Croatia*
[3] *Stockholm University*
[4] *Indian Institute of Management Bangalore*
[5] *Lviv Polytechnic National University*
[6] *De La Salle University*
[7] *Pavol Jozef Safarik University in Kosice*
[8] *Astana Medical University*
[9] University of Zagreb
[10] *Lviv State University of Physical Culture*
[11] *Astana Medical University*
[12] *University of Zagreb*
[13] *Transilvania University of Brasov*
[14] *University of Bari Aldo Moro*
[15] *Financial Institutions Training Institute*
[16] *Beit Berl College*
[17] *Pavol Jozef Safarik University in Kosice*
[18] *University of Novi Sad*
[19] *Victoria University of Wellington; Dublin City University*
[20] *University of Zagreb*
[21] *South Kazakhstan Medical Academy*
[22]*Tata Institute of Social Sciences*
[23] *University of Delhi*
[24] *University of Vlora*
[25] *University of Montreal*
[26] *University of Bari Aldo Moro*
[27] *Lviv State University of Physical Culture*
[28] *Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*
[29] *University of Zagreb*
[30] *Universidad Central "Marta Abreu" de Las Villas*
[31] *Albizu University; Duke University*
[32] *M. Narikbayev Kazguu University*
[33] *Astana Medical University*
[34] *Institute of Human Behavior and Allied Sciences*
[35] *University of Bari Aldo Moro*
[36] *Lucian Blaga University of Sibiu*
[37] *Griffith University; United Nations University*

Aims: The global COVID-19 pandemic has significantly influenced societies worldwide, impacting the lives of millions of individuals. Consequently, it is crucial to identify risk factors that have

contributed negatively to psychological functioning and affected overall wellbeing among youth.The study aims to investigate the effects of COVID-19-related fear and anxiety on youth wellbeing while also exploring the potential mitigating factors of resilient coping and contribution. Additionally, an analysis was conducted to examine potential differences between males and females.

Methods: Cross-sectional data from 3188 youth (age range = 13 – 19 years old, mean age = 17.9 years; female = 65.8%) across 16 countries namely, Albania, Australia, Bhutan, Croatia, Cuba, Honduras, India, Israel, Italy, Kazakhstan, New Zealand, Philippines, Romania, Serbia, Slovakia, and Ukraine during the COVID-19 pandemic were analyzed. The sample dataset is a part of the project entitled "International and Multidimensional Perspectives on the Impact of COVID-19 (IMPACT-C19)" led by the Research Initiatives Working Group (RIWG) at the American Psychological Association (APA) Interdivisional Task Force on the Pandemic. The study employed structural equation modeling to test the proposed model of effects.

Results: The findings reveal that COVID-19-related fear and anxiety are negatively associated with youth wellbeing. Furthermore, both resilient coping and contribution were found to mitigate the impact of COVID-19 experiences on wellbeing. However, the mitigating effects differed based on gender, with both resilient coping and contribution playing a significant role in females, while only contribution played a role in males.

Conclusions: These results contribute to our understanding of pandemic-specific conditions, such as fear and anxiety, as risk factors for lower wellbeing among youth globally. Moreover, this study highlights the importance of resilient coping and contribution during crises, emphasizing their differential significance for males and females. These findings provide valuable insights for the development of interventions and support strategies tailored to the specific needs of youth during pandemic situations.

UNDERSTANDING THE CORRELATES OF DISCRIMINATION AND PREJUDICE TOWARDS REFUGEES IN TURKISH ADOLESCENCE

Seçil Gönültaş [1], Kelly Lynn Mulvey[2]
[1] *Bilkent University*
[2] *North Carolina State University*

Aims: Earlier studies documented that social-cognitive competencies and critical consciousness are important to challenge prejudice and discrimination. However, our knowledge is limited in understanding how different correlates act in concert to explain possible mechanisms behind prejudice and discrimination. To address this gap, we examined how adolescents' prejudice and discrimination towards Syrian refugees are related to theory of mind (ToM) through egalitarian beliefs and perceived inequality.
Methods: Data was collected from 587 Turkish adolescents in high (n = 215, M_{age} = 14.81; 142 girls) and middle (n = 372, M_{age} = 12.19; 208 girls) school in Istanbul, Türkiye. Discriminatory tendencies were measured through their evaluations of how much they wanted to be socially distant or close to a Syrian peer (Berger et al., 2015) and prejudice was measured with the Multiple-Response Racial Attitude scale (Aboud, 2003). Participants' ToM abilities, egalitarian beliefs and perceptions of inequalities were also measured.
Results: Results documented significant indirect effects of ToM on discrimination via egalitarian beliefs (mediator), (ß = -.10, 95% CI [-.11, -.09]. Participants with higher ToM were more likely to endorse egalitarian beliefs, which in turn predicted a lower likelihood of reporting discriminatory tendencies towards Syrian refugees. The indirect effect of perception of inequality was not significant for discrimination (β = -.002, 95% CI [-.006, .002]. Further, results showed that participants with higher ToM were more likely to report egalitarian beliefs which was related to reporting less prejudice (indirect path: ß = -.10, 95% CI [-.10, -.09]. Interestingly, participants with higher ToM were more likely to be aware of perceived inequalities, which in turn predicted a higher likelihood of reporting prejudice towards Syrian refugees (indirect path: β =.02, 95% CI [.02, .03]. It is possible that increasing awareness of inequalities might lead adolescents to think about perceived differences with outgroups which in turn could lead to prejudicial attitudes.
Conclusions: Taken together, this study contributes to the growing body of literature investigating the possible association between ToM, prejudice and discrimination, and critical consciousness. Findings provide insights for intervention studies aiming to reduce discrimination and prejudice by emphasizing different types of social-cognitive skills and critical consciousness.

2.OTURUM: ZORBALIK/SİBER ZORBALIK

Moderator: *Prof. Dr. Bahtiyar Eraslan Çapan, Anadolu Üniveristesi*

PISA 2018 VERİLERİ ARACILIĞIYLA AKRAN ZORBALIĞINA UĞRAMA SIKLIĞININ OKUL, ÖĞRENCİ VE AİLE İLE İLİŞKİLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Gülşah Ekim Tunç[1]
[1]*TED Ankara Koleji Özel Lisesi*

Amaç: Bu çalışmanın iki amacı bulunmaktadır. İlki, ergenlerde zorbalığa uğrama durumunu okul türleri ve cinsiyete göre incelemek, diğeri ise daha sık zorbalığa uğrayan öğrencilerin birey, okul ve aile düzeylerinde daha az zorbalığa uğradığını belirten öğrencilere göre ne tür farklılıklar gösterdiğini incelemektir.
Yöntem: Nicel araştırmalardan nedensel karşılaştırma modeline başvurulmuştur. PISA 2018 öğrenci veri seti kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. 15 yaşında 6890 öğrenci verisinin bulunduğu çalışmada, kayıp verilerin çıkarılması sonucunda, okul türü ve cinsiyete ilişkin analizlerde 6471; birey, okul ve aile düzeyindeki analizlerde 6115 öğrenci verisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. PISA'nın örneklem seçiminde, iki aşamalı tesadüfi desen kullanılmaktadır.
Bulgular: Araştırmanın ilk amacına yönelik gerçekleştirilen iki yönlü varyan analizi (ANOVA) sonuçlarına göre, zorbalığa uğrama durumunun, cinsiyete, okul türüne ve cinsiyet ile okul türü etkileşimine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın ikinci amacına yönelik gerçekleştirilen çok yönlü varyans analizi (MANOVA) sonuçlarına göre, zorbalığa sık ve az uğrayan öğrencilerin birey düzeyinde öz yeterlik, öğrenme hedefi koyma, başarısızlık korkusu, okula aidiyet, okula yönelik tutum; okul düzeyinde, disiplin iklimi, öğretmen yönlendirmeli öğretim, uyarlamalı öğretim, öğretmen desteği, öğretmen coşkusu, okuldaki iş birliği algısı; aile düzeyinde ise algılanan aile desteği boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.
Tartışma: Ulaşılan bulguların bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması, zorbalığın önlenebilmesi adına önem taşımaktadır.

ERGENLERDE SOSYAL BECERİ, AHLAKİ ÇÖZÜLME VE SİBER ZORBALIK DAVRANIŞLARINA İLİŞKİN BİR MODEL ÖNERİSİ

Sami Kırteke[1], Bahtiyar Eraslan Çapan[1]
[1]Anadolu Üniversitesi

Amaç: Günümüzde teknolojik cihazların yaşamın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Özellikle ergenlik dönemindeki bireyler zamanlarının büyük bir çoğunluğunu iletişim teknolojilerini kullanarak geçirmektedirler. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin yaygın kullanımı siber zorbalık süreçlerinin de yaygın olarak yaşanmasına neden olabilmektedir. Teknolojideki gelişmeler ve sosyal medyanın yaygınlaşması siber zorbalık kavramına yönelik araştırmaların derinlik kazandırılarak gerçekleştirilmesinin önemini arttırmaktadır. Çalışmamızın genel amacı ergen bireylerin gerçek yaşam ve elektronik iletişim becerileri, ahlaki çözülme düzeyleri ile siber zorbalık rolleri (mağdur, zorba ve gözlemci) arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.
Yöntem: Araştırma nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde ilk aşamada nicel veriler, ikinci aşamada çalışmaya derinlik kazandırabilmek için nitel veriler toplanmıştır. Araştırmada nicel veriler Kişisel Bilgi Formu, Siber Zorbalık Ölçeği, Kollektif Ahlaki Çözülme ve Günlük Yaşam ve Elektronik Ortam İletişim Becerileri ölçekleri kullanılarak 551 ortaöğretime devam eden ergen bireyden toplanmıştır. Nicel verilerin analizi yapısal eşitlik modellemesiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında nitel verilerse araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Nitel veriler 27 kişiden görüşme yoluyla toplanarak içerik analizi yardımıyla analiz edilmiştir.
Bulgular: Araştırmada nicel verilerin analizi sonucunda ergenlerin ahlaki çözülme düzeylerinin günlük yaşam iletişim becerileri ile mağdur (β=-.24, $p<.05$), zorba (β=-.34, $p<.05$) ve gözlemci (β=-.31, $p<.05$) rollerinde siber zorbalık düzeyleri arasındaki ilişkiye aracılık ettiği benzer şekilde ahlaki çözülme düzeylerinin elektronik ortam iletişim becerileri ile mağdur (β=.10, $p<.05$), zorba (β=.14, $p<.05$) ve gözlemci (β=.13, $p<.05$) rollerinde siber zorbalık düzeyleri arasındaki ilişkiye aracılık ettiği bulunmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen nitel bulgulardaysa siber zorbalık davranışına mağdur rolünde katılan bireylerin elektronik ortamın sahip olduğu bağlamsal (anonimlik, erişim hızı, zaman ve mekân sınırlamasının olmaması vb.) özelliklerin ve zorba bireyin sahip olduğu özelliklerin (zarar verme isteği, hırçınlık, öfke vb.) etkisiyle kendilerini çaresiz ve yetersiz hissederek zorbalıkla mücadelede sorumluluk almadıkları; zorba rolündeki bireylerin kendilerine ahlaki gerekçeler oluşturarak mağdur bireyin kendilerini kışkırttığını, mağdur ile çözüm odaklı yada anlayışa dayalı iletişim kurulamayacağını ifade ederek zorbalık davranışını gerçekleştirdikleri; gözlemci rolündeki ergenlerinse zorba bireyin özelliklerinin ve elektronik ortamın zorba bireye sağladığı avantajların kendilerinin pasif rolde kalmalarına yol açtığını, zorbayla mücadele etmek isteseler de zorbanın hedefi olacakları düşüncesiyle mağdurun daha çok zarar görebilme ihtimalinin kendilerini pasif rolde kalmaya yönelttiği sonucuna ulaşılmıştır.

ÖN ERGENLİK DÖNEMİNDE ALGILANAN ANABABALIK, ALGILANAN SOSYAL YETKİNLİK İLE SİBER ZORBALIK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Gözde Başkaya[1], Neslihan Güney Karaman[2]
[1]*Milli Savunma Bakanlığı*
[2] *Ankara Üniversitesi*

Amaç: Bu araştırmada ergenlerin siber zorbalık rollerinde demografik özelliklerine ve bazı internet kullanım özelliklerine göre anlamlı olarak farklılaşmanın olup olmadığı ve algıladıkları anababalık ile algıladıkları sosyal yetkinliğin siber zorbalık rollerini yordama derecesi incelenmiştir.
Yöntem: Araştırmada ilişkisel araştırma modellerinden yordayıcı korelasyonel araştırma kullanılmıştır. Araştırma grubu 2021-2022 ve 2022-2023 öğretim yıllarında Ankara ilinde eğitimlerine devam devam eden 12-15 yaş arasındaki 602 ortaöğretim öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma grubundaki öğrencilere "Algılanan Anababalık Ölçeği", "Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeği" ve "Siber Zorbalık Davranış Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma sorularını yanıtlamak için t testi, ANOVA analizi, Kruskal Wallis H, Mann-Whitney U testleri ve hiyerarşik regresyon analizi kullanılmıştır.
Bulgular: Yapılan analizlerin sonucunda erkeklerin kızlara göre daha yüksek düzeyde siber seyirci rolünde; sınıf düzeyine göre sekizinci sınıfların dokuzlara göre daha yüksek düzeyde siber savunucu rolünde; internette daha fazla zaman geçiren katılımcıların daha fazla siber mağdur ve siber seyirci rolünde olduğu görülmüştür. İnternette tanımadığı kişilerle iletişime geçen ve kimliğini gizlediğini ifade eden bireylerin daha fazla siber mağdur, siber savunucu ve siber seyirci rolünde olduğu bulunmuştur. Anne babanın internette geçirilen süreyi/sosyal medya hesaplarını kontrol ettiğini ifade eden bireylerin daha fazla siber mağdur rolünde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak yaşa göre siber zorbalık rollerinde farklılaşmanın bulunmadığı görülmüştür.
Sonuçlar: Hiyerarşik regresyon analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre ergenlerin siber zorbalık davranış rolleri (siber mağdur, siber savunucu, siber seyirci) üzerinde algıladıkları anababalığın ve algıladıkları sosyal yetkinliğin düşük düzeyde ama anlamlı şekilde etkili olduğu ortaya konmuştur. Çalışma sonuçları ergenin sosyal ilişkilerinde önemli bir yere sahip olan sosyal yetkinliğin ve ailenin siber zorbalık rollerini belirlemedeki rolünü göstermiştir.

DEPREM YAŞANTISI OLAN ÇOCUKLA DENEYİMSEL OYUN TERAPİSİ

Bahtiyar Eraslan Çapan[1]
[1]*Anadolu Üniversitesi*

Amaç: Bu çalışmada depremde göçük altında kalmış bir çocuğun travmalarıyla başetmesinde deneyimsel oyun terapisinin etkileri araştırılmıştır.
Yöntem: Çalışmada çocukla deneyimsel oyun terapisi uygulaması yapılmıştır. Oyun terapi sürecinde çocuğun yaşadıkları her oturum sonrası uygulayıcı tarafından gözlem formuna kaydedilmiştir. Ayrıca görüşme başlamadan ve ayda bir anne ve babayla görüşme yapılmıştır. Analiz olarak her oyun terapisi sonrası oluşturulan gözlem formu ve aileyle görüşme transkriptleri üzerinden tümevarım analizi gerçekleştirilmiştir. Uygulayıcı Tepebaşı Belediyesine ait oyun odasında çocukla 3 ay terapi yapmıştır. İlk hafta her gün sonra haftada iki oturum, sonraları haftada 1 oturum olmak üzere deneyimsel oyun terapisi uygulanmıştır. Çocuğun ailesiyle birlikte Hatay'a gidip gelmesinden sonra iki hafta daha haftada iki kez oyun terapisi yapılmıştır. Her bir oturum yaklaşık 45-50 dakika sürmüştür. Oyun terapisinin her oturumu sonrası ses kaydı alınmış ve gözlem formu doldurulmuştur. Uygulayıcı tarafından oluşturulan gözlem formu ışığında temaların belirlendiği makro analizleri gerçekleştirilmiştir. Oyun terapisi başlamadan önce anne ve babasından ayrıntılı bilgi alınmıştır. İki haftada bir aileyle de görüşmeler yapılmış ve çocukla ilgili bilgilendirmeler yapılarak aileye psikoeğitim verilmiştir. Kahramanmaraş merkezli depremde 6 saat göçük altında kalmış 3,5 yaşında erkek bir çocuk ve ailesi kurumlar aracılığıyla uygulamacıya ulaşmışlardır. Anne ve babayla görüşülerek depremde yaşananlar ve çocuğun nasıl etkilendiği konusunda bilgiler alınmıştır. Çocuğun deprem sonrasında konuşmakta güçlük çektiği, kelime hazinesinin azaldığı, kelimeler yerine işaretle kendini ifade ettiği ailesi tarafından belirtilmiştir. Uygulayıcının izlenimleri ise çocuğun yaşına göre kelime hazinesinin az olduğu bir yada iki kelime konuştuğu, daha çok isteklerini el işaretleri, sesler ve motor becerileriyle ifade ettiği yönünde gözlem yapılmıştır. Duygusal olarak ses, ışık, hareket vs. durumlara karşı irkilmelerin olduğu, ara ara disosiye durumların olduğu da gözlenmiştir.
Bulgular: Deprem yaşantısı olan çocuğun deneyimsel oyun terapisinin aşamaları olan sırasıyla Keşif ve güveni test etme aşaması, Bağlılık, terapötik büyüme aşaması ve Sonlandırma aşamalarına özgü davranışlar sergilediği görülmüştür. Bu bağlamda Keşif ve güveni test etme aşamasında oyuncakları inceleme ve denemeye, bebek besleme, savaşma, güç kazanmaya yönelik oyunlar oynadığı gözlenmiştir. Bağlılık, terapötik büyüme aşamasında çocuğun, travmasına yönelik tekrarlı şekilde oyunlar oynadığı, bu bağlamda seçtiği cinsiyetsiz bebekle birlikte göçük altında kalma, bacaklarını ve bedenini hareket ettirememe, acı çekme, bedeninde ağrılar olması gibi oyunlar oynamaktadır. Sonrasında yanındaki bebeği kurtarma, bakım vermek için hastaneye götürme, yardım arama, karnını doyurma, tuvaleti için yer yapma gibi oyunlar oynadığı görülmektedir. Sonlandırma aşamasında ise ev yapma, yıkılan duvarları onarma, güvenli alan oluşturma, alışveriş yapma, bebek besleme gibi bütünleşme, rahatlama ve vedalaşma içerikli oyunlar oynadığı görülmüştür. Gözlemler sonucunda süreç içinde çocuğun daha çok kelime kullandığı, işaret yerine kelimelerle konuştuğu görülmektedir. Ailesinden alınan geri bildirimler de bu yönde olmuştur. Çocuğun duygusal olarak daha sakin olduğu, ses, ışık gibi durumlara ani tepkiler vermediği görülmüştür.

3.OTURUM: YILMAZLIK/AKADEMİK YILMAZLIK

Oturum başkanı: *Dr. Öğr. Üyesi Hicran Ç. Gündüz, Başkent Üniveristesi*

KARAKTER GÜÇLERİNE DAYALI AKADEMİK YILMAZLIK PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Cana Bektaş[1], Hicran Çetin Gündüz[2]
[1]*ODTÜ Geliştirme Vakfı Okulları*
[2] *Başkent Üniversitesi*

Amaç: Bu araştırmanın amacı, Karakter Güçlerine Dayalı Akademik Yılmazlık Psikoeğitim Programı'nın (KGDAYP) lise öğrencilerinin akademik yılmazlık düzeylerine etkisini incelemektir. **Yöntem:** Araştırma modeli olarak deney ve kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Ön-test, son-test ve izleme ölçümleri yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara'da bir devlet lisesinde öğrenim gören 14 (7 deney/7 kontrol) 9.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Program öncesinde deney ve kontrol gruplarına gönüllü öğrenciler amaçsal yöntemle atanmıştır. Araştırmada, lise öğrencilerinin akademik yılmazlık düzeylerini belirlemek amacıyla Akademik Dayanıklık Ölçeği uygulanmıştır. Ek olarak psikoeğitim programına katılan deney grubu öğrencilerinin program ve lider ile ilgili görüşlerini almak için "Psikoeğitim Değerlendirme Formu" ve demografik bilgilerini edinmek için de "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Araştırmada deney grubuna KGDAYP uygulanmıştır. KGDAYP aracılığıyla öğrencilere yılmazlık, akademik yılmazlık ve karakter güçleri; merak, öğrenme aşkı, çok yönlü bakış açısı, yaratıcılık, açık fikirlilik, sebatkarlık, yaşam coşkusu ve umut konularına yönelik psikoeğitim verilmiştir. Kontrol grubuna ise herhangi bir işlem yapılmamıştır. Deney grubuna uygulanan psikoeğitim programı ön oturumla ile birlikte toplam yedi oturumdan oluşmuştur ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir. KGDAYP başlamadan önce ön-test ölçümleri, tamamlandıktan sonra son-test ölçümleri ve deneysel işlemin tamamlanmasından bir ay süre sonra izleme ölçümleri gerçekleştirilmiştir. KGDAYP'nın etkililiğini sınamak amacıyla puanlara ilişkin normallik testi, Shapiro-Wilk testi, Bağımsız Gruplar t testi, Tekrarlı Ölçümler Anova analizi ve Post-Hoc Testi kullanılmıştır.
Bulgular: Deney grubundaki öğrencilerin ön-test, son-test ve izleme olmak üzere üç farklı zamanda akademik dayanıklığı ölçülmüştür. Bu üç ölçümün arasındaki farkı karşılaştırılması için tekrarlı ölçümler Anova analizi yapılmıştır. Analizin ilk aşamasında Mauchly's test sonucuna bakılmıştır ve küresellik varsayımının sağlandığı saptanmıştır ($X2=0.79$, $p>0.05$). Katılımcıların üç farklı zamanda ölçülen akademik dayanıklık ölçeği puanlarında anlamlı bir farklığın oluştuğu saptanmıştır ($F(2.12)=8.09$, $p<0.05$). Üç farklı zamanda ölçülen akademik dayanıklık puanları karşılaştırıldığında, akademik dayanıklılık ölçeği-son-test ($\bar{X}$=25.86, SS=7.40) puanları akademik dayanıklık ölçeği-ön-test ($\bar{X}$=16.14, SS=5,58) puanlarından anlamlı seviyede yüksek olduğu, akademik dayanıklık ölçeği-izleme ($\bar{X}$=25.71, SS=6.32) puanları akademik dayanıklık ölçeği-ön-test ($\bar{X}$=16.14, SS=5,58) puanlarından anlamlı seviyede yüksek olduğu bulgulara göre saptanmıştır ($p<0.05$).
Sonuç: Deney ve kontrol grubunun son-test ölçümüne bakıldığında gruplararasında beklenen anlamlı farkın oluştuğu görülmüştür.

AKADEMİK YILMAZLIK GELİŞİM MODELİ

Mehmet Şam[1], Ramin Aliyev[1]
[1]*Hasan Kalyoncu Üniversitesi*

Amaç: Öğrencilerin akademik yılmaz olmalarına katkı sağlayan koruyucu faktörleri keşfetmek aynı zamanda akademik yılmazlığın okul tükenmişliği ve okul bağlılığı arasındaki aracı rolünü incelemektir.
Yöntem: Karma yöntemler araştırması desenlerinden keşfedici sıralı araştırma deseni kullanılarak yapılmıştır. Nitel kısımdaki örneklem grubunu, 7 ve 12. Sınıflar arasında, farklı eğitim kurumlarında öğrenim gören 15 akademik yılmaz öğrenci (6 kız, 9 erkek) oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, fenomenolojik araştırma yöntemiyle akademik yılmaz öğrencilerin, sahip oldukları olumsuz yaşam olaylarının okul yaşantıları üzerinde yarattığı zorluklar, bunlarla baş etme yöntemleri ve akademik yılmazlıklarını geliştiren koruyucu faktörler ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.
Bulgular: Elde edilen bulgular incelendiğinde, olumsuz yaşam olaylarının akademik yılmaz öğrenciler üzerinde eğitsel, psikolojik, sosyal-duygusal ve ekonomik zorluklar yarattığı; öğrencilerin karşılaştıkları risk ve zorluklarla problem odaklı baş etme, duygu odaklı baş etme ve sosyal destek yöntemlerini kullanarak baş ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin akademik yılmaz olmalarına katkı sağlayan faktörlerin birey, aile, okul ve çevre kaynakları alt temaları altında toplandığı tespit edilmiştir. Nicel kısmındaki örneklem grubunu ise 7 ve 12. Sınıflar arasında öğrenim gören 715 kişiden (% 54.4'ü kız, % 45.59'u erkek) oluşmaktadır. Araştırmanın bu kısmında, okul tükenmişliği ve okul bağlılığı arasındaki ilişkide akademik yılmazlık kaynaklarının aracı rolleri yapısal eşitlik modeli ile incelenmiştir. Bulgular incelendiğinde, okul tükenmişliğinin okul bağlılığı, akademik yılmazlık kaynakları (bireysel kaynaklar, aile, okul ve çevre kaynakları) ile doğrudan ilişkili olduğu; akademik yılmazlık kaynaklarının ise okul bağlılığı ile doğrudan ilişkilere sahip olduğu tespit edilmiştir.
Sonuçlar: Bunlarla birlikte, kaynakların, okul tükenmişliği ile okul bağlılığı arasında aracı roller üstlendikleri görülmüştür. Daha sonra nicel ve nitel araştırma bulguları birleştirilmiştir. Öğrencilerin akademik yılmazlık geliştirmelerine katkı sağlayan koruyucu faktörlerin neler olduğu ve akademik yılmazlık kaynaklarının, risk (okul tükenmişliği) ve olumlu uyum (okul bağlılığı) arasındaki ilişkide nasıl rol oynadığı "Akademik Yılmazlık Gelişim Modeli" çerçevesinde bütünleştirilmiştir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÖZ DÜZENLEMENİN YILMAZLIK, OKUL TÜKENMİŞLİĞİ VE ÇALIŞMA BAĞLILIĞI ARASINDAKİ ARACILIK ROLÜ

Cansu Hazal Güçlü[1], Selahiddin Öğülmüş[2]
[1]*Başkent Üniversitesi*
[2]*Ankara Üniversitesi*

Amaç: Çalışma bağlılığı, akademik ve psikolojik pek çok değişkeni etkilemekte ve değişkenlerden etkilenmektedir. Okul tükenmişliği, çalışma bağlılığı ile karşıt yapı ve kavramları kapsarken, yılmazlık ve öz düzenleme üniversite öğrencilerinin akademik yaşantılarını etkilemektedir. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde öz düzenlemenin yılmazlık, okul tükenmişliği ve çalışma bağlılığı arasındaki aracılık rolünü yol analizi incelemek amaçlanmıştır.
Yöntem: Öz düzenlemenin yılmazlık, okul tükenmişliği ve çalışma bağlılığı arasındaki aracılık rolünü incelemek için yol analizi yapılmıştır. Nedensel karşılaştırmalı araştırma yöntemi kullanılmış olup, çalışma grubunu 18-43 yaş aralığında bulunan, Ankara ilinde farklı üniversite ve bölümlerinde öğrenim görmekte olan 464 (%85.9) kadın ve 76 (%14.1) erkek toplamda 540 ($\bar{X}$=21.99 sd=2.58) lisans öğrencisi oluşturmuştur. Veri toplanan öğrenciler kolay ulaşılabilir olması amacıyla uygun örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak; Kişisel Bilgi Formu, Utrecht İşe Bağlılık Ölçeği-Öğrenci Formu, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık (Yılmazlık) Ölçeği, Okul Tükenmişliği Ölçeği ve Öz Düzenleme Ölçeği kullanılmıştır.
Bulgular: Öz düzenlemenin, yılmazlık, okul tükenmişliği ve çalışma bağlılığı arasındaki ilişkide aracı rolünün incelenmesi amacıyla kurulan modelin test edildiği yol analizi sonucunda yılmazlığın öz düzenlemeyi olumlu yönde ve güçlü düzeyde (β=0.532, $p<.05$), okul tükenmişliğinin öz düzenlemeyi olumsuz yönde ve düşük düzeyde (β=-0.213, $p<.05$), öz düzenlemenin çalışma bağlılığını olumlu yönde ve orta düzeyde (β=0.393, $p<.05$) etkilediği görülmüştür. Yol analizi sonucunda, okul tükenmişliği ve çalışma bağlılığı arasında öz düzenlemenin kısmi aracılık rolü olduğu bulunmuştur (β=-0.084, $p<.01$, %95 CI=[-0.136, -0.031]).
Sonuçlar: Bu çalışma sonucunda yılmazlığı yüksek öğrencilerin, yüksek öz düzenleme becerileri kullanma eğiliminde oldukları söylenebilir. Okul tükenmişliği öğrencilerin derslere etkin katılımları ve okula devamları gibi süreçleri olumsuz etkileyerek öz düzenleme becerilerini etkileyebilir. Öz düzenleme öğrencilerin dersleri takip etme, ödev ve sınavlarını planlama gibi davranışlarını etkileyerek öğrencilerin çalışma bağlılıklarını etkileyebilmektedir. Okul tükenmişliği çalışma bağlılığını hem doğrudan hem de öz düzenleme aracılığıyla etkilemektedir. Öğrencilerin okula yönelik olumsuz tutum ve davranışları okul tükenmişliğiyle birlikte artmakta ve öğrencilerin akademik süreçlere yönelik olumlu duygu ve davranışlarını azaltmaktadır. Ayrıca okul tükenmişliği ve çalışma bağlılığı arasında öz düzenlemenin kısmi aracılık rolü olduğu bulunmuştur. Öz düzenlemenin aracı rolünün ortaya konulduğu bu bulgu, okul tükenmişliğinin çalışma bağlılığı üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak ya da ortadan kaldırmak için öz düzenlemenin kritik bir önemi olduğunu öne çıkarmıştır.

ÖZNEL İYİ OLUŞ AKADEMİK BEKLENTİLERİN YILMAZLIK OKUL TÜKENMİŞLİĞİ OKUL ÇALIŞMALARINA BAĞLANMAYLA İLİŞKİSİ

Aysun Bursalı[1], Selahiddin Öğülmüş[2]
[1]*Besim Atalay Güzel Sanatlar Lisesi*
[2] *Ankara Üniversitesi*

Amaç: Okul gelişimin çok hızlı olduğu ergenlik-döneminde çok-önemli-bir-yaşam-alanı olmasına rağmen bazı öğrencilerin okulda tükenmişlik yaşadıkları gözlenmektedir. Bu çalışma öğrenciler için önemli bir risk-faktörü olan tükenmişliğin önlenmesiyle öğrencilerin öznel-iyi-oluş ve akademik-beklentilerinin arttırılmasında yılmazlığın etkili olacağı düşüncesinden yola çıkmıştır. Yılmazlık [İçsel-Koruyucu-Faktörler (İKF), Dışsal-Koruyucu-Faktörler (DKF), Okula-Bağlılık (OB)], Okul-Tükenmişliği (OT), Okul-Çalışmalarına-Bağlanma (OÇB), Öznel-İyi-Oluş(ÖİO) ile Akademik-Beklentilerin(AB) nasıl ilişkilendirildiği bu çalışmanın problemini oluşturmaktadır.
Yöntem: Değişkenler arasındaki ilişkinin yapısal-eşitlik-modellemesi (YEM) ile incelenmesidir. Araştırma verilerin anketle toplandığı görgül(nicel-kesitsel) bir tarama-araştırmasıdır. Araştırmanın-örneklemini Denizli-ilinde Tabakalı-Örneklem-Yöntem ile seçilen on-okuldan, basit-seçkisiz-örneklem yoluyla seçilen 2008 lise-öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin%50.5'i (n=1014)kız, %49.3ü (n=990)erkek, kayıp değer %2(N=4)'dir. 9,10,11,ve12.sınıflarda eğitim-gören katılımcıların yaşı 14 ile 20 arasında değişmektedir. Verilerin-Toplanmasında bu-çalışma-için-hazırlanan Kişisel-Bilgi-Formu,Healthy-Kids-Survey-Resilience-Modülü'nün(California-Department-of Education,2002), Gizir ve Aydın(2006) tarafından Türkçe'ye uyarlanmasıyla elde edilen Yılmazlık-Ölçeği (ölçek-geneli iç-tutarlık-değeri.94, OB-alt-boyutu.78, DKF.91, İKF.86), Aypay(2012) tarafından geliştirilen 7faktör ve 34maddelik Ortaöğretim-Okul-Tükenmişliği-Ölçeği (ölçek-geneli iç-tutarlık-değeri.90), Schaufeli,Martinez ve diğerleri(2002) tarafından geliştirilen 17maddelik Utrecht-İşe-Bağlanma-Ölçeğinin okula ve Türkçe'ye uyarlanması OÇB-Ölçeği (ölçek-geneli-iç-tutarlık-değeri .93, heyecan .83, kendini-adama .80, konsantrasyon-alt-boyutu .85), Şimşek'in (2011) geliştirdiği 14 maddeden oluşan ÖİO-Ölçeği; (iç-tutarlık-değerleri pozitif-alt-boyutu.87, negatif.85, tümü.86) ve Akademik-Beklentiler için Plucker'ın(1996) 5maddelik Ambition ölçeğine üç madde eklenerek bu-çalışma-için-geliştirilen Akademik-Beklentiler-Ölçeği (toplam iç-tutarlık-değeri.90) kullanılmıştır. Araştırma yordayıcı-korelasyonel-araştırma-modelinde (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010) bir araştırmadır. Değişkenler-arasındaki-örüntünün değerlendirilmesinde YEM verilerin-analizinde SPSS-25, LISREL-8.8 paket-programları kullanılmıştır. Verilerin geçerliği,güvenirliği test edilmiştir. Değişkenlere ilişkin betimleyici-istatistikler,değişkenler-arasındaki-ilişkiler verilerek,araştırma-modeli test edilmiş değişkenler arasındaki doğrudan, dolaylı ilişkiler YEM aracılığı incelenmiştir.
Bulgular: Bulgular araştırmacı-tarafından-oluşturulan-modelin lise öğrencilerinden elde edilen veriler üzerinde doğrulandığı ve modelin-kabul-edilir-olduğunu göstermektedir. Standardize-edilmiş-regresyon-değerleri incelendiğinde, yılmazlığa-ilişkin DKF'nin OÇB(β=.14,p<.001), ÖİO(β=.13,p<.001) ve AB(β=.08,p<.05) üzerinde pozitif-yönde ve anlamlı-düzeyde, tükenmişlik(β=–.18, p< .001)üzerinde negatif-yönde ve anlamlı-düzeyde etkiye; İKF'nin OÇB(β =.10,p<.001), AB(β=.18,p<.001) ve ÖİO(β=.12,p<.001)üzerinde pozitif-yönde ve anlamlı-düzeyde, tükenmişlik(β=–.13,p<.001)üzerinde negatif-yönde ve anlamlı-düzeyde etkiye;OB'ın, OÇB (β=.08,p<.001) ve ÖİO (β=.07,p<.001) üzerinde pozitif-yönde ve anlamlı-düzeyde, tükenmişlik(β =–.29,p<.001)üzerinde negatif-yönde ve anlamlı-düzeyde etkiye-sahip-olduğu görülmüştür. OB'ın OT üzerinde güçlü etkiye-sahip-olduğu bulunmuştur. Yılmazlığa ilişkin DKF ile OB'ın OT'nde toplam-varyansın %22'sini açıkladığı, tükenmişliğin yılmazlık ile OÇB arasında aracı-etkiye sahip olduğu görülmektedir(β=–.50,p<.001). DKF, OB ve tükenmişlik birlikte OÇB'ya ilişkin varyansın%43'ünü açıklamıştır. Sonuçlar, OT'nin yılmazlığa-ilişkin-koruyucu-faktörlerin etkisini düşürdüğü ve OÇB için önemli bir risk-faktörü olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar: Ergenlik-döneminde OT'nin düşük-motivasyon, akademik-başarısızlık, okula-devamsızlık, okul-terki, psikolojik-uyumsuzluk ve depresyon gibi bir-dizi-değişkenle ilişkili olduğu gözlenmektedir.Bu bağlamda öğrencilerin OT'lerinin önlenmesi için farklı-değişkenlerle-ilişkisini-ortaya-koyan-modellerin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Yılmazlığın(alt-bileşenleri İKF ve DKF ile OB'nin) arttırılmasının OT'ni azaltılarak OÇB, ÖİO ve AB'in arttırılmasında etkili olup öğrenci-gelişimini olumlu destekleyeceği, OT'nin önlenmesinin yılmazlığın desteklenmesini sağlayacağı değerlendirilmektedir.

4.OTURUM: GENÇLERDE KAYGI
Oturum Başkanı: *Prof. Dr. Mehmet Engin Deniz, Yıldız Teknik Üniversitesi*

YAYGIN ANKSİYETE BOZUKLUĞU TANILI ERGENLERİN AKTİVİTE/ROL KATILIMLARININ İNCELENMESİ

Beyzanur Demirci[1], Sultan Akel[1], Songül Derin[1]
[1]*Bezmialem Vakıf Üniversitesi*

Amaç: Yaygın anksiyete bozukluğu (YAB), bir dizi olay veya aktivite hakkında aşırı kaygı ve endişe ile karakterize edilen psikiyatrik bir bozukluktur. Bu kaygı, kişinin aktivitelerini, rollerini ve günlük yaşam aktivitelerine katılımlarını etkiler. Bu çalışmanın amacı, YAB belirtilerinin bireyin aktivite/rol katılımını ne ölçüde etkilediğini belirlemektir.
Yöntem: Bir psikiyatrist tarafından DSM-5 tanı ölçütlerine göre YAB tanısı konmuş 15 ergen ve sağlıklı 15 ergene bir ergoterapi modeli olan MOHO (İnsan Aktivite Modeli) çerçevesinde MOHOST uygulanmıştır. Tüm değerlendirmeler çevrimiçi olarak eş zamanlı görüşme yoluyla yapılmıştır. Verilerin analizinde IBM Statistical Package for Social Sciences Version 24 (SPSS) istatistik programı kullanılmış, anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak alınmıştır.
Bulgular: Elde edilen bulgular ışığında YAB grubunun aktivite/rollerini değerlendirdiğimiz MOHOST skoru sağlıklı kontrol grubuna göre anlamlı olarak düşük bulundu ($p<0,05$). Tartışma: Çalışmamızdan elde edilen sonuçlar doğrultusunda yaygın anksiyete bozukluğu tanılı ergenlerin aktivite/rol katılımları YAB semptomlarından etkilenmektedir.
Sonuçlar: YAB' ın hafif düzeyde bir bozukluk olduğu düşünülen yaygın inanışın aksine YAB tanılı bireylerde hastalık yükü fazladır. Bozukluğun şiddetine de bağlı olarak aktivite/rol katılımları kısıtlanmaktadır ve ergoterapinin merkezinde yer alan anlamlı aktivitelere katılımları teşvik edilmelidir.

ÜNİVERSİTE SINAVLARINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERİN YAŞADIKLARI KAYGIYI AZALTMAYA YÖNELİK MÜDAHALE PROGRAMININ ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

Gülgün Uzun[1], Yağmur Kaya[2] , Abdullah Ensar Uzun[3] , Mehmet Engin Deniz[4]
[1] *Erciyes Üniversitesi*
[2] *Yıldız Teknik Üniversitesi*
[3] *Milli Eğitim Bakanlığı*
[4] *Yıldız Teknik Üniversitesi*

Amaç: Araştırma kapsamında "Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Kaygı Durumlarına Yönelik Çok Boyutlu Psikoeğitim Programı" ile yüksek düzey kaygı problemine müdahale edilmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Bu araştırma, deneme modelinde olup gerçek deneme modellerinden olan ön-test/son-test kontrol gruplu model olarak tasarlanmıştır. Deney ve kontrol gruplarına 8 kadın 6 erkek öğrenci olmak üzere toplam 14'er öğrenci katılmıştır ve deney grubuna 11 hafta psikoeğitim programı uygulanmıştır. Araştırmada bağımlı değişken öğrencilerin kaygı düzeyi puanlarıdır. Bağımsız değişken ise kaygı durumlarına yönelik çok boyutlu psikoeğitim programıdır. Çalışmada deney grubuna seçilen bireylere kaygı durumlarına yönelik çok boyutlu psikoeğitim programı uygulanırken, kontrol grubuna seçilen bireylere herhangi bir program uygulanmamıştır.
Bulgular: Araştırmanın bulgularına göre, deney grubundaki bireylerin Durumluluk ve Sürekli Kaygı Ölçeğinin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür. Deney grubundaki öğrencilerin Durumluluk ve Sürekli Kaygı Ölçeğinin son test puanları, ön test puanlarından düşük olduğu görülmüştür. Kontrol grubundaki öğrencilerin ise Durumluluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği son test puanları, ön test puanlarından yüksek bulunmuştur.

SÜPER YAŞAM BECERİLERİ PSİKO EĞİTİM PROGRAMININ ERGENLERİN KAYGI VE YALNIZLIK DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Atilla Tutuş[1], Neslihan Güney Karaman[2]
[1] *Milli Eğitim Bakanlığı*
[2] *Ankara Üniversitesi*

Amaç: Bu araştırma ‘‘Süper Yaşam Becerileri Programı’’nın ergenlerin algılanan yalnızlık düzeylerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.
Yöntem: Araştırmada tek grup öntest-sontest desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde bir devlet ortaokulunda 7. sınıfa devam eden 13 kız 11 erkek toplam 24 ergen oluşturmaktadır. Deney grubundaki katılımcılara 8 oturumluk ‘‘Süper Yaşam Becerileri Ergen Programı’’ uygulanmıştır. Programda sırasıyla sağlıklı yaşam, öz saygı, duygular ve düşünceler, düşünce-duygu-davranış, stresle başa çıkma, ilişkiler ve sosyal beceriler, problem çözme basamakları ve umut veren gelecek oturumları yer almaktadır. Katılımcılara program öncesinde ve sonrasında öğrenci demografik bilgi formu, Ergenler İçin Sosyal Kaygı Ölçeği ve UCLA Yalnızlık Ölçeği-Kısa Formu uygulanmıştır. Uygulanan Süper Yaşam Becerileri Programın sosyal etkilerini değerlendirmek amacıyla katılımcıların öğretmen ve bakımverenlerine araştırmacı tarafından geliştirilen programın ve programa katılan ergenlerin değerlendirildiği yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Araştırma örneklem grubu sayısı 30 katılımcıdan az olduğu için verilerinin analizinde parametrik olmayan istatistik yöntemlerinden Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılmıştır.
Bulgular: Yapılan istatistiki analiz sonuçlarına göre Süper Yaşam Becerileri Programına katılan ergenlerin yalnızlık ölçeği puanlarında ön test sonuçlarına göre son test puanlarında anlamlı düzeyde azalma görülmüştür. Sosyal kaygı ölçeği puanlarında ise istatistiksel yönden anlamlı sonuç görülmemiştir.
Sonuç: Sonuç olarak Süper Yaşam Becerileri Programının çalışma yapılan ergen grubunda yarar sağladığı görülmüştür.

ÇOCUK VE ERGENLERDE DUYGUDURUM BELİRTİLERİNİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERLE AÇIKLANMASI: BİR CHAID ANALİZİ

Öykü Mançe Çalışır[1], Elif Emir Öksüz[2]
[1] *Ankara Üniversitesi*
[2] *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

Amaç: Çocuklar ve ergenler, gelişim dönemlerinin getirdiği zorlanmalar ve günlük yaşam olayları ile ilişkili farklı davranış sorunları yaşarlar. Çocuk ve ergenlerde ruh sağlığı sorunlarının yaygınlığı %10-20 arasında değişmektedir. Türkiye'deki nüfusun % 26.9'unu 18 yaş altı çocuk ve ergenler oluşturduğu düşünüldüğünde, depresyon ve anksiyete bozuklukları ile ilişkili durumu araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmada, ortaöğretimde okumakta olan 9-17 yaş aralığındaki öğrencilerin anksiyete bozuklukları ve depresyon belirtilerinde açıklayıcı olabilecek olası demografik değişkenlerinin araştırılması amaçlanmaktadır.
Yöntem: Çalışmamıza 9-17 yaş aralığında yer alan 229'u kız (%55.2), 186'sı erkek (%44.8) toplam 415 öğrenci katılmıştır. Yaşlarının ortalaması 13.28 (ss: 2.26)'dir. Revize Edilmiş Çocuk Anksiyete ve Depresyon Ölçeği(ÇADÖ-Y) ile öğrencilerin endişe, sosyal fobi, genel endişe, panik bozukluk, obsesyon ve majör depresyon belirtilerini açıklayan demografik özellikler karar ağaçları yöntemlerinden CHAID analizi ile belirlenmiştir.
Bulgular: Yapılan analizlere göre, öğrencilerin endişe, sosyal fobi, genel endişe, panik bozukluk, obsesyon ve majör depresyon değişkenlerini ortak olarak açıklayan demografik özellik, *öğrencilerin sanal veya yüz yüze ortamda zorbalığı uğrama durumudur*. Zorbalık olmadığı durumda, majör depresyon dışında alt ölçekleri ortak açıklayan değişken *cinsiyettir*. Buna göre, kızların erkeklerden daha yüksek duygudurum bozukluğu belirtilerine sahip olduğu görülmektedir. Majör depresyon değişkenini ise diğerlerinden farklı olarak ortak açıklayan demografik değişken, *ekran başında geçirdikleri süredir.* Ekranda 5 saat ve üzerinde zaman geçiren öğrencilerin majör depresyon puanı ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur.
Sonuçlar: Ülkemizde zorbalık sanal veya yüzyüze olarak farklı şekillerde ortaya çıkmakta ve yaygınlaşmaktadır. Araştırmamızda, zorbalığın çocuk ve ergenlerdeki duygudurum bozukluklarını riskli hale getirebilecek, açıklayıcı bir değişken olarak tüm alt testlerde bulunması, okul ve aile ortamlarında farkındalığın artmasını önemli hale getirmektedir. Zorbalık durumu olmayan grupta, depresyon dışındaki duygudurum belirtilerinde kız öğrencilerin daha yüksek puanlar ile öne çıkması, bu grubun güçlendirilmesi açısından önemli bir sonuçtur. Bir diğer bulgu, sadece depresyon alt ölçeği için açıklayıcı olarak öne çıkan, ekran maruziyet süresidir. Ekranların vazgeçilmez olduğu günümüz dünyasında çocuk ve ergenlerde, maruz kaldıkları sürenin kritik olması çarpıcı bir bulgu olarak öne çıkmış ve süre kısıtlamasının önemi bir kez daha gösterilmiştir. Günümüzde hem ülkemizde hem dünyada zorbalığın ve ekran maruziyetinin arttığı düşünüldüğünde, bu değişkenlerin çocuk ve ergenlerdeki ruhsal etkisini anlamak adına daha ayrıntılı tarama çalışmalarının yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

5.OTURUM: KARİYER DANIŞMANLIĞI

Oturum Başkanı: Prof.Dr. Diğdem Müge Siyez, Dokuz Eylül Üniversitesi

KARİYER PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI ÖZ-YETERLİK ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİĞİNİN İNCELENMESİ

İlkem Başaran[1], Serkan Denizli[2], Dilek Yelda Kağnıcı[2], Diğdem Müge Siyez[3]

[1]Uzm. Psikolojik Danışman

[2] Ege University

[3] Dokuz Eylul University

Amaç: Kariyer psikolojik danışması hizmetini yürüten psikolojik danışmanların yeterliklerini açıklamak ve öğrenmek, bu hizmetten yararlanacak bireylerin alacakları hizmetin kalitesini artırmak ve ihtiyaçlarının tam olarak karşılanabilmesi açısından önemli bir gerekliliktir. Bu hizmetin ülkemizde K-12 düzeyinde okul psikolojik danışmanları aracılığıyla verildiği düşünüldüğünde, okul psikolojik danışmanlarının kariyer psikolojik danışmanlığı öz-yeterlik düzeylerinin geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçülmesi önemli görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, okul psikolojik danışmanları için geliştirilen Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Öz-Yeterlik Ölçeği'nin (KPDÖÖ) geçerlik-güvenirlik çalışmalarının yapılmasıdır.

Yöntem: Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Öz-Yeterlik Ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışması için 1113 kişiden oluşan veri seti random olarak ikiye bölünmüş ve birinci düzey DFA 550, ikinci düzey DFA 563 kişilik veri seti üzerinden yapılmıştır. Ardından KPDÖÖ'nün yakınsama geçerliğini ortaya koyan AVE değerleri hesaplanmış, alt boyutlarının iç tutarlılığı Cronbach Alpha katsayısı ve yapısal güvenirliği gösteren bileşik güvenirlik katsayıları hesaplanarak ortaya konmuş ve madde toplam korelasyonları hesaplanmıştır.

Bulgular: Birinci düzey DFA uyum değerleri GFI .93, AGFI .90, RMSEA .06, SRMR .04, TLI .94 ve CFI .96; ikinci düzey DFA uyum değerleri ise GFI .91, AGFI .87, RMSEA .07, SRMR .05, TLI .93 ve CFI .94 olarak bulunmuştur. Buna göre, birinci düzey DFA sonucunda uyum değerlerini bozan maddeler elenerek her bir boyutta 3'er maddenin bulunduğu 6 boyut ve 18 maddeyi içeren ölçek oluşturulmuştur. İkinci düzey ölçme modelinin uyum değerlerine göre ise ölçme modeli, kabul edilebilir bir model olarak bulunmuştur. Araştırmanın sonucunda; yakınsama geçerliği katsayısı (AVE) .78, Cronbach Alpha katsayısı .94, alt ölçek Cronbach Alpha değerleri .76 ile .83 aralığında, alt ölçek madde toplam test korelasyonları .58 ile .73 aralığında, bileşik güvenirlik katsayısı .96, ölçeği oluşturan 18 maddenin madde toplam test korelasyonları ise .57 ile .77 aralığında bulunmuştur.

Tartışma: Ölçeğin geliştirilme sürecinde analiz kısmına geçmeden önce "konsültasyon", "çok kültürlülük" boyutlarına ait maddelerin ve "profesyonel gelişim ve etik" boyutunun profesyonel gelişim ile ilgili olan maddelerinin faktör yapısını bozduğu görülmüş ve ölçekten çıkartılmıştır. Bu durumun sebepleri arasında; çok kültürlülük ile ilgili derslere gereken önemin verilmemesinin, konsültasyonun önemi konusunda yeterli farkındalığın sağlanamamış olmasının, okul psikolojik danışmanlarının iş doyumlarının düşük olmasının ve tükenmişlik yaşamalarının etkisi olduğu düşünülebilir.

Sonuç: Sonuç olarak, geliştirilen Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Öz-Yeterlik Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmektedir.

OKUL PSİKOLOJİK DANIŞMANLARININ KARİYER PSİKOLOJİK DANIŞMANLIĞI İLE İLGİLİ İHTİYAÇLARININ İNCELENMESİ

Samet Şahin[1], Dilek Yelda Kağnıcı[2], Diğdem Müge Siyez[3], Serkan Denizli[4], İlkem Başaran[5]
[1] *Dokuz Eylül Üniversitesi*
[2] *Ege Üniversitesi*
[3] *Dokuz Eylül Üniversitesi*
[4] *Ege Üniversitesi*
[5] *Dokuz Eylül Üniversitesi*

Amaç: Kariyer psikolojik danışmanlığı, bireylerin çocukluktan itibaren kariyer gelişimlerini destekleyen ve kariyer gelişiminin önündeki olası sorunların çözülmesine yardımcı olan bir hizmettir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki devlet kurumlarında görev yapan okul psikolojik danışmanlarının, kariyer psikolojik danışmanlığı hizmeti sunmadaki ihtiyaçlarını değerlendirmektir.
Yöntem: Bu çalışmada ihtiyaç analizi amacıyla, 40 maddelik Likert tipi bir anket hazırlanmış ve bu anket 1138 kişilik ulusal bir örnekleme uygulanmıştır. Örneklemin belirlenmesinde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması-1 (İBBS-1) kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi 12 farklı ilde farklı eğitim kademlerinde çalışan 1138 okul psikolojik danışmanından oluşmaktadır.
Bulgular: Anket bulgularında "Kararsızım" cevabı dışarıda bırakıldığında, 1138 katılımcıdan yarısından fazlasının "Hiç ihtiyacım yok" veya "İhtiyacım yok" şeklinde cevap verdiği maddeler sırasıyla şunlardır: 11) Öğrencilerle kariyer psikolojik danışması ön görüşmesi yapabilme (%66); 30) Bireyi tanıma tekniklerinin sonuçlarını öğrencilerle uygun şekilde paylaşabilme (%58); 4) Sınav sistemlerine dair doğru bilgi kaynaklarına ulaşabilme (%52); 10) Öğrencilerin kendini tanıması (ilgi, yetenek, değer, kişilik özellikleri) için test dışı teknikleri kullanabilme (%52); 26) Kariyer gelişimiyle ilgili sınıf rehberlik aktiviteleri planlayabilme (%52); 12) Öğrencilerin kariyer gelişimlerini etkileyebilecek çevresel koşulları fark etmeleri için uygun müdahaleleri kullanabilme (%51); 13) Etik kurallara bağlı olarak kariyer psikolojik danışmanlığı hizmeti verebilme (%51).
Bununla birlikte, "Kararsızım" cevabı dışarıda bırakıldığında, 1138 katılımcıdan yarısından fazlasının "İhtiyacım var" veya "Çok ihtiyacım var" şeklinde cevap verdiği maddeler ise sırasıyla şunlardır: 3) Güncel iş yaşamına dair doğru bilgi kaynaklarına ulaşabilme (%59); 2) Sektörlere dair doğru bilgi kaynaklarına ulaşabilme (%58); 36) Gerekli olduğunda kariyer psikolojik danışmasında süpervizyon alabilme (%53); 1) Mesleklere dair doğru bilgi kaynaklarına ulaşabilme (%53); 38) Üniversitelerin kariyer planlama merkezleriyle ortak çalışmalar yürütebilme (%53).
Tartışma: Katılımcılar bireyle görüşme yapma ve bireyi değerlendirme, grup etkinlikleri düzenleme ve sınav sistemleri gibi temel bilgi ve becerilerde daha az ihtiyaç belirtmekle birlikte, özellikle kariyerle bilgi kaynaklarında daha fazla ihtiyaç belirtmişlerdir. "Diğer" kategorisi altında verilen cevaplar da değerlendirildiğinde, okul psikolojik danışmanlarının kariyer psikolojik danışmanlığına özgü bilgi ve beceriler konusunda daha çok ihtiyaç hissettikleri söylenebilir.
Sonuç: Sonuç olarak, okul psikolojik danışmanlarının sundukları kariyer hizmetlerinde belli başlı ihtiyaçlara sahip olduğu görülmektedir ve bu ihtiyaçların tespiti ve giderilmesi yolunda ulusal düzeyde adımlar atılması okul psikolojik danışmanlarının ve en başta da öğrencilerin kariyer gelişimlerine destek olacaktır.

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MESLEKİ KARAR VERME SÜREÇLERİNDE SOSYAL MEDYA KULLANIMLARI VE SOSYAL MEDYA FENOMENLERİNE İLİŞKİN ALGILARININ ROLÜ

Nazmiye Kazkondu[1], Sinem Tarhan[1], Eda Çürükvelioğlu Köksal[1]
[1]Bartın Üniversitesi

Amaç: Sosyal medya sayesinde ergenler, birbirleriyle iletişim kurmak, duygu ve düşüncelerini ifade etmek, sosyalleşmek, bilgi edinmek, yeni şeyler keşfetmek ve üretmek imkanına sahip olmaktadırlar. Bununla birlikte ergenler sosyal medyada karşılaştıkları ya da takip ettikleri sosyal medya fenomenlerinin duygu, düşünce ve davranışlarından etkilenebilmekte, onları rol model olarak alabilmektedirler. Bu nedenle sosyal medyanın, gençlerin meslek seçiminde önemli bir belirleyici olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin meslek kavramına yönelik bakış açılarında ve mesleki karar verme süreçlerinde sosyal medya kullanımlarının ve sosyal medya fenomenlerine ilişkin algılarının rolünü incelemektir.
Yöntem: Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni temel alınarak yürütülmüştür. Araştırma verileri açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sürecinde tüm görüşmeler katılımcıların izni ile ses kaydına alınmıştır. Ses kayıtları herhangi bir elemeye tabi tutulmadan, bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Görüşme formundan elde edilen veriler kategoriler, kodlar ve frekans değerleri belirtilerek tablolaştırılmış ve ayrıntılı bir biçimde sunulmuştur. Araştırmanın katılımcılarını Zonguldak ilinin Devrek ilçesinde çeşitli ortaöğretim kurumlarında eğitim gören sosyal medya kullanıcısı 10 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme yöntemi ve uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması ise 17.5' tir. Araştırma sonucunda katılımcıların tamamının sosyal medya fenomenlerini takip ettiği, katılımcılardan 4'ünün sosyal medya fenomenliğini meslek olarak görmezken, 6'sının ise sosyal medya fenomenliğini meslek olarak gördüğü, katılımcıların çoğunluğunun sosyal medya fenomenliğini daha kolay yoldan para kazandıran bir iş olarak algıladıkları görülmüştür. Katılımcılardan 7'si sosyal medya fenomeni olmak istemediğini, 3'ü ise sosyal medya fenomeni olabileceğini ifade etmiştir.
Sonuçlar: Sosyal medya fenomeni olmak isteyenlerin geniş kitlelere hitap edip para kazanmak ve diğer insanların ilgisini hissedip onlar tarafından beğenilmek; sosyal medya fenomeni olmak istemeyenlerin ise bu konuda kendilerini yetenekli görmeyip kendilerine uygun bulmadıkları, yapılan olumsuz eleştirilerden rahatsızlık duyabilecekleri, özel hayatın gizli kalması gerektiği, kamera ve insanların önünde rahat edemeyeceklerini düşünmeleri etkili olmaktadır. Genel olarak sosyal medyanın ve sosyal medyada karşılaşılan içeriklerin mesleklere ilişkin fikir sahibi olunmasında etkili olduğu, bir mesleğe yönelmede sosyal medya fenomenlerinin 3 katılımcı üzerinde mesleklerle ve mesleklerin yaşantısına ilişkin fikir oluşturması sebebiyle etkili olduğu görülmüştür.

LİSE ÖĞRENCİLERİNDE MÜKEMMELİYETÇİLİK PROFİLLERİNİN EBEVEYN AKADEMİK BAŞARI BASKISI VE BAŞARI AMAÇ YÖNELİMLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aylin Saltürk[1], Müge Artar[2]
[1]*Afyon Kocatepe Üniversitesi*
[2]*Kapadokya Üniversitesi*

Amaç: Mükemmeliyetçilik, kişi içi ve kişiler arası niteliğe sahip karmaşık bir kişilik özelliğidir. Yapısında var olan bu karmaşıklık mükemmeliyetçiliğin çoklu kavramsallaştırmalarının değerlendirilmesine yol açmıştır (Saltürk, 2021; Gaudreau ve Thompson, 2010). Mükemmeliyetçiliğin bu çok boyutlu doğasının, ancak söz konusu kavramın alt profillerinin dikkate alınmasıyla anlaşılabileceği savunulmaktadır. Bu nedenle mükemmeliyetçiliğe ilişkin alan yazında kategorik ve boyutsal araştırma akımlarının gündemde olduğu görülmektedir. Mükemmeliyetçiliğin, özellikle motivasyon değişkenleri ve başarıya ilişkin davranış, inanç ve tutumlarla olan ilişkisi nedeniyle eğitim açısından önemli çıkarımları bulunmaktadır. Mükemmeliyetçilik, baskıdan ve gerçek dışı beklentilerden etkilenen bir doğaya sahiptir. Gerçekdışı beklentilerin ve baskıların en arttığı süreçlerin başında Türkiye'de eğitimin en zorlu dönemeçlerinden birisi olan lise eğitimi gelmektedir. Çoğu lise öğrencisi bu süreçte hem eğitimleri hem de gelecekleri için bir varlık mücadelesi vermektedir. Bu bağlamda ana-babalar öğrencilere başarı güdülerini artırmak için baskı uygulayabilmektedir. Ana-babanın başarı baskısı ve desteğinin dengesi, öğrencinin başarı amaçlarını belirleyebilmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, mükemmeliyetçiliğin farklı alt gruplarına üyeliğin ebeveynden algılanan akademik başarı baskısı ve başarı amaç yönelimleri bağlamında incelenmesidir. 2022 yılında 308 lise öğrencisinden online olarak veri toplanan bu çalışmada kişi merkezli bir yaklaşım kullanılarak farklı mükemmeliyetçilik gruplarının tanımlanması ve söz konusu değişkenler kapsamında mükemmeliyetçilik üzerine önceki literatüre katkıda bulunulması amaçlanmıştır.
Yöntem: Araştırmaya katılan grubunun %74,7'si kadındır. Araştırmada Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı ve Desteği Ölçeği, Başarı Yönelimleri Ölçeği, Çocuk ve Ergen Mükemmeliyetçilik Ölçeği kullanılmış, veri analizinde t-testi, Univariate ANOVA ve lineer regresyondan faydalanılmıştır.
Bulgular ve Sonuç: Bulgulara göre katılımcıların büyük bir kısmı "Karma Mükemmeliyetçilik" profiline (%46.8) sahiptir. Diğer profiller ise "Kişisel Standartlar Mükemmeliyetçiliği" (%6.5), "Değerlendirilme Kaygısı Mükemmeliyetçiliği" (%23.1) ve "Mükemmeliyetçi Olmayanlar" (%23.7) olarak görünmektedir. Profiller demografik değişkenlere göre incelendiğinde, hem kız (%48.3) hem erkek (%42.3) öğrencilerde en yüksek yüzdelik değerinin "Karma Mükemmeliyetçilik" grubunda olduğu saptanmıştır. Performans Yaklaşma Yönelimi (24,85), Performans Kaçınma Yönelimi (13,15), Başarı Amaç Yönelimi ölçeği toplam puanı (60,30) açısından "Karma Mükemmeliyetçilik" grubunun ortalama değerleri diğer gruplara göre anlamlı şekilde en yüksektir ($p=0,000$). Ebeveyn Akademik Başarı Baskısı değişkeninde ise "Kişisel Standartlar Mükemmeliyetçiliği" grubunun ortalama değeri (32,60) diğer gruplara göre anlamlı şekilde en yüksektir. Diğer değişkenlerde gruplar arasında anlamlı fark yoktur. Bağımlı değişkenlerin bağımsız değişkenlerle ilişkileri iki farklı regresyon modeli kurularak incelenmiştir. Her iki modelde de öğrenme yönelimi, performans yaklaşma yönelimi, performans kaçınma yönelimi ve ebeveyn akademik başarı desteği, mükemmeliyetçilik düzeyleriyle pozitif bir şekilde ilişkilendirilmiştir. Yani, bu değişkenler arttıkça, mükemmeliyetçilik düzeyi de artmaktadır. Ayrıca, Model 1'de ebeveyn akademik başarı baskısının kendine yönelik mükemmeliyetçilikle anlamlı bir ilişkisi olmadığı ($Beta = 0,048$, $t = 0,883$, $p = 0,378$) görülmüştür. Ancak, Model 2'de sosyal kaynaklı mükemmeliyetçilik ile ebeveyn akademik başarı baskısı arasında pozitif bir ilişki olduğu ($Beta = 0,507$, $t = 10,170$, $p < 0,001$) belirlenmiştir.

6.OTURUM: EBEVEYNLİK VE ÇOCUK UYUMU

Oturum Başkanı: *Dr. Öğretim Üyesi Nesime Can, Ankara Üniversitesi*

TÜRKİYE'DE EBEVEYNLİK: ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ UYUM SORUNLARININ ÇOCUK, EBEVEYN VE AİLE DÜZEYİNDEKİ YORDAYICILARI

Feyza Çorapçı[1], Burcu Buğan Kısır[1], Nebi Sümer [2]
[1] *Boğaziçi Üniversitesi*
[2] *Sabancı Üniversitesi*

Amaç: Hızlı bir değişim ve geçiş dönemi olan ergenlikte ebeveynlerin çocuk yetiştirme davranışlarının bu dönemde görülebilen davranış sorunları üzerinde önemli rol oynadığı alanyazında gösterilmiştir. Ancak, ebeveynliğin yanı sıra çocuğun bireysel ve ailenin bağlamsal özelliklerini bir arada inceleyen çalışmalar kısıtlı kalmaktadır. Bu eksikliği gidermek üzere, TÜBİTAK'ın Öncelikli Alanlar Ar-Ge Destekleme Programı "*Aile Çağrı Programı*" kapsamında yürütülen bir projede Türkiye temsili örneklemle çocuğun mizacı, yaşı ve cinsiyetini içeren bireysel özellikleri, anne-baba çatışması ve ev ortamının kaos düzeyini içeren aile bağlamsal özellikleri ve sıcaklık ile kontrol boyutlarıyla ebeveyn davranışlarının ergenlerin uyum özelliklerini yordama düzeyi incelenmiştir.
Yöntem: Bu çalışmaya 272 anne (Ort Yaş = 41.08, SS = 5.13; % 51.2 ilk-ortaokul mezunu, %34.4'ü lise mezunu) ve 238 baba (Ort. Yaş = 44.09, SS = 5.15; % 47.2'si ilk-ortaokul mezunu, %37.4'ü lise mezunu) katılmıştır. Katılımcı anne ve babaların çocuklarının yaşı 12-17 arasında olup (N=266 erkek, 243 kız) ortalama yaş 14.17'dir (*SS* = 1.76). Anneler ve babalar çalışmada ele alınan değişkenlere yönelik anket sorularını yanıtlamışlardır.
Sonuç: Hem anne hem de baba bildirimine göre, içselleştirme sorunlarının en güçlü yordayıcısı duygusal mizaç iken, yüksek düzeyde psikolojik kontrol ile anne-baba çatışması bu mizaç özelliğini takip eden güçlü diğer yordayıcılardır. Anne bildirimine göre annenin eğitimi ve baba bildirimine göre cezalandırıcı ebeveynlik davranışları da içselleştirme sorunlarının diğer yordayıcıları olarak belirlenmiştir. Dışsallaştırma sorunlarının en güçlü yodayıcısı hem anne hem babaların bildirimine göre duygusal mizaçtır. Bu mizaç özelliğini takiben psikolojik kontrol ve düşük yetkinlik hissi anne ve baba örneklerinde belirlenen ortak yordayıcılardır. Baba bildirimine göre, cezalandırıcı kontrolün yüksek olması ve anne bildirimine göre ilgi/davranışsal kontrol davranışlarının düşük olması da dışsallaştırma sorunlarının yordayıcıları olarak belirlenmiştir. Özetle, ergenlerin bireysel özellikleri düzeyinde duygusal mizaç, ebeveynlik düzeyinde ise psikolojik kontrolün yüksek olması ergenlerin içselleştirme ve dışsallaştırma sorun davranışları geliştirme riskini arttırmaktadır. Annelerde ilgi ve davranışsal kontrolün düşük olması, babalarda ise cezalandırıcı kontrolün yüksek olması ebeveynin cinsiyetine özgü risk etmenleri olarak belirlenmiştir. Çocuk yetiştirme davranışlarının yanı sıra ebeveynlerin yetkinlik algıları ile çatışma düzeyleri uyum sorunlarındaki artışı yordayan bağlamsal risk etmenleridir. Bu projeden elde edilen bulgular çocuk, ebeveyn ve bağlamsal faktörleri bir arada ele alarak Türkiye'de ergenlik dönemindeki sosyo-duygusal gelişime ilişkin bütüncül bilgi edinilmesine katkıda bulunmuştur.

ÇOCUKLARIN DUYGUDURUM BELİRTİLERİNİN EBEVEYN ALGISINA GÖRE SINIFLANDIRILMASI VE SINIFLARI AÇIKLAYAN DEĞİŞKENLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nesime Can[1], Seher Yalçın[1]
[1]Ankara Üniversitesi

Amaç: Günümüzde çocuk ve ergenler birçok duygudurum ve davranış sorunu yaşamaktadır. Yetişkinlerden farklı olarak, çocukların duygusal ve davranışsal sorunları olduğunu fark etmeleri ve ifade etmeleri her zaman mümkün olmamaktadır. Bu noktada ebeveynlerin çocukları ile ilgili değerlendirmeleri önemli hale gelmektedir. Bu çalışmada, çocukların duygudurum belirtilerinin **(**endişe, sosyal fobi, genel endişe, panik bozukluk, obsesyon ve majör depresyon) ebeveynlerin algılarına göre nasıl sınıflandığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Ardından ortaya çıkan kümelerin çocukların dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik, davranış sorunları, duygusal sorunlar, akran sorunları ve sosyal davranışlar değişkenleri tarafından açıklanma durumu incelenmiştir.
Yöntem: Bu araştırmaya, yaş ortalaması 39,63 olan (ss:6,99) toplam 341 ebeveyn katılmıştır. Bu katılımcıların %83.3'ü kadın (n=284) %15.8'i (n=54) erkektir. Araştırma verileri toplanırken kişisel bilgi formu, Güçler ve Güçlükler Anketi- Ebeveyn Formu (GGA-EF) ve Revize Edilmiş Çocuk Anksiyete ve Depresyon Ölçeği-Ebeveyn formu (RCAD-EF) kullanılmıştır. RCAD-EF alt boyutları (endişe, sosyal fobi, genel endişe, panik bozukluk, obsesyon ve majör depresyon) gizli sınıf analizi ile incelenmiştir. Daha sonra ortaya çıkan kümelerin GGA-EF alt boyutları (dikkat eksikliği ve aşırı hareketlilik, davranış sorunları, duygusal sorunlar, akran sorunları ve sosyal davranışlar) tarafından ne kadar açıklandığı analiz edilmiştir.
Bulgular: Araştırma bulgularına göre RCAD-EF alt boyutları (endişe, sosyal fobi, genel endişe, panik bozukluk, obsesyon ve majör depresyon) açısından öğrencilerin 5 farklı kümede sınıflandığı gözlemlenmiştir. Bu kümeler arasında 5. Kümenin her alt boyutta en yüksek ortalamalara sahip katılımcılardan oluştuğu ve dolayısıyla endişe, sosyal fobi, genel endişe, panik bozukluk, obsesyon ve majör depresyon açısından riskli olan öğrencilerin oluşturduğu küme olduğu saptanmıştır. Her alt boyutta en düşük ortalamalara sahip grubun ise 3. Küme olduğu görülmüştür. Oluşan kümeleri GGA-EF alt boyutlarının açıklama durumu incelendiğinde; duygusal sorunlar ve akran sorunları boyutlarının oluşan gizil sınıflarla manidar ilişkili olduğu saptanmıştır.
Tartışma: Çocuklar duygularını sözel olarak ifade edemeyip yoğun duygularını tam tersi davranışlarla ortaya çıkartabilmektedirler. Bu noktada, çalışma bulgularına göre, çocuklarının duygudurum anlamında yoğun belirtiler gösterdiğini düşünen ebeveynlerin çocuklarındaki duygusal sorunlara odaklanarak, akran ilişkilerini göz ardı etmeden çocuklarına destek olmaları önemlidir. Ruh sağlığı alan çalışanlarının ebeveynleri destekleyici çalışmalarına akran ve duygusal sorunların çözümü ile ilgili konuları dahil etmeleri önerilebilir.
Sonuç: Duygusal problemler ve akran sorunları yaşayan çocuklarla çalışırken ebeveynlerin gözlemleri ve desteği ile olumlu bir değişim sağlanabileceği hatırlanmalıdır.

ERGENLERİN ALGILADIKLARI BABA KATILIMI, EBEVEYN TUTUMU VE YAŞAM DOYUMU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tuğba Bozkurt[1], Melisa Ebeoğlu Duman[2]
[1]*Polatlı Belediyesi*
[2] *Bağımsız Araştırmacı*

Amaç: Çocukların ergenlik dönemini sağlıklı bir şekilde geçirebilmesi ve mutlu olabilmesi için önemli olan noktalardan biri ebeveynlerin tutumları ve çocuklarının hayatlarına katılımlarıdır. Ebeveynlerin, çocuklarının hayatlarına farklı şekillerde katkı sağladıkları bilinmekte olup alanyazında özellikle ergenlik döneminde babaların çocuklarının uyumu, öznel iyi oluşu ve yaşam doyumu üzerinde daha güçlü bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Ancak ülkemizde ergenlik dönemindeki baba katılımı ve babanın ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Mevcut çalışmanın amacı ergenlerin algıladıkları baba katılımı, ebeveyn tutumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.
Yöntem: Araştırmanın katılımcılarını Ankara ilinin Polatlı ilçesindeki liselerde öğrenim gören 307 kadın öğrenci oluşturmaktadır. Örneklemin yaş ortalaması 15.62'dir (*SS* = 1,20). Katılımcılara kişisel bilgi formu, Anne-Baba Tutum Ölçeği, Baba Katılım Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeği uygulanmıştır. Veriler, Google Forms aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır.
Bulgular: Yapılan korelasyon analizi sonucunda ergenin algıladığı baba katılımının babanın demokratik ebeveynlik tutumu ile olumlu, otoriter ebeveynlik tutumu ile olumsuz yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu saptanmıştır. Ergenin yaşam doyumu algısının baba katılımı ve babanın demokratik ebeveynlik tutumu ile olumlu, otoriter ebeveynlik tutumu ile olumsuz yönde anlamlı ilişkilere sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca yaşam doyumunu yordayan değişkenleri saptamak amacıyla üç aşamalı hiyerarşik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Regresyon analizinin son aşamasında ergen tarafından algılanan sosyo-ekonomik düzeyin, babanın demokratik ebeveynlik tutumunun ve baba katılımının yaşam doyumunun anlamlı yordayıcıları olduğu saptanmış olup toplam varyansın %50'si açıklanmıştır. **Sonuç:** Bulgular, çeşitli demografik değişkenler ile babanın ebeveynlik tutumlarına yönelik değişkenleri istatistiksel olarak kontrol edildiğinde dahil baba katılımının ergenin yaşam doyumu için önemli bir yordayıcı olduğuna işaret etmektedir.
Tartışma: Elde edilen sonuçlar ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ROMANTİK İLİŞKİYE BAĞLILIĞIN EŞİTLİK VE YATIRIM PERSPEKTİFİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çağla Berrak Yıldız[1], Mustafa Rahman Özden[2]
[1]Orta Doğu Teknik Üniversitesi
[2]Dokuz Eylül Üniversitesi

Amaç: Sosyal mübadele teorisi, bireylerin ilişkilerini fayda-zarar analizine dayanarak kurduğunu ve girdikleri etkileşimlerde maksimum fayda ve minimum zararı amaçladıklarını öne süren bir kuramdır. Bu kuram içerisinde yer alan yatırım modeli ve eşitlik kuramı ise üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde deneyimledikleri dinamiği anlayabilmek için kapsayıcı bir perspektif sunabilmesiyle önem taşır. Literatür incelendiğinde üniversite dönemindeki bireylerin romantik ilişkiye bağlılıklarını sosyal mübadele kuramları çerçevesinde bütünsel olarak inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma üniversite öğrencilerinin deneyimlediği romantik ilişki bağlılığını eşitlik kuramı ve yatırım modeli perspektifinden diğer kişisel ve psikososyal değişkenlerle değerlendiren araştırmaları sistematik biçimde inceleyerek literatürdeki bu boşluğun giderilmesini amaçlamaktadır.
Yöntem: Bu amaçla ERIC, Web of Science ve PubMed veritabanlarından elde edilen 128 araştırma arasından 2008 ile 2023 yılları arasında yapılan ve örneklemi üniversite öğrencilerinden oluşan 10 araştırma incelenmiş ve her bir araştırmaya ait etki büyüklükleri hesaplanmıştır. İnceleme sonucunda ise 1980'li yıllarda Rusbult ve arkadaşları tarafından ortaya konan yatırım modelinin güncel olarak ilişkiye bağlılığı açıklamada etkili bir model olduğu görülmüştür. Bunun yanında, araştırmaların kişi düzeyinde kaldığı, partnerlerin bir arada dahil edildiği araştırma sayısının görece azlığı; bu yaş grubuyla yapılan çalışmalarda odaklanılan konuların daha sık olarak yatırımlar ve alternatifler olduğu, ilişki içindeki adalet ve eşitlik algısının ihmal edildiği ve kültüre ait değişkenlerin ve cinsiyet rollerinin değişken olarak ele alınmadığı gözlenmiştir. Son olarak, ilişkiye bağlılığı sosyal mübadele teorileri bakış açısıyla inceleyecek gelecekteki araştırmalar için çeşitli öneriler sunulmuştur.

ERGENLERİN EBEVEYNLERİ İLE İLİŞKİLERİNDE KENDİNİ AÇMA VE SIR SAKLAMA: NİTELİKSEL BİR ÇALIŞMA

Ayfer Dost-Gözkan[1]
[1]*Özyeğin Üniversitesi*

Amaç: Bu çalışma ergenlerin ebeveynleri ile ilişkilerinde kendini açma ve onlardan sır saklama davranışlarını belirleyen faktörler ve pozitif genç gelişimini inceleyen TÜBİTAK destekli boylamsal bir araştırmanın niteliksel bölümünü oluşturmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde, ergenlerin ebeveynleri ile kendileri hakkında bilgi paylaşma (kendini açma) ve onlardan sır saklama örüntülerinin incelenmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Niteliksel çalışmanın örneklemi 12-18 yaş aralığında 276 (154 kız, 122 erkek) öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılar demografik bilgiler ve ölçeklerin yanı sıra, ebeveynlerle en çok ve en az konuştukları konular, daha çok konuşmak istedikleri konular, hangi koşullarda ebeveynleri ile daha fazla paylaşım yapabilecekleri ve ebeveynlerine kendini açma ve onlardan sır saklama gerekçelerini soran açık uçlu soruları cevaplamışlardır.
Bulgular: Katılımcıların yanıtları iki araştırmacı tarafından ana temalar ve her bir ana temanın içerdiği alt temalar olarak sınıflandırılmış ve kodlanmıştır (kodlayıcılar arası tutarlılık Cohen's Kappa = .71-.85). Belirlenen ana temalar, ifade edilme sıklıklarına göre aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır.

1. En çok konuşulan konular: Akademik konular, yakın ilişkiler, gelecek planları, günlük yaşam uğraşıları, bireysel varoluş ve kişisel gelişim, ergenin sorunları.
2. En az konuşulan konular: Okul yaşamı, romantik duygular ve ilişkiler, ev dışı sosyal hayat ve arkadaşlık ilişkileri, ergenin sevdiği şeyler (hobi ve serbest zaman aktiviteleri), ergenin sorunları ve ruh hali
3. Ebeveyn ile daha fazla paylaşım sağlayabilecek koşullar: Ebeveyn tutum ve özelliklerinin değişmesi, ortak zaman geçirme, okul ve ders dışı konular, duygusal ve yakınlık ihtiyacı.
4. Ebeveyne açılma sebepleri: Ebeveyne duyulan güven, saygı ve yakınlık, kendini iyi hissetme, paylaşma gereksinimi, zorunlu hissetme, öğrenme ve gelişme motivasyonu
5. Ebeveynden sır saklama sebepleri: Ebeveynin olumsuz tutumu, ebeveyni öğrenecekleri bilgiden koruma, ergenin özerklik ihtiyacı, konu içeriğinin uygun olmaması.

Sonuçlar: Çalışmanın sonuçları ergenlerin kendilerine özerk bir alan tesis etmeye çalıştıkları ancak ebeveynlerinin önemli bir referans çerçevesi olarak hayatlarında yer almaya devam ettikleri göstermektedir. Bu açıdan bulgular özbelirlenim kuramı (Ryan ve Deci, 2017) ile Aile Değişim Modeli (Kağıtçıbaşı 2007) ile uyumludur. Bulguların altını çizdiği önemli bir konu, kendini açma ihtiyacını engelleyen ebeveynlik özellikleri ve davranışları ile sır saklamaya sebep olan unsurlardır. Bulgular, ebeveyn ile ilişkide kendini açmanın sağaltıcı rolü ile sır saklamanın riskleri açısından mevcut literatür kapsamında değerlendirilecektir.

DAVETLİ PANEL 1

TÜRKİYE'DE GENÇLERİN KARİYER GELİŞİMİ, İŞE GEÇİŞ VE İŞSİZLİK

Oturum başkanı: Prof. Dr. Diğdem Müge Siyez, Dokuz Eylül Üniversitesi
Dr. Savaş Ceylan, Hacettepe Üniversitesi, Yetenek Yönetimi Bakış Açısı ile Genç İstihdamı
Prof.Dr. Erkan Işık , İstanbul Aydın Üniversitesi, İşe Geçiş ve İşsizlikle Başa Çıkmada Kariyer Uyum Yetenekleri
Prof. Dr. M. Engin Deniz, Yıldız Teknik Üniversitesi, Genç İşsizlerde Psikolojik Sağlamlık

Genç nüfusa sahip olan Türkiye'de bu gençlerin işgücüne başarılı bir şekilde katılmalarını sağlamak hem bireysel büyüme hem de ulusal ekonomik kalkınma için hayati önem taşımaktadır. Mesleki eğitim ve girişimciliği teşvik etme ile ilgili politikaların geliştirilmesine rağmen, genç işsizlik oranlarını azaltmak için daha fazla araştırmaya ve politika geliştirmeye ihtiyaç duyulmaktadır.
Bu panelde de "Yetenek Yönetimi Bakış Açısı ile Genç İstihdamı", "İşe Geçiş ve İşsizlikle Başa Çıkmada Kariyer Uyum Yetenekleri", "Genç İşsizlerde Psikolojik Sağlamlık" konuları üzerinden gençlerin kariyer gelişimi ile ilgili ihtiyaçları, genç istihdamında iş uygulama örnekleri, kariyer uyumluluğunun önemi ve koruyucu bir faktör olarak psikolojik sağlamlık üzerine paylaşımda bulunulacaktır.

YETENEK YÖNETİMİ BAKIŞ AÇISI İLE GENÇ İSTİHDAMI

Doç.Dr. Savaş Ceylan
Hacettepe Üniversitesi

Ulusal ve uluslararası araştırma sonuçları, aradığı yetenekli çalışan profiline ulaşmada zorluk yaşadığını belirten firma sayısının azımsanmayacak derecede olduğunu göstermektedir. Diğer yandan, iş bulmakta zorlanan ve yeteri kadar istihdam olanağı olmadığını belirten gençler olduğu bilinmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, gençlerin, özellikle yükseköğretim mezunlarının, henüz öğrenimleri esnasında iş dünyasına hazırlık yapması kaçınılmaz olmaktadır. Gençlerin istihdam edilebilirliğini artırmak için öncelikle onların sahip olduğu beceri ve yetkinliklerin iş dünyasının beklentileri doğrultusunda geliştirilmesi gerekmektedir. Dijitalleşen ve sürekli değişen iş dünyasında gençlerin daha kolay yer bulabilmesi için yetenek yönetimi bakış açısı ile geliştirilecek projelere ihtiyaç duyulmaktadır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları ince becerilerin gençlerde geliştirilebilmesi için öğretim müfredatlarının ötesine geçen yaklaşımların geliştirilmesi yerinde olacaktır. Bu kapsamda, panelin bu bölümünde gençler, yükseköğretim kurumları, işverenler ve devlet yönetimi açılarından genç istihdamı ele alınacak ve ulusal ve uluslararası iş uygulama örnekleri hakkında bilgi verilecektir.

İŞE GEÇİŞ VE İŞSİZLİKLE BAŞA ÇIKMADA KARIYER UYUM YETENEKLERİ

Prof.Dr. Erkan Işık
İstanbul Aydın Üniversitesi

İş bulabilmek ve istihdam edilebilmek gençler arasında en temel sorunlardan biridir. Uluslararası Çalışma Örgütünün 2022 verilerine göre dünya genelinde 15-24 yaş arası işsizlik oranı %22.4 (Türkiye için %28.3) civarındadır. Bu veriler bize her beş gençten birinin işsiz kalmayla yüz yüze olduğunu göstermektedir. Gerek genç işsizlik oranları gerekse işgücü piyasasındaki hızlı değişimler ve belirsizlikler düşünüldüğünde, gençlerin geliştirmesi gereken en önemli özelliklerden biri olarak kariyer uyum yetenekleri karşımıza çıkmaktadır. Savickas'a (1997, 2005) göre kariyer uyum yeteneği, iş rollerine, iş geçişlerine ve işlerle ilgili belirsizliklerin sebep olabileceği travmalara hazır olma ve bunlarla başa çıkabilmeyi ifade eder. Kavram dört kriter üzerinden tanımlanmıştır. Savickas'a göre (1997, 2005) kariyer uyum yeteneğini arttırmak, bireyin 1) Kariyer ilgisini, 2) Kariyer kontrolünü, 3) Kariyer merakını ve 4) Kariyer güvenini arttırmaya bağlıdır. Savickas ilerleyen yıllarda tanımlamalarını yaptığı bu kavramların ölçülmesini sağlayan Kariyer Uyum Yetenekleri Ölçeğini (2012) geliştirmiş ve ilgili hipotezler dünyanın birçok farklı kültüründe test edilmiştir. Türkiye' de gençlerin kariyer gelişimi, işe geçiş ve işsizlikle ilgili panelin bu bölümünde, gençlerin işe geçiş ve işsizlikle ilgili sorunlarıyla başa çıkabilmesini kolaylaştırabilecek ve birçok farklı kültürde test edilmiş kariyer uyum yeteneklerinden bahsedilecektir.

GENÇ İŞSİZLERDE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK

Prof.Dr. Mehmet Engin Deniz
Yıldız Teknik Üniversitesi

Günümüzün karmaşık ekonomik koşulları altında genç işsizlerin ruhsal sağlığı bağlamında psikolojik sağlamlık, üzerinde durulması gereken önemli bir durumdur. İşsizlik, genç bireyler için sadece maddi sıkıntılara yol açmakla kalmamakta, aynı zamanda psikolojik denge üzerinde de derin etkiler bırakabilmektedir. Bu dönemde gençler, düşük özsaygı, umutsuzluk ve genel yaşam memnuniyetsizliği gibi psikolojik sorunlarla karşılaşabilmekte, dahası, uzun süreli işsizlik, kaygı, depresyon ve stres gibi daha ciddi psikolojik rahatsızlıklara zemin hazırlayabilmektedir. Bununla birlikte, genç işsizler arasında farklılık gösteren tepkiler gözlenebilmektedir. Örneğin, sosyal destek ağına sahip gençler, bu süreci daha iyi yönetme eğilimindedirler. Benzer bir biçimde, psikolojik dayanıklılık, işsizlikle başa çıkma kapasitesini belirleyen önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Bireyler, olumsuz duygusal tepkiler yerine bu süreci kişisel büyüme ve yeni fırsatlar için bir zemin olarak görmeye yönlendirebilirler. Psikolojik danışmanlar genç işsizlerin ruhsal sağlığını desteklemek ve onların psikolojik sağlamlıklarını ve dolayısıyla iyi oluşlarını güçlendirmek amacıyla etkili stratejiler geliştirmelidirler. Bireysel psikolojik danışma, grupla psikolojik danışma ve psikoeğitimlerle, gençlerin sosyo-duygusal iyi oluşlarını artırmada yardımcı olmalıdırlar. Ek olarak, toplumsal düzeyde, işsiz gençlere yönelik destek programlarının ve kaynaklarının artırılması da gerekmektedir. Sonuç olarak, genç işsizlerin psikolojik sağlıkları için hem bireysel hem de toplumsal düzeyde uygulamalar yapılmadır. İşsizlikle mücadele ederken genç bireylerin psikolojik sağlamlıklarını artırmak, gelecekteki yaşam kalitesini iyileştirebilecek önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

DAVETLİ KONUŞMACI 2

Developmental Theory: Self and Social Science in a Global World

Prof. Dr. Lene Arnett Jensen
Clark University, Department of Psychology, ABD

One-size-fits-all theories, which were popular in 20th century psychology, are often too rigid and too biased to adequately capture the complexities of individual selves and human relations across diverse and changing cultures. On the other hand, one-for-every-culture does not seem appealing either. It raises the specter of theoretical pandemonium and does not capture the fact that humans everywhere share common psychological characteristics. In this presentation, I will propose that an alternative is to conceptualize theories that are "cultural-developmental" in nature. To describe this new theoretical approach, I will primarily draw on work in the area of moral development as an example. This will include a focus on adolescence. I will also suggest how a cultural-developmental approach may be applied to many other areas of human development.

POSTER BİLDİRİLER

YOUTH'S PERCEPTIONS OF DEVELOPMENT WITHIN STEM YOUTH EDUCATION PROGRAMS IN INFORMAL SETTINGS

Mengya Zhao [1], Channing J. Mathews [2], Serengeti Ayhan [3], Kelly Lynn Mulvey [4], Adam Hartstone-Rose [4] , Mark Winterbottom [5] , Adam Rutland [1]
[1] *University of Exeter*
[2] *University of Virginia*
[3] *Bilkent University*
[4] *North Carolina State University*
[5] *University of Cambridge*

Purpose: Informal science learning sites (ISLS; e.g., zoos, museums) often develop their own STEM youth programs based on each site's resources and needs for youth involvement. However, few studies have explored how youth perceive their experiences within such STEM youth programs at ISLS, particularly the impact of being in the program on their personal development. Our main research questions are: (1) How do youth conceptualise their roles in the program? (2) How do youth describe the way in which participation in the program has benefited their own development?
Methods: Semi-structured interviews were used. We recruited 42 participants from five different STEM youth programs across ISLS in the UK and the US. The UK sites included a science and technology museum and a biomedical and cell biology science learning center. The US sites included a zoo, a children's museum, and an aquarium. Thematic analysis was used to analyse the data to identify themes across the STEM youth programs.
Findings: With regard to the youth's perceptions of their role within the program, our findings demonstrated several conceptions of their role (e.g., content creator, facilitator/enabler) across the five ISLS. While participants engaged in multiple roles in the programs, youth identified specific ways in which their involvement in the programs fostered important aspects of their own development that translated both within and beyond STEM contexts. These include STEM knowledge and skills development (e.g., research skills, critical thinking), social and affective development (e.g., increasing interpersonal social skills, self-awareness, belonging in STEM), and career development (e.g., educational preparation and networking).
Our findings provide novel insights into young people's perception of being in STEM youth programs. The findings should be informative to practitioners and educators to further develop their STEM youth programs, in order to support youth development. Practitioners and educators can tailor ISLS STEM youth programs in ways that both nurture a passion for STEM but also provide critical social skills to communicate across multiple audiences.
Conclusions: The experience in these programs not only empowers youth's STEM learning but also has a positive influence on the development of transferable skills and career development.

HEALTH RISK BEHAVIORS AMONG EUROPEAN ADOLESCENTS: A LATENT PROFILE ANALYSIS

İlgüsu Öksüz[1], Meryem Şeyda Özcan[1], Neslihan Sunmaz[1], Ayfer Dost[2], Yasemin Kisbu[1]
[1]Koç Üniversitesi
Özyeğin Üniversitesi

Aims: Current literature on prevention and intervention programs for European adolescents who engage in health-risk behaviors is limited. Few studies have utilized latent class analysis (LPA) and internationally comparative data on adolescents and their health risk behaviors, highlighting the need for more comprehensive research using internationally comparative data.
The current study aimed to examine the health risk behaviors profiles and identify subgroups of adolescents with similar patterns of health risk behaviors using a representative sample of European countries. Findings will inform targeted prevention strategies for this population.
Methods: The study used a quantitative approach and implemented secondary data analysis using the Health Behavior in School-Aged Children (HBSC) survey 2017/2018 to understand the prevalence of health-risk behaviors among European adolescents and yield latent adolescent profiles regarding their health-risk behaviors by sex. Data was representatively collected from 43 European countries using a two-stage randomized cluster sampling method, with schools and students being randomly selected.
Findings: Four latent profiles of health risk behaviors were identified for boys and five for girls. For both boys and girls, low risk (88.4% and 89%), smoker– alcohol drinker (6.4% and 5.3%), substance user – aggressive (2.2% and 1.2%), and high substance user (3% and 0.9%) were identified. Moderate substance user profile (3.6%) was specific to girls.
Conclusions: The study highlights the meaningful patterns of risk behaviors among adolescents, with four behavioral patterns identified for boys and five for girls. The findings suggest the need for targeted prevention programming, particularly in addressing substance use, which was critical among adolescents. Boys exhibit different behavioral patterns; boys have a higher prevalence of adverse behaviors than girls, including less healthy dietary choices, more alcohol use, and more risky sexual behavior. Therefore, it is important to recognize that boys and girls might have specific health needs, and prevention programs should consider this.

CORRELATES OF BYSTANDER RESPONSES TO SOCIAL EXCLUSION IN CHILDREN AND ADOLESCENTS: SOCIAL NORMS AND SOCIAL-COGNITIVE SKILLS

Serengeti Ayhan[1], Seçil Gönültaş[1]
[1] *Bilkent University*

Aims: Previous studies documented that social exclusion is likely to stop if bystanders challenge the excluder and support the excluded peer. However, our knowledge is still limited in understanding how social norms (exclusive, inclusive) and social-cognitive skills (Theory of Mind, Mind-reading motivation, Empathy) can be related to different aspects of bystanders' cognition, judgments, and responses proposed in Latané and Darley's (1970) five-step intervention model. Thus, in the current study, we addressed the following questions: (1) How does social norms shape bystanders' evaluations in the five-step intervention model? (2) How social-cognitive skills can be related to different aspects of bystanders' cognition, judgments, and responses proposed in five-step intervention model?
Methods: Data was collected from 96 Turkish children and adolescents (*Mage* = 12.34 years; aged between 10 - 17 years, 59 girls). Participants were presented with a hypothetical social exclusion scenario in which they heard either inclusive or exclusive peer group norms. Participants' acceptability judgments and evaluations for the five-step intervention model were measured. ToM, mind-reading motivation, and empathy were also evaluated via self-report measures.
Results: Results documented no significant effect of condition on acceptability judgments and bystander evaluations. However, pairwise comparisons showed significant gender-based differences. Girls were more likely to engage in the first two steps of the intervention model (i.e., notice the event, and interpret it as an emergency) in the exclusive condition and more likely to engage in the last two steps of the intervention model (i.e., know how to help, intervene) compared to boys. Findings also showed that ToM is positively correlated with the noticing event and interpreting the situation as an emergency in the intervention model. MRM is positively correlated with noticing the event, accepting the responsibility, and deciding to intervene. Empathy is positively related to all of the steps of the intervention model and negatively correlated with the acceptability of social exclusion.
Conclusions: Our findings provide novel insights as different social cognitive skills are differently related to bystander judgments, cognition and responses in five step intervention model. Overall, our novel findings provide insight for intervention studies to promote prosocial bystanders' judgments, cognitions, and responses by addressing different social-cognitive skills.

VALIDATION OF DISPOSITIONS OF VIOLENT EXTREMISM QUESTIONNAIRE IN ADOLESENCE AND YOUTH

Kirill D. Khlomov [1], Mikhail A. Varenov [1], Denis G. Davydov [2]
[1] *The Russian Academy of National Economy and Public Administration, Institute for Social Sciences*
[2] *Open University of Humanities and Economics*

Aims: The problem of the study is the lack of approbation of the dispositions of violent extremism questionnaire in adolescents and youth. The purpose of our research is to validate the questionnaire on two age groups: adolescents and youth.
Method: Two groups took part in our study: 711 adolescents (mean age – 14.9, standard deviation – 1.39), as well as 122 students (mean age – 19.92, standard deviation – 1.81). The adolescents' data was collected in person: the participants had to go through two questionnaires: dispositions of violent extremism questionnaire and legitimized aggression questionnaire, whereas students participated in the study online by filling out the same questionnaires and Buss-Perry Aggression Questionnaire.
Results: It was found that the eleven-factor structure is weakly admissible since additional fit measures took insufficient value (RMSEA = 0.072, CFI = 0.351, TLI = 0.33). Positive correlations were found between dispositions of violent extremism and scales of legitimized aggression among both groups. There were found some correlations between dispositions and Buss-Perry Aggression Questionnaire scales. The strongest correlations were found among disposition “tolerance to aggression” with physical aggression ($r = 0.581$, $p = 0.000$) and a general indicator of aggression ($r = 0.586$, $p = 0.000$). The test norms on the scales of dispositions of violent extremism were higher among teenagers than students.
There is a need to revise the factor structure of the questionnaire because of weak suitability of the eleven-factor model. It was found that each of the dispositions of violent extremism is positively correlated with manifestations of legitimized aggression, which indicates in favor of the external validity of the questionnaire. It seems that the tolerance to aggression is an important component of violent extremism. For teenagers, the test standards of the dispositions of violent extremism were higher than for students. It turns out that adolescents are potentially more likely to be involved in extremist activities compared to older people.
Conclusion: As a result of the questionnaire validation in adolescents and students, its convergent validity was verified and test norms were established, however, the factor structure of the questionnaire remains unclear, which should be revised in further studies.

THE EFFECT OF PET OWNERSHIP ON EMOTIONAL INTELLIGENCE IN EMERGING ADULTS

Püren Gürkan [1], Doğukan Eskitürk [1]
[1] *Hacettepe Üniversitesi*

Aims: Problem The influential power of emotional intelligence in shaping our relationships, the significant position of pets in our lives, and the existing literature showing a relationship between pet ownership and factors such as empathy and communication skills have led us to examine the direct relationship between pet ownership and emotional intelligence in a young sample. Objective The aim of this study is to investigate the effect of pet ownership on emotional intelligence.
Method: The study included 120 Turkish university students (82 females, 38 males) in the emerging adulthood stage (18-25 years), using a two-group, between-subject, single-level, fixed, and paired quasi-experimental design. Conducted online, it utilized the Öney Pet Attachment Scale (ÖHSÖ) and Revised Schutte Emotional Intelligence Scale. To control for the confounding effect of pet ownership for different purposes, participants with moderate and high scores on the ÖHSÖ were included. Using independent samples t-test analysis, the scores obtained from the Emotional Intelligence Scale by the participants in the two groups were analyzed.
Findings: We analyzed the data of our study using the IBM SPSS 25 statistical package for Social Sciences. Before starting the analysis, we converted the raw scores obtained from the Emotional Intelligence Scale to z-scores and used the ±3 criterion to examine the data for outliers (Hasançebi et al., 2020). We identified an outlier data point from one participant; however, as the analysis programme did not indicate it as a critical outlier, we included the data in the analyses, believing it would not significantly affect the results. Before proceeding with the analysis of our variables, we checked the normality of the distribution of our data. The results of our analysis indicated that the Kolmogorov-Smirnov test deviated from what was expected (K-S (120) = .03, $p<.05$). However, according to Tabachnick and Fidell (2013), the values of kurtosis and skewness, which should fall within ±1.5, were found to be 1.16 for kurtosis and -0.66 for skewness. The histogram graph displayed a bell-shaped curve, indicating that our data follows a normal distribution at this point. To balance our groups and reach the desired sample size, we included participants with a moderate level of animal affection scores from ÖHSÖ. While doing so, we examined the significance of the difference between the scores obtained from the Schutte Emotional Intelligence Scale for participants with a moderate level of animal affection and those with a high level of animal affection. The analysis revealed that our data did not have homogeneous distribution ($p=.896$, $p<.05$. To determine the significance between our independent variable, the status of being a pet owner, and our dependent variable, the scores obtained from the Schutte Emotional Intelligence Scale, we conducted an independent group t-test analysis. The results of this analysis showed that our data had a homogeneous distribution ($p=.003$, $p<.05$.
Conclusion: Based on our findings and literature, pet-owning young adults are predicted to exhibit enhanced emotional intelligence factors (communication, empathy, impulse control, social skills), better interpersonal relationships, increased proactivity, higher self-confidence and self-esteem, and improved public speaking skills compared to non-pet owners. Study limitations include the online data collection due to the pandemic, time constraints, and challenges in controlling confounders due to external factors. Additionally, the sample lacked gender balance. The originality of our study stems from the absence of a direct study on pets and emotional intelligence, as well as a study specifically conducted on the 18-25 age group. Considering the gaps in the literature regarding our research topic, we believe that our findings will pioneer increasing interest in the field. This study is expected to stimulate curiosity for further research and new research questions to be conducted on different age groups and sample groups.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER İLE ÇALIŞAN YARDIMCI DESTEK PERSONELİN KULLANDIKLARI ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Yeşim Güleç Aslan[1]
[1] *İstanbul Medeniyet Üniversitesi*

Amaç: Otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan bireylerle çalışan ve gölge öğretmen, kolaylaştırıcı kişi gibi unvanlarla da adlandırılan yardımcı destek personel OSB olan bireylerin eğitim yaşantılarında ve gelişimlerinde belirleyici bir role sahiptir. Yardımcı destek personel başta özel eğitim öğretmenleri olmak üzere OSB olan birey ile çalışan uzmanların sundukları eğitimlerin ve hizmetlerin sonuçlarını desteklemede önemli bir role sahiptir. Ayrıca yardımcı destek personeller OSB olan bireylerin ailelerine yönelik yürütülen çalışmaları destekleyerek özel eğitim sürecine katkı sunmaktadırlar. Bu kişiler özel eğitimi ile ilişkili alanlarda (örneğin, özel eğitim, psikoloji) lisans düzeyinde eğitim almamış kişiler olup, sıklıkla meslek *liseleri* ve yüksekokulların çocuk gelişimi bölümü mezunları, üniversite öğrencileri ve bazen de aile bireyleri olmaktadır. Bu doğrultuda bu bireylerin mesleki yeterlikleri ve kullandıkları öğretim yöntemleri sundukları desteğin niteliği için önem kazanmaktadır. Bu posterde çeşitli üniversitelerin meslek yüksekokullarına bağlı çocuk gelişimi ön lisans programından mezun katılımcıların OSB olan bireyler ile çalışırken kullandıkları bilimsel dayanaklı öğretim yöntemleri ve bu öğretim yöntemlerine yönelik bilgi ihtiyaçları ortaya konacaktır. Ayrıca genel olarak yardımcı personelin rol ve sorumlulukları hakkında bilgilere de yer verilecektir.
Yöntem: Bu nicel araştırmanın katılımcıları çocuk gelişimi ön lisans programından mezun 13 yardımcı personeldir. Araştırmacı tarafından hazırlanan OSB alanında kullanılan öğretim yöntemlerine ilişkin bir değerlendirme formu ile nicel veriler toplanmıştır. Veriler betimsel olarak analiz edilecektir.
Bulgular: Posterde betimsel analiz doğrultusunda, katılımcıların kullandıkları öğretim yöntemlerine ve bu yöntemlere ilişkin bilgi ihtiyaçlarına yönelik bulgular, alanyazın bağlamında tartışılacaktır.
Sonuçlar: Bulgulara dayalı sunulacak önerilerin, yardımcı personelin mesleki niteliklerinin artmasına yönelik gerçekleştirilebilecek uygulamalara ve ileri araştırmalara yol gösterici olması beklenmektedir.

ERGENLERİN BİLİŞSEL OLMAYAN BECERİLERİ: LİSE ÖĞRENCİLERİNDE ÖZ-YETERLİLİK, AZİM, PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ İLE AKADEMİK PERFORMANS ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zekeriya Temircan [1], Hatice Zeynep Ayaydın [1], Mehmet Akif Ufakca [1], Gamze Akın [1]
[1] *Kapadokya Üniversitesi*

Amaç: Bilişsel olmayan faktörler, ergenlerin akademik başarısı ve performansı üzerinde en büyük etkiye sahiptir. Bu nedenle, bu çalışma ergenlerde bilişsel olmayan faktörler, öz-yeterlilik, azim, psikolojik iyi oluş ve akademik performans arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamıştır.
Yöntem: Bu çalışma, 12-17 yaşları arasındaki 420 ergen üzerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, sosyo-demografik form, Kısa Azim Ölçeği, Ergen Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Çocuklar İçin Öz-Yeterlilik Ölçeğini doldurmuşlardır. Veriler SPSS v.25 programı kullanılarak analiz edilmiş verilerin analizleri için betimsel istatistikler, t-testi, ANOVA ve Pearson korelasyonu analizleri kullanılmıştır.
Bulgular: Ayrıca, katılımcıların genel psikolojik iyi oluş, azim ve öz-yeterlilik toplam puanları puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ($r=.45$, $p<.01$) tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların azim puanları ile akademik performansları arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r=.42$, $p<.01$). Bulgular sonucunda daha yüksek azime sahip bir öğrencinin yüksek psikolojik iyi oluş haline ve öz-yeterliliğe sahip olması beklenebilir. Buna göre, azim, psikolojik iyi olma ve öz-yeterlilik arasında ilişkinin olduğu ve bu ilişikinin ergenlerin akademik performansını ve üretkenliği etkileyeceği söylenebilir.
Sonuçlar: Araştırmanın sonuçları, cinsiyetler arasında azim açısından bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Öz yeterlilik, azim ve akademik performans arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır.

PSİKOLOJİ BÖLÜMÜ İLK VE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BÖLÜM TERCİH SEBEPLERİ VE MESLEKTEN BEKLENTİLERİ

İhsan Talha Şimşek [1], Ebru Ersoy [1]
[1] *Kapadokya Üniversitesi*

Amaç: Bu araştırmanın amacı, psikoloji bölümünde okuyan öğrencilerin seçtiği meslek karşılığında elde edeceği unvandan beklentileri, unvanın maddi getirileri, çalışma koşulları, sosyal hayatındaki kişilerin mesleğe ve unvana bakış açıları ve sosyokültürel olarak elde edeceği saygınlık düzeyleri gibi beklentileri ve bu mesleği seçmelerine sebep olan faktörlerin belirlenmesi ile ilk ve son sınıf öğrencileri arasında, bahsi geçen konular içerisinde görüş ve düşüncelerinde fark olup olmadığı incelenerek alanda yapılan diğer çalışmalarda ortaya çıkan sonuçlarla karşılaştırılmasıdır.
Yöntem: Nitel araştırma yöntemleri kullanılan araştırmada olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak uygulanan çalışmaya ilk ve son sınıf öğrencileri içerisinden 14 psikoloji bölümü öğrencisi katılmıştır. Araştırmada bölüm seçme sebepleri içsel, dışsal ve özgeci motivasyon olarak, beklentiler ise bireysel, sosyal ve ekonomik olarak kategorize edilmiş, görüşmelerde verilen cevaplar bahsi geçen başlıklar içerisinde sınıflandırılmıştır.
Sonuç: Araştırma sonucunda özgeci motivasyonun bölümü seçme sebeplerinde diğer faktörlere göre daha etkili olduğu, beklentiler içerisinde ekonomik, bireysel ve sosyal beklentilerin bulunması ve sosyal beklentilerin diğer beklentilere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİLER ARASI İLİŞKİLERDEN ALGILADIKLARI KABUL RED DÜZEYLERİ İLE PARASOSYAL ETKİLEŞİM ARASINDAKİ İLİŞKİDE SOSYAL KAYGININ ARACI ROLÜ

Eda Buse Belek[1], Funda Kutlu[2]
[1]*Ufuk Üniversitesi*

Amaç: Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin kişiler arası ilişkilerden algıladıkları kabul red düzeyleri ile parasosyal etkileşim arasındaki ilişkide sosyal kaygının aracı rolünün olup olmadığını incelemektir. Aynı zamanda bu çalışmada kişilerin parasosyal etkileşim, parasosyal ayrılık ve bilişsel davranışsal katılım düzeylerinin bazı sosyodemografik değişkenler, sosyal medya ve online platform kullanımları açısından da incelenmiştir.
Yöntem: Araştırmanın örneklemini yaşları 18-29 arasında değişen, 536 (447 kadın, 89 erkek) üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada, Yetişkinlerde Kişiler Arası Kabul-Red Ölçeği, Parasosyal Etkileşim Ölçeği, Parasosyal Ayrılık Ölçeği, Bilişsel ve Davranışsal Katılım Ölçeği, Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği kullanılmıştır**.**
Bulgular: Korelasyon analizleri sonucunda; parasosyal etkileşim ile anne, baba ve romantik partner kabul red düzeyi arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Anne, yakın arkadaş ve romantik partner kabul red ile sosyal kaygı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Parasosyal etkileşim ile sosyal kaygı arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Regresyon analizi sonucunda yetişkinlerde kişiler arası kabul red (anne, yakın arkadaş ve romantik partner) ile parasosyal etkileşim arasındaki ilişkide sosyal kaygı değişkenin aracılık ettiği belirlenmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre ise parasosyal ayrılık ile kişilerin haftalık yerli dizi izleme sıklıkları, yerli dizi izlemekten hoşlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.
Sonuçlar: Haftalık yabancı dizi izleme sıklığı, sosyal medyada geçirilen süre ve dizi/karakter ile ilgili aktiflik düzeyi ile parasosyal etkileşim, parasosyal ayrılık ve bilişsel davranışsal katılım arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaşın ise parasosyal etkileşimi yordadığı belirlenmiştir.

ÜNİVERSİTEDE KRONİK HASTALIĞA SAHİP OLMAK: "HENÜZ ÇOK GENCİM"

Ayşe Dilara Sal[1], Figen Çok[1]
[1]*Başkent Üniversitesi*

Amaç: Yaşamın son dönemleri ile karakterize edilmiş kronik hastalıklara günümüzde artan oranda çocukluk ve gençlik döneminde de rastlanmaktadır. Diyabet, nörolojik bozukluklar, akciğer hastalıkları yanı sıra çölyak, romatoid artrit gibi metabolizmal hastalıklara sahip genç bireylerin sayısı her geçen gün artarken araştırmaların çocuk ve ileri yaş grubuna odaklandığı görülmektedir. Literatürdeki bu sınırlılıktan yola çıkılarak kronik hastalığı olan üniversite öğrencisi olmanın eğitsel ve psikososyal bakımdan gerektirdikleri ve bu noktada yapılabilecek düzenlemeleri saptamak araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.
Yöntem: Bu amaçla, kronik hastalığı olan 6 üniversite öğrencisi ile (4 kadın, 2 erkek) odak grup görüşmesi yoluyla fenomenolojik araştırma yürütülmüştür. İlgili alanyazına dayalı hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen verilerin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır.
Bulgular: Çalışmanın bulguları, "yaşam tarzı değişikliği", "hastalığın etkileri", "hastalığı yönetim algısı", "eğitim", "okulda tedavi", "kabul", "gelecek planları" ve "öneriler" olmak üzere 8 temel temada toplanmıştır.
Bulgular, kronik hastalığın katılımcılara etkilerinin fiziksel, sosyal ve psikolojik alanlarda olduğunu göstermektedir. Kronik hastalığın beslenme, su içme, egzersiz ve stres düzeyi alanlarında yaşam tarzı değişikliğini gerektirdiği ve buna bağlı olarak katılımcıların hastalığı yönetim düzeylerini "yeterli" veya "yetersiz" olarak algıladığı görülmektedir. Eğitimde yaşadıkları sorunlar temel olarak akademik performans, devamsızlık, öğrenme güçlükleri, hafıza problemleri ve konsantrasyon güçlükleri başlıkları altında toplanırken eğitimde duydukları ihtiyaçlar, devamsızlık toleransı, düzenli ders araları ve okulun özel ihtiyaçlara yönelik farkındalığı olmaktadır.
Hastalıkların okulda yürütülen tedavilerinde, katılımcıların tedavi alımlarında zorlanmadıklarını ancak tedaviyi takip etmede ve tedavilerin yan etkilerinde eğitimlerini olumsuz etkileyecek uyku, bölünme ve bedensel değişimler gibi sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Eğitim ve meslek yaşamlarına yönelik gelecek planlarında hastalığın bir etkisi olmadığı çoğunluk için geçerliyken bir katılımcı için hem meslek hem de çalışma alanı seçiminde hastalığının önemli rolü bulunmaktadır. Hastalığın psikososyal etkilerine bakıldığında ise "kabul" teması altında hastalığı kendine yükleme, dışsallaştırma, konduramama, barışma ve normallik algısı gibi kategoriler yer almaktadır. Burada katılımcıların bir kısmının hastalığını bir dost ve güdüleyici bir uyaran olarak gördüğü, bir kısmının ise onunla düşmanca ve suçlayıcı bir ilişki kurduğu görülmektedir. Katılımcılardan gelen "öneriler" temasında ise kampüste revir ve eczane gibi medikal destek alanlarının yanı sıra sağlıklı besine erişim, hastane günlerinde uzaktan eğitim desteği ve erişilebilir, kaliteli psikolojik destek önerileri sunulmuştur.
Sonuçlar: Kronik hastalıkların genç bireylerde de sıklıkla ve yaşamın çeşitli alanlarını etkileyen biçimde ortaya çıkabileceği göz ardı edilmemelidir. Üniversitelerde gerçekleşecek düzenlemelerin öğretim elemanlarından, politikacılara uzanan kapsayıcılıkta özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik farkındalıkla yürütülmesi önemlidir.

ERGENLİK VE DİJİTAL EBEVEYNLİK

Emine Şeyma Taşdelen[1], Sema Haşimi[2]
[1]Kastamonu Meslek Yüksekokulu
[2]Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Amaç: Bu çalışma, ergen ebeveynlerinin dijital ebeveynlik yaklaşımına dair hem çağın hem de ergenlik döneminin gereksinimleriyle uyumlu ve aynı zamanda iş görür bir çerçeve sunabilmenin imkanları üzerine düşünmeyi amaçlamaktadır. Kısaca tanımlamak gerekirse, 'dijital ebeveynlik' çocuğun dijital teknolojiyle kurduğu ilişkide, gelişimsel dönem özellikleri ve bireysel ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak, dijital alanın potansiyel risklerini minimize etmeyi ve olası faydalarından maksimum düzeyde yararlanabilmeyi mümkün kılmaya yönelik ebeveynlik tutum ve davranışlarının bütünüdür. Dijital ebeveynlik literatürde özellikle pandemiyle birlikte hayatın her alanında hızlı bir dijital dönüşümün yaşanılması ve küçük büyük herkesin teknolojiye her anlamda bağımlı olma halinin artmasıyla, ebeveynlik deneyiminin de kaçınılmaz olarak girdiği dönüşüm/güncellenme sürecini tanımlayan bir kavramsallaştırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda doğrudan ebeveynlere seslenen ve pratik bilgi üretimini amaçlayan sosyal medya başta olmak üzere birçok ortamda dijital ebeveynlik becerilerini arttırmaya yönelik psikoloji, eğitim bilimleri ve iletişim çalışmaları gibi farklı disiplinlerden beslenen eğitim, seminer, atölye programlarının sayısının arttığı gözlemlenmektedir. Yaklaşık üç yıldır çevrimiçi ortamlardan duyurularak oluşturulan ve kapalı ebeveyn gruplarıyla uygulanan "Çevrimiçi Ebeveynlik" programı da bunlardan biridir. 4 oturum olarak 10-12 katılımcı ile uygulanan ve toplamda 12 saat olan program, psikoloji ve iletişim bilimlerinden beslenen alan bilgisiyle oluşturulmuş, merkeze ebeveynlerin deneyim paylaşımlarını koyan özgün bir atölye çalışmasıdır.
Yöntem: Çevrimiçi Ebeveynlik çalışmasının ebeveynler tarafından olumlu dönütlerle karşılanması, bu araştırmanın tasarlanmasını ve çalışma içeriğinin ve atölye deneyiminin ebeveynlere sağladığı katkının bilimsel bir araştırma ile gözlemlenmesini gerekli kılmıştır. Bu nedenle atölye programı bir eylem araştırmasına dönüştürülmüş ve çalışma gönüllü bir ebeveyn grubuna uygulanmıştır. Atölyeye katılan ebeveynlerle öncesinde dijital ebeveynlik yaklaşımlarını, bu alandaki düşüncelerini ve bu tür programlardan beklentilerini anlamaya yönelen nitel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler atölye sonrasında tekrarlanmıştır. Oturumlar araştırmacılar için aynı zamanda bir gözlem alanı olarak işlev görmüş; diğer yandan her bir oturum ardından değerlendirme içeren bir odak grup gerçekleştirilmiş; bununla birlikte atölye içeriğindeki deneyim paylaşımları da katılımcıların onayları dahilinde ayrıca kayıt altına alınmıştır. Çevrimiçi Ebeveynlik atölye programı gerek ilgili literatürden gerekse de sahadaki gözlem verilerinden yola çıkarak, alanda uygulanan ve kesin reçete ve 'hap bilgiler' sunan dijital ebeveynlik programlarının her ailenin kendine özgü dinamikleri içinde uygulanabilir ve sürdürülebilir olmadığına ilişkin bir varsayımla oluşturulmuştur. Bu durum bildiriye konu olan bu araştırma için yalnızca Çevrimiçi Ebeveynlik atölye programının içeriğinin ve atölye deneyiminin araştırılmasını değil; aynı zamanda dijital ebeveynlik alanındaki uygulamaların da tartışılabilmesini olanaklı kılmıştır. Zira gerek ilgili literatür gerekse saha deneyimi ergen ebeveynlerinin dijital ebeveynlik rollerini çoğunlukla korku, kaygı ve yetersizlik hisleriyle ilişkilendirerek biçimlendirme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Dijital ebeveynlik çalışmalarında ve seminerlerinde sunulan ve her aile için uygulanabilir olmayan kesin reçete ve çözümlerin ise bu alandaki yetersizlik hissini arttırdığı ve kaygıyı beslediği gözlemlenmektedir. Nitekim bu araştırmanın bulguları da bu gözlemleri doğrular niteliktedir. Reçete ve hap bilgiler üreten çözümler yerine, ebeveynlerin dijital okuryazarlıklarının desteklenmesi ve deneyim paylaşımları yoluyla aile dinamiklerine uygun dijital ebeveynlik çözümlerini kendilerinin üretebilmeleri yönünde cesaretlendirilmelerinin ne tür sonuçlar ortaya koyabileceği yönünde bilgi üretmeyi amaçlayan bu çalışmada Çevrimiçi Ebeveynlik atölye programı yoluyla tasarlanan eylem araştırmasının bulguları kısaca şu şekilde özetlenebilir:
Bulgular: Atölye programı öncesinde ebeveynler özellikle kendi cihazı olan ergen çocuklarının (telefon, tablet, laptop vs.) dijital kullanım alışkanlıklarıyla ilgili endişe, korku ve yetersizlik ve öfke

duygularını hissettiklerini; ergen çocuklarıyla girdikleri çatışmaların sıklıkla djital kullanım alışkanlıkları ve davranışlarıyla ilgili olarak yaşandığını, dijital ebeveynlikle ilgili aktarılan hap bilgi ve reçetelerin kendi aile dinamikleri içinde uygulanabilir olmadığını ve gerçekçi çözümler üretmediğini, aksine ebeveyn olarak dijital ebeveynlik alanında daha da yetersiz ve suçlu hissettirdiğini ifade etmişlerdir. Atölye programı boyunca izlenen katılımcı grubun yapılandırılmış atölye içi aktarılan bilgiler, gerçekleştirilen uygulamalar ve ev ödevleri yoluyla kendi dijital ve dijital medya okuryazarlıkları becerilerinin artmasının bu konuda öz yeterlik algılarını arttırdığı gözlemlenmiştir. Bu durumun olumlu etkileri, atölye programının tamamlanması ardından yapılan görüşmelerde ebeveynlerin daha önce hissettikleri kaygıyı artık hissetmediklerini; atölye süresince kendi dijital kullanım alışkanlıklarına odaklanmanın çocuklarının dijitalle olan ilişkilerini, hangi ihtiyacı gidermeye çalıştıklarını daha iyi anlamaya başlamalarını sağladığını ve odağın çocuklarından kendilerine doğru yönelmesinin çocuklarıyla olan ilişkiyi rahatlattığını ve çatışmaların azaldığını, yakınlıklarının arttığını, ifade etmeleriyle gözlemlenmiştir. Program bitimindeki görüşmelerde katılımcılar ayrıca özellikle atölye içi deneyim paylaşımlarının kendilerine iyi geldiğini, "yalnız değilim, sadece ben zorlanmıyorum" düşüncesini besleyerek yetersizlik ve çaresizlik hislerinin azaldığını ve bu paylaşımların ayrıca kendi aile dinamiklerine uygun gerçekçi çözüm önerileri üretebildikleri yönünde ilham alabilecekleri kaynaklara dönüştüğünü ifade etmişlerdir.

Sonuçlar: Araştırmada Çevrimiçi Ebeveynlik içeriğinin ve atölye deneyiminin bireylerdeki etkisinin bilimsel yollarla gözlemlenerek ortaya koyulabilmesi, yalnızca söz konusu programının içeriğinin etkisinin ölçülmesini değil; aynı zamanda dijital ebeveynlik alanına yönelik yeni bir yaklaşımın ve çerçeve değişiminin önerilmesini de mümkün kılmıştır. Bu bağlamda araştırma bulgularının hem dijital ebeveynlik literatürüne hem de ebeveynlere hitap eden çalışmalar üreten alan uzmanlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

"BEYİN GÖÇÜ" OLGUSUNDA GENÇLERİN GÖRÜŞLERİ: KIRILGAN BİR UMUT MU, ZORLU BİR DEPLASMAN MI?

Gamze Soysal[1], Derya Atalan Ergin[2]
[1] *Ted Üniversitesi*
[2] *Kapadokya Üniversitesi*

Amaç: Beyin göçü ileri düzeydeki meslek ve bilim adamları ile uzmanların bir başka gelişmiş ülkede yerleşip çalışmak amacı ile kendi ülkelerinden ayrılması olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2023). Türkiye İstatistik Kurumu verileri (2021) Türkiye'den yurtdışına göçün en fazla genç yetişkinlik döneminde olduğunu göstermektedir. Son yıllarda artan göç oranları nedeniyle, genç yetişkinlerin beyin göçüne yönelik tutumlarını incelemenin önemli olduğunu düşünülmektedir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin beyin göçüne yönelik tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla 18-23 yaş arası üniversitede öğrenim gören gençlerin beyin göçünün avantajları ve dezantajlarına yönelik derinlemesine değerlendirme yapmaları beklenmiştir.
Yöntem: Araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme ile Ankara'da öğrenim gören 18-23 yaş arasında 15 gençle ($N_{kız}$= 6, N_{erkek}=8, $N_{transseksüel}$=1; N_{devlet}=9 , $N_{özel}$=6; $N_{hazırlık}$=2 $N_{birinci}$=4, N_{ikinci}= 3, $N_{üçüncü}$=5, $N_{dördüncü}$=1)görüşme yapılmıştır. Görüşmeler için kişisel bilgi formu ile yarı yapılandırılmış 11 sorudan oluşan form kullanılmıştır. Örnek sorular " Beyin göçü nedir? ; Siz beyin göçü yapmak istiyor musunuz?; Türkiye'de yaşayan bir genci beyin göçü yapmamaya ikna etmeniz gerekse ona neler söylerdirniz?" şeklindedir. Verilerin analizi deşifre işlemlerinin yapılmasının ardından, Öz-belirleme Kuramı temel alınarak betimsel analiz ile gerçekleştirilmiştir.
Bulgular: Öz-belirleme Kuramında önerildiği üzere ilişkisellik, yetkinlik ve özerklik temalarında incelenmiştir. Buna göre ilişkisellik temasında "*birincil ilişkiler*", "*kültürel aidiyet*" ve "*kültürel ilişkisellik ihtiyacı*" kategorileri belirmiştir. Yetkinlik teması altında "*kişisel çıktılar*" ve "*ülkenin olanakları*" temaları belirmiştir. Özerklik temasında ise "*yaşam düzeni*" ve "*gelecek beklentisi*" temaları belirmiştir.
Sonuçlar: Araştırmada gençlerin göç etmek istememelerinin daha çok ilişkisellik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla olduğu görülmüştür. Buna karşın yetkinlik ve özerklik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla göç etmek istedikleri belirlenmiştir. Beyin göçünün önlenmesi ve gençlerin ulaşabilecekleri fırsatların arttırılması amacıyla özelikle yetkinlik ihtiyacının desteklenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ KADINLARDA FEMİNİST KİMLİK GELİŞİMİNİ YORDAYAN BAZI DEĞİŞKENLER

Melis Çelik Ok[1], İbrahim Doğukan Eskitürk[2], Ezgi Ülger[1], Sıla Kalkan[1], Kardelen Nur Tülek[1], Sıla Eylem Alican[1]
[1] Kapadokya Üniversitesi
[2] Hacettepe Üniversitesi

Amaç: Cinsiyetler arasındaki güç ilişkilerini, cinsiyete dayalı sömürüyü ve cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmayı amaçlayan bir hareket olan feminizm, bu harekete dahil olanlar için beraberinde feminist kimliği de getirmektedir (Çavdar ve Boyacıoğlu, 2018). Feminist kimlik edinimine dair gelişimsel bir modele göre, başarılı bir feminist kimlik, pasif kabul, açığa vurma, yayılma, sentez ve aktif katılım olarak adlandırılan beş aşamanın başarılı bir şekilde atlatılmasıyla kazanılmaktadır (Downing ve Roush, 1985). Model geleneksel cinsiyet rollerinin ve ayrımcılığın kabul edildiği pasif kabulden, eşitsiz sistemi değiştirmeye yönelik aktif bağlılığın ve feminist hareketlere aktif olarak katılımın olduğu, feminist kimliğin tam olarak yerleştiği aktif bağlılık aşamasına ilerler. Alanyazında Downing ve Roush'ın modelini kullanarak gerçekleştirilen pek çok çalışma bulunsa da feminist kimliğin farklı aşamalarını hangi faktörlerin yordadığına ilişkin araştırmalar sınırlıdır. Bu çalışmada bu model temel alınarak feminist kimliğin farklı aşamalarını hangi değişkenlerin yordadığı incelenecektir. Bu bağlamda, cinsiyete ilgili sistemi meşrulaştırmanın, adil dünya inancının, ahlaki öfkenin, dindarlık düzeyinin ve politik görüşün feminist kimlik gelişiminin hangi aşamaları ile ilişkili olduğunu ve her aşamayı yordayacak değişkenlerin hangileri olduğunu belirlemek amaçlanmaktadır.
Yöntem: Çalışmanın örnekleminin beliren yetişkinlik (18-25 yaş) dönemindeki yaklaşık 200 kadın katılımcıdan oluşması planlanmaktadır. Veriler çevrimiçi ortamda, PsyToolkit yazılımı (Stoet, 2010,2017) aracılığıyla toplanmaktadır. Çalışmada Birleşik Feminist Kimlik Ölçeği (Altıntaş ve Altıntaş, 2007), Adil Dünya İnancı Ölçeği (Göregenli, 2003), Ahlaki Öfke Ölçeği (Ok, 2023), ve Cinsiyete İlgili Sistemi Meşrulaştırma Ölçeği (Ercan, 2009) kullanılmaktadır. Ek olarak kişisel bilgi formunda ise katılımcıların kendilerini feminist olarak tanımlayıp tanımlamadıklarına dair bir sorunun yanı sıra yaş, eğitim, ekonomik düzey, dindarlık düzeyi, politik görüş gibi demografik bilgileri içeren sorular yer almaktadır.
Bulgular: Veriler toplanma aşamasında olup, veri toplama süreci bittikten sonra hipotezlere yönelik analizler SPSS paket programında, Hayes (2018) tarafından geliştirilen PROCESS makrosu aracılığıyla test edilmiştir.
Sonuç: Bulgular Sistemi Meşrulaştırma Kuramı ve Sosyal Kimlik Kuramı çerçevesinde ve alanyazındaki bulgularla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN AHLAKİ DEĞERLENDİRMELERİNİN UTANÇ VE SUÇLULUK EĞİLİMLERİ VE KİMLİK GELİŞİMİ BOYUTLARI İLE İLİŞKİLERİ

Muhammed Enes Güneş [1], Fatma Efsa Kocabuğa[1], Ayşegül Helin Güneri[1], Ahmet Çağlar Ok [1]
[1] Kapadokya Üniversitesi

Problem: Luyckx ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilen beş boyutlu kimlik biçimlenmesi modelinde adanmışlık ve seçeneklerin araştırılması, kimlik gelişiminin alt boyutları olarak belirlenmiştir. Adanmışlığın boyutları içsel yatırımda bulunma, içsel yatırımla özdeşleşme olarak; seçeneklerin araştırılmasının boyutları ise seçeneklerin genişlemesine, derinlemesine ve saplantılı araştırılması olarak belirlenmiştir. İçsel yatırımda bulunma ve içsel yatırımla özdeşleşme boyutları başarılı kimlik gelişimi için anahtar rolde görülmekte ve yaşam doyumu ile genel iyilik halini pozitif yönde yordadığı belirtilmektedir.
Alanyazında Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramı (1971) ile Marcia'nın (1966) Ego Kimlik Statüleri arasındaki ilişkiler incelenmiş olsa da son 20 yılda yeni ve eklektik bir yaklaşım olarak ortaya çıkan Ahlaki Temeller Kuramı (Haidt, 2008) çerçevesinde kimlik statülerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ahlaki Temeller Kuramına göre zarar verme/bakım, adalet/karşılıklılık, içgrup/sadakat, otorite/saygı ve saflık/kutsallık olmak üzere beş farklı temelde ahlaki değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu temellerden ilk ikisi bireyleştirici, son üçü ise birleştirici temellerdir (Haidt ve ark.,2009; Yaşar, 2022). Bireyleştirici ahlaki temelleri, birleştirici ahlaki temellere tercih etmek ise ilerlemecilik olarak adlandırılmaktadır.
Diğer taraftan, utanç ve suçluluk eğilimleri, ahlaki değerlendirmeleri etkileyen duygusal deneyimlerdir. Bu duygular ahlaki değerlendirmeleri etkiler. Utanç eğilimliler genellikle toplumsal normlara odaklanırken, suçluluk eğilimliler bireysel sorumluluk üzerinde durur. Bu farklılıklar ahlaki tepkilerin karmaşıklığını artırır.
Amaç: Bu çalışmada beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin utanç ve suçluluk eğilimleri ile ahlaki değerlendirmelerinde kullandıkları temellerin kimlik gelişimi boyutlarını ne düzeyde yordadıkları incelenmiştir.
Yöntem: Çalışmanın örneklemi beliren yetişkinlik (18-25 yaş) dönemindeki 113 (63 Kadın, 50 Erkek) katılımcıdan oluşmaktadır. Veriler çevrimiçi ortamda, PsyToolkit yazılımı (Stoet, 2010,2017) aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmada Kimlik Gelişiminin Boyutları Ölçeği (Morsünbül ve Çok, 2014), Suçluluk-Utanç Ölçeği (Şahin ve Şahin, 1992), Ahlaki Temeller Ölçeği (Yılmaz ve ark., 2016) ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, ekonomik düzey, politik yönelim ve dindarlık düzeyine ilişkin sorular bulunmaktadır.
Bulgular, Tartışma ve Sonuç: Kimlik gelişimi boyutlarını yordayan en güçlü değişkenleri belirlemek amacıyla her bir boyutun yordanan değişken olduğu beş farklı hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Ön bulgulara göre dindarlık düzeyi ve birleştirici ahlaki temeller kontrol edildiğinde, ilerlemecilik içsel yatırımda bulanmayı anlamlı düzeyde yordayan tek değişkendir (β=-.27, t=-2.53, p=.01). Utanç eğilimi, bireyleştirici ahlaki temeller ve birleştirici ahlaki temeller kontrol edildiğinde suçluluk eğilimi seçenekleri genişlemesine araştırmayı anlamlı düzeyde yordayan tek değişkendir (β=.25, t=2.23, p=.03). Bireyleştirici ahlaki temeller kontrol edildiğinde, utanç eğilimi seçenekleri saplantılı araştırmayı anlamlı düzeyde yordayan tek değişkendir (β=.22, t=2.31, p=.02). Dindarlık düzeyi, suçluluk eğilimi, utanç eğilimi ve birleştirici ahlaki temeller kontrol edildiğinde, ilerlemecilik içsel yatırımla özdeşleşmeyi anlamlı düzeyde yordayan en güçlü değişkendir (β=-.33, t=-2.73, p=.01). Suçluluk eğilimi, bireyleştirici ahlaki temeller ve birleştirici ahlaki temeller kontrol edildiğinde, utanç eğilimi seçenekleri derinlemesine araştırmayı anlamlı düzeyde yordayan tek değişkendir (β=.23, t=2.44, p=.02). Bulgular ilgili alanyazın ve kültürel değişkenler çerçevesinde tartışılacaktır.

GENÇLERDEN GENÇLİĞE: ÜNİVERSİTELİ GENÇLERDE İÇİNDE BULUNDUKLARI GELİŞİMSEL ÖZELLİKLERE İLİŞKİN FARKINDALIĞIN EĞİTİMLE GELİŞTİRİLMESİ AMAÇLI BİR MODÜL ÇALIŞMASI

Nazlıcan Kovancı [1], Nurten Buse Tuna [1], Rana Aydın [1]
[1] *Başkent Üniversitesi*

Amaç: Günümüzde üniversite gençlerini önemli bir grup oluşturmakta ancak içinde bulundukları gelişim özellikleri nedeniyle kendilerini tam olarak yetişkin gibi hissetmemektedirler (Arnett, 2000). Ayrıca iş bulmanın zorlaşması, ciddi istihdam sorunları, evlenme ve ana baba yaşının eskisine göre daha ileri yaşlarda gerçekleştiği görülmektedir (TÜİK, 2021). Öte yandan üniversite öğrencilerinde kaygı depresyon gibi olumsuzlukların önemine işaret eden çalışmalar bulunmaktadır. Günümüzde üniversiteli gençlerin geçmişe kıyasla daha zorlu bir biçimde yetişkinliğe geçiş yaşadıkları görülmektedir. Bilimsel çalışmalarda bütün bu zorluklar ve belirsizlikler, beliren yetişkinlik olarak tanımlanmış ve bu evrenin zorlukları doğal olarak "uzayan yetişkinlik" kavramını vurgulamıştır. Bu çalışmanın amacı üniversiteli gençlerin içinde bulundukları dönemi gelişimsel bir bakış açısıyla açıklayan bilgilendirici ve farkındalık kazandırıcı bir eğitim modülü hazırlamaktır. Daha sonra bu modülün üniversiteli gençlere eğitim ortamlarında sunum temelli aktarılması hedeflenmektedir.
Yöntem: Çalışmada yöntem olarak modül hazırlama süreçlerine dikkat edilerek öncelikle kazanımlar belirlenmiştir. Bu kazanımlar; Beliren yetişkinlik döneminin özelliklerini fark eder, beliren yetişkinliğin ergenlik ve yetişkinlik döneminden farklarını anlar, beliren yetişkinlik döneminin risklerini ve fırsatlarını fark eder olarak belirlenmiştir.
Sonuçlar: Oluşturulan kazanımlar doğrultusunda, içerik ortaya çıkmıştır. Kazanımlar, sunum ve ayrıntılı yazılı içerikten oluşan modül; Bilişim ve Öğretim Teknolojileri, Eğitim programları ve Öğretim, gençlerin gelişimine aşina PDR alan uzmanları olmak üzere toplam 5 uzmana sunularak geliştirime yönünde geri bildirimleri alınmıştır. Bu düzenlemelerle modüle son hali verildikten sonra küçük bir genç grubuyla 5 üniversiteli gencin önerilerine sunulmuş ve özellikle anlaşılırlık, görsel çekicilik ve içeriğin uygunluğu konusunda tepkileri alınmıştır. Bu tepkilerde dikkate alınarak modüle son hali verilmiştir. Yakın gelecekte farklı üniversitelerde farklı gruplarda uygulanması ve gençlerde farkındalığın sağlanması amaçlanmaktadır.

ANABABA İZLEMESİ VE ERGENLERİN DAVRANIŞSAL SONUÇLARI

Beliz Korkut[1], Zeynep Kömbe Elazab[2], Feyza Çorapçı[1]
[1]Boğaziçi Üniversitesi, [2]Boston University

Amaç:Çocuğun nerede olduğunun ve etkinliklerinin bilinmesi anlamına gelen ebeveyn izlemesinin yollarından biri anababa talebidir (Kerns ve ark., 2001). Çocuk hakkında bilgi toplama anlamına gelen anababa talebinin (Kerr ve Statin, 2000) hem Batılı ülkelerde hem de Türkiye'de yapılan araştırmalarda ergen davranışı üzerindeki olumlu rolü ortaya konmuştur (Selçuk ve ark., 2021; Uludağlı ve Sayıl, 2009). Ancak, Türkiye'de anababa talebinin hangi bağlamlarda çocuk davranışı üzerinde olumlu rolü olduğunu araştıran çalışmalar Batıda yapılan araştırmalara kıyasla (Baudat et al., 2019; Kapetanovic & Skoog, 2020) daha azdır. Bu boşluğu doldurmak üzere, TÜBİTAK'ın Öncelikli Alanlar Ar-Ge Destekleme Programı kapsamında yürütülen bu çalışmada ebeveyn sıcaklığı, anababa talebi ve ergenin davranışsal sonuçları arasındaki ilişki araştırılmıştır. **Yöntem:** Toplam 834 (N = 524 kız, N= 310 erkek) ortaokul ve lise öğrencisi ($Ort_{yaş}$= 14.31, SS=1.53, ranj = 10-19) Türkiye kültürüne uyarlanmış EMBU ölçeğini (Perris et al.,1980; Sümer et al., 2009), Kerr ve Statin'in (2000) İzleme Ölçeğinin Ebeveyn Talep alt ölçeğini ve Güçler Güçlükler ölçeğini (Güvenir et al., 2008) doldurmuşlardır.
Bulgular: Ergenin cinsiyeti ve yaşı kontrol edilerek yapılan analizlerde içselleştirme problemleri ile anababa talebi arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. Ancak, dışsallaştırma problemleri ve prososyal davranışlar için yapılan analizlerde ebeveyn sıcaklığının, anababa talebinin ve bu iki değişken arasındaki etkileşimin çocuk davranışı üzerinde anlamlı etkisi bulunmuştur. Ebeveyn sıcaklığı yüksek olan ergenlerin anababa talebi de yüksek ise dışsallaştırma problemleri azalırken (b= -.05 , p <.01), düşük ebeveyn sıcaklığına sahip ergenlerde anababa talebinin dışsallaştırma problemleri üzerinde ne olumlu ne de olumsuz etkisi görülmüştür (b = -.01, p =.61). Benzer şekilde, ebeveyn sıcaklığı yüksek olan ergenlerde anababa talebi prososyal davranış arttırırken (b=.07, p < .005), düşük sıcaklığın olduğu ergenlerde anababa talebi ile prososyal davranışlar arasında bir ilişki bulunmamıştır (b = .03, p = .10).
Sonuç: Anababa talebinin ebeveyn davranışları ile ilişkine bakan çalışmalar olumsuz ebeveynlik davranışlarında anababa talebinin de olumsuz etkisi bulurken bu çalışmada bu bulgu gözlenmemiştir. Bu nedenle anababa talebinin farklı ebeveynlik davranışları ile birlikte farklı bağlamlarda araştırmak ergen sonuçları ile ilgili önemli bilgiler verecektir.

ÜNİVERSİTEYE YENİ BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERİN UYUM SÜRECİNDE AKRAN DESTEK PROGRAMI

Ulviye Aybüke Babuşcu [1], Fatma Sinem Pamuk [1], Sevim Aydoğdu [1], Fatma Balabanlı Özsert [1]
[1]Başkent Üniversitesi

Amaç: Salgın hastalıklar, doğal felaketler ve gelişen dijital dünyanın ihtiyaçları üniversiteye yeni başlayan genç neslin uyum sürecini de zorlaştırmaktadır. Covid 19 salgını ve arkasından yaşanan deprem felaketi ile ekrana mahkûm olan gençlerin akademik yönden kazanımlarını elde ettikleri düşünülse bile kişisel sosyal gelişimleri açısından bazı yönlerden eksik kaldığı, kariyer gelişimleri konusunda yeterince bilgilenmedikleri için öğrencilik sürecinde yerine getirilmesi gereken görevleri tamamlayamadıkları gözlenmektedir. Üniversiteye yeni başlayan öğrencilerin üniversite hayatına uyum sürecini hızlandırmak, akademik, kişisel, sosyal, duygusal ve kariyer gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla 2021-2022 Eğitim Öğretim yılında Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü RPD programı öğrencilerine yönelik Akran Destek Programı açılmıştır.
Yöntem: Program akran danışmanlığı çerçevesinde deneyimli olan dördüncü ve üçüncü sınıf öğrencilerin, üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerle deneyimlerini paylaşarak, uyum sağlamalarına, kariyer gelişimlerinin basamakları konusunda bilgilenmelerine yardımcı olmayı kapsamaktadır. Süreç sonunda destek programına katılan akran danışmanı ve danışan öğrencilere değerlendirme anketi uygulanmıştır.
Bulgular: Anket sonuçlarına göre danışan öğrenciler; programı faydalı bulduklarını, kampüs hayatına, derslere, vize ve finallerin uygulanış şekline uyum sağlamalarına, okula alışmalarına kolaylık sağladığını, okulla ilgili herhangi bir sıkıntıları olduğunda yardım alabilecekleri biri olmasının kendileri açısından iyi olduğunu, okula yeni başlayanlara tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir. Bunun yanında grup olarak daha çok toplantıların yapılmasını, deprem felaketi nedeniyle okulun tekrar online olmasının planlanan faaliyetleri olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Danışmanlar da danışanların daha çok talepkâr olmaları gerektiği konusunda düşüncelerini ifade etmişlerdir.
Sonuçlar: Programın birinci sınıf öğrencilerin üniversite yaşantısının başlangıcında uyum sağlama sürecinin hızlanmasına, araştırma aktiviteleri, konferans sunumları, yayın, bilimsel faaliyetler hakkında bilgi sahibi olmalarına, üst sınıf akran danışmanı ile bağlantıları ve deneyimleri sayesinde danışanın kendisini geliştirecek ve ilerletecek faaliyetler hakkında bilgilenmelerine katkı sağladığı, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin de iletişim ve liderlik becerilerini geliştirdiği, akran danışanı ile işbirliği içinde oluşan sinerjiyle yepyeni gelişim ve işbirliği fırsatlarını görmesine, yeni insanlar tanıyarak, sosyal becerilerini geliştirmesine yardımcı olduğu değerlendirilmektedir.

6 ŞUBAT DEPREMİ SONRASI TÜRKİYE'DE GENÇLİK VE GÖNÜLLÜLÜK

Elif Alım Mutlu[1]
[1]*Başkent Üniversitesi*

Amaç: Türkiye'nin jeopolitik açıdan depremin aktif biçimde yaşandığı bir ülke olduğu bilinmektedir. Türkiye'deki gönüllülük faaliyetlerinin 6 Şubat'ta gerçekleşen ülkemizi derinden sarsan deprem ile değişime uğradığı gözlenmektedir. Ülkemizde son yıllarda sıklıkla yaşanan depremlerin ardından "afet gönüllülüğü" kavramının ortaya çıktığı bilinmektedir. Gönüllü faaliyetlerde ve deprem sonrasındaki gönüllü çalışmalarda genç gönüllülerin büyük rol üstlendikleri görülmüştür. Bu araştırmada deprem sonrasında afet gönüllülüğü kapsamında gençlerin bazı sivil toplum kuruluşlarında gönüllü faaliyetlerinde nasıl rol aldıklarını ve gençlerin gelişimi açısından gençlere yönelik yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanmaktadır.
Yöntem: Amaç kapsamında veriler sivil toplum kuruluşlarının erişilebilen kaynakları, web siteleri ve çeşitli sosyal medya ağları yoluyla toplanmıştır. Medya ve doküman analizi ile nitel bir araştırma yapılmıştır.
Bulgular: Ocak 2020'de gerçekleşen Elâzığ depremi sonrasında kurulan "Afet Platformu"na deprem bölgesine gönüllü desteği için 40.000'in üzerinde başvuru yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Deprem bölgesinde ise Afet Platformu çatısı altında pek çok sivil toplum kuruluşlarından yaklaşık 3.000'e yakın gönüllü katılım göstermiştir. Hatay, Adıyaman, Kahramanmaraş, Gaziantep, Osmaniye ve Malatya'da depo çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG), İhtiyaç Haritası, World Human Relief ve AFAD gibi sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülerin depolarda rol aldıkları görülmüştür. Afet Platformu'nun gönüllü koordinasyonunu sağlayan Toplum Gönüllüleri Vakfı (TOG), Elbistan ve Pazarcık ilçelerinde destek merkezleri kurarak depremden etkilenen çocuk ve gençlere yönelik yeniden yaşamla ilişkilerini güçlendirmek amacıyla oyun temelli etkileşimli etkinlikler, atölyeler ve eğitimler gerçekleştirmektedir. Gençlere yönelik yapılan çalışmaları incelendiğinde destek merkezlerinde toplum gönüllüsü gençler tarafından lise ve üniversiteye hazırlık amacıyla ders desteği sağlanmış; gençlerin sosyalleşme ihtiyaçlarına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Afet Burs Fonu kapsamında gençlere finansal destek sağlanmıştır. Aynı zamanda TOG ve Elidor iş birliğinde genç kadınlara yönelik psikososyal destek verilmektedir.
TEGV'de gönüllü gençler 10 bölgede eğitim tırları ile çocuklara yönelik sosyo-duygusal açıdan destekleyici oyunlar ve etkinlikler gerçekleştirmektedirler.
Sonuçlar: Deprem sonrası toplumsal iyileşme sürecinde gönüllü gençlerin etkin bir rol üstlendiklerinin önemi vurgulanmaktadır. Ancak depremden etkilenen gençlerin sağlıklı gelişimlerine ve ihtiyaçlarına yönelik yapılan çalışmaların afet bölgesinde yeterli olmadığı düşünülmektedir. Bu kapsamda depremden etkilenmiş olan gençlere yönelik gönüllü destek çalışmalarının arttırılması önerilmektedir. Aynı zamanda gençlerin afet gönüllülüğü sürecinde etkin rol almalarına yönelik desteklenmeleri sağlanmalıdır. Gönüllü gençlerin kendi potansiyellerini ortaya koyacakları ve gönüllülük sürecinde katkı sağlayabilecekleri ortamların iyileştirilmesinin sürecin niteliğini arttırma potansiyeli vardır.

GENÇLERİN DİNLEDİKLERİ MÜZİK TÜRLERİ VE KENDİLERİNDEN YANSIMALAR

Utku Onat İlgar[1]
[1]*Başkent Üniversitesi*

Amaç: Müzik insanın zevklerine ve estetik kaygılarına hitap etmekle birlikte içerdiği farklı anlamlarla da toplumsal tutumların da önemli bir yansıması olarak ortaya çıkar. Bu bağlamda müzik, toplumsal bir kimlik olarak bireylerin davranışlarında önemli bir yere karşılık gelir. Yapılan araştırmanın amacı gençlerin dinledikleri müzik türleri ve kendilerinden yansımalar çalışmasında Türkiye'de yaşayan gençlerin yaş, kültür ve popülerlik düzeyi gibi değişkenler bağlamında incelemektir.
Yöntem: Yöntem olarak sosyal medya üzerinden yapılan bir anket ile 15-26 yaş aralığındaki gençlere ulaşılmıştır.
Bulgular: Elde edilen bulgular sonucunda 275 katılımcının 118 erkek 139 kadın 18 kişi cinsiyetini belirtmek istemeyenlerden oluşmuştur. Ulaşılan 275 katılımcının 12' si 15-17,57'si 18-20,179'u 21-23,26'sı 24-26 yaş aralığındaki kişilerden oluşmuştur. Kişilerin dinlediği müzik türleriden birden fazla işaretlemeleri istenmiştir, en fazla tercih edilen müzik türünün 189 ile pop müzik ardından 169 ile hip hop / rap müzik, 146 ile rock müzik olduğu görülmüştür. Gençlerin %93,5'i dinledikleri şarkıların duygu durumunu yansıttığını ifade etmiş olup %86,2'si şarkıları kendilerini ifade etmek amacı olarak görmüştür. Katılımcıların %76,4'ü dinledikleri şarkılarda değişen sosyal şartların ve gündemin etkisi olduğunu düşünüyor olup, %78,5 dinledikleri şarkılarda külltüründe etkisi olduğunu düşünmektedirler. Gençlerin %79,3'ü dinlediklerin şarkıların kimliğini yansıttığını düşünüyor olup %50,9'u dinlediği şarkıların popülerlik düzeyi (sosyal medya, vb. platformlarda paylaşım oranı) etkililediğini belirtmiştir.
Sonuçlar: Sonuç olarak gençlerin çoğunlukla pop, hip hop / rap, rock müzik dinlemekte olup, dinledikleri şarkıların duygu durumlarını yansıttıkları, kendilerini ifade etme aracı olarak gördüklerini, dinledikleri şarkıların yansıttıklarını ifade etmiş olup; şarkılarda değişen sosyal şartların, gündemin ve kültürün etkisi olduğunu düşünmektedirler. Katılımcılarından 140'ı dinledikleri şarkıların popülerlik düzeyini etkilediğini ifade ederken, 135'i ise popülerlik düzeyinin dinlediği şarkılar üzerinde etkisi olmadığını belirtmiştir. Veriler doğrultusunda gençler müziği duygularını, kendilerini ifade etme aracı olarak görüyorlar kendi kimliklerini yansıttıklarını düşünüyorlar ve dinledikleri şarkılarda sosyal ve kültürel şartların etkisi olduğunu belirtiyorlardır.

THE LINKS BETWEEN THE MOTIVATION FOR STUDYING ONE'S MAJOR, ACHIEVEMENT MOTIVATION, AND CAREER COMMITMENT

Özge Koç[1], Ayfer Dost-Gözkan [1]
[1]*Özyeğin Üniversitesi*

Aim: Self-determination theory (SDT) argues that the fulfillment of the fundamental need for autonomy is at the core of motivated behavior (Ryan & Deci, 2017). Using the framework of SDT, the current study examined the links between the extent of autonomous motivation (i.e., amotivation, extrinsic, introjected, and intrinsic motivation) to study one's major, and the motivation to study for the courses they take (i.e., fear of failure, approach to achievement-orientation, improve expertise, social acceptance), career commitment, and life satisfaction.
Methods: College students (N = 194, 83.9% female, M_{age}= 21.34, SD = 1.6) from 16 departments took part in the present study. Participants were contacted through social media and Student Research Participation System at Özyeğin University. Participants filled out a battery of questionnaires and answered an open-ended question asking them to explain how they decided to study their major, via Qualtrics.
Results: Multiple regression analyses showed that amotivation and extrinsic motivation to study one's major were negatively linked with achievement orientation and life satisfaction. Amotivation to study one's major was negatively linked with the motivation to improve expertise, and extrinsic motivation was negatively linked with career commitment. Identification with one's major was negatively linked with fear of failure, while it was positively linked with career commitment, and life satisfaction, nevertheless, the latter two links were marginally significant. Coding of the answers to the open-ended question has shown that 52 % of the participants had explored the major that they study and had an informed decision about their major choices.
Conclusion: The current findings support previous research and SDT, indicating that people who are amotivated or have external motivation to study their major show lower levels of career commitment behavior and lower levels of achievement orientation. Also, results showed that people who are amotivated have lower levels of motivation to develop their expertise and they have lower life satisfaction. The findings highlighted the adversity of amotivation and external motivation and underscored the importance of autonomous engagement with one's major in terms of life satisfaction, achievement orientation, and career commitment among college students.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİLERİNDE FLÖRT ŞİDDETİ DENEYİMLEME VE UYGULAMA DURUMLARININ BAZI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Saliha Arslan[1], Derin Özkalkan[2]

[1]*Ankara Üniversitesi*
[2]*Başkent Üniversitesi*

Flört; sosyal etkileşim içeren ve ilişkiye devam ya da sonlandırma niyetiyle eylemlerde bulunulan, daha sonra bir tarafın ya da iki tarafın isteğiyle sonlandırılan ya da resmi bir ilişkiyle (evlilik, nişanlılık, birlikte yaşama) devam eden bir ilişki türüdür. Şiddet ise geçmişten günümüze ülkemizde ve evrensel olarak tartışılan ve engellenmek istenen olgulardan biridir. Aile içinde, iş yerinde, okullarda ve bireysel ilişkilerde şiddetten söz edilmektedir. Şiddet türlerinden biri de son yıllarda oldukça yaygınlaşmış olan flört şiddetidir. Duygusal, sözel, fiziksel ve cinsel olarak bireyler partnerleri tarafından flört şiddetine uğramaktadırlar. Bu araştırmanın amacı duygusal ilişkileri bulunan veya daha önce bulunmuş olan lisans öğrencilerinin flört şiddeti uygulama veya deneyimleme düzeyinde ailenin medeni durumu ve aile içi şiddet öyküsünün bir etkisi olup olmadığını ortaya koymaktır. Araştırma çalışma grubu 18-25 yaş aralığından oluşmaktadır. Veri toplama Google Forms aracılığıyla yapılmıştır. Katılımcılara ilk olarak kişisel bilgi formuyla birlikte demografik bilgi formu ve ardından 'Çatışma Yöntemleri Ölçeği' sunulmuştur. Araştırma verileri toplanırken cinsiyet, yaş, üniversite ve bölüm bilgileri istenmiştir. Buna ek olarak ailenin medeni durumu, aile içerisinde çocuklukta şiddete tanık olma ve şiddet görme durumu sorulmuştur. Demografik değişkenler sonrasında cinsiyet, ailenin medeni durumu, aile içerisinde çocuklukta şiddete tanık olma ve şiddet görme durumu olarak belirlenmiştir. Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda katılımcıların demografik değişkenlerle bağlantılı olarak flört şiddeti düzeyleri arasında anlamlı ilişkiye ulaşılması amaçlanmıştır. Araştırma bulguları analiz edildiğinde cinsiyet, şiddet görme ve şiddete tanık olma demografik bilgileri t-test ile incelenmiş ve inceleme sonuçlarında cinsiyetle ilgili olarak; cinsel şiddet uygulama deneyiminde erkeklerin kadınlara göre daha meyilli oldukları görülmüştür. Şiddet görme ile ilgili olarak cinsel şiddet açısından anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Şiddete tanık olma ile ilgili olarak şiddet görmüş kişilerin psikolojik şiddete maruz bırakılma, fiziksel şiddete maruz bırakılma ve cinsel şiddet uygulama açısından anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Medeni durum demografik değişkeniyle alakalı ANOVA testi uygulanarak değişkenler arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Fiziksel şiddete maruz bırakılma açısından anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

DAVETLİ PANEL 2

TÜRKİYE'DE GENÇLİK VE RUH SAĞLIĞI
Oturum başkanı: Prof. Dr. Mehmet Eskin, Koç Üniversitesi
Prof. Dr. Nebi Sümer, Sabancı Üniversitesi, *Çocuğunuzun 25 yaşında Nasıl Olmasını İstersiniz? Türkiye'de Ebeveynlerin Sosyalizasyon Beklentileri ve Etkileri*
Prof. Dr. Okan Cem Çırakoğlu, Kapadokya Üniversitesi, *Mülteci Gençler ve Travma*
Uz. Dr.Burçin Çolak, Ankara Üniversitesi, Ergenlerdeki Ruhsal Bozuklukların Değişen Klinik Profilleri

Nüfusun en dinamik ve enerji seviyesi yüksek bir kısmını oluşturan gençler günümüzde ne yazık ki büyük bir fakirleşme içindedir: Bir yandan temel ihtiyaçlara erişimin maliyetinin artmış olması diğer yandan da toplumsal yaşam ve pratiklere katılım olanaklarının sınırlan(dırıl)dığı bir ortamda büyümeye çalışmaktadırlar. Bu panelde ülkemiz gençlerinin psikolojik sağlıkları üzerinde duran üç bildiri sunulacaktır.

ÇOCUĞUNUZUN 25 YAŞINDA NASIL OLMASINI İSTERSİNİZ? TÜRKİYE'DE EBEVEYNLERİN SOSYALİZASYON BEKLENTİLERİ VE ETKİLERİ

Prof.Dr. Nebi Sümer
Sabancı Üniversitesi

Ebeveynlik etnoteorilerinin kültürel aktarım aracı olarak, ebeveynlerin sosyalizasyon beklentileri, bir toplumda çocukların nasıl yetiştirilmesi gerektiğine ilişkin inanç ve idealleri tanımlar. Sosyalizasyon beklentileri ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutum, davranış ve uygulamalarını şekillendirir. Türkiye'de ebeveynlerin sosyalizasyon beklentilerinin farklılaşması, ayrışması ya da kutuplaşması gençlerin kimlik kurgularını ve psikolojik uyumlarını etkileyebilir. Bu konuşmada Türkiye'de ebeveynlerin gençlere yönelik sosyalizasyon amaçları ve bunun olası etkileri, TÜBİTAK'ın "Aile Çağrı Programı" kapsamında yürüttüğümüz bir projenin bulguları temelinde tartışılacaktır. Önce, geniş bir ebeveyn grubuna uygulanan (N = 4846) 13 maddelik uzun dönem sosyalizasyon amaçları (çocuk 25 yaşına geldiğinde sahip olması beklenen özellikler) ölçeğinden elde edilen bulgular sunulacaktır. Daha sonra farklı sosyalizasyon beklenti örüntülerinin ebeveyn davranışlarını nasıl etkilediğine ilişkin bulgular özetlenecektir.
Araştırma sonuçları, genel olarak gençlerden beklentiler bakımından ebeveynler arasındaki benzerliklerin farklılıklardan daha yaygın olduğunu göstermiştir. Ebeveynler öncelikli sosyalizasyon amaçlarına göre Kağıtçıbaşı'nın Aile Modelleri Temelinde sınıflandırıldığında, toplulukçu-karşılıklı bağımlı sosyalizasyon amaçlarının (örn., ahlaklı, merhametli) bireyci-özerk sosyalizasyon amaçları (örn., ne istediğini/istemediğini bilen, özgüvenli, bağımsız) ile birlikte tercih edildiği gözlenmiştir. Ancak, karşılıklı bağımlı aile modelini yansıtan sosyalizasyon amaçları ile ebeveynlerin psikolojik kontrol uygulamaları (örn., suçluluk yaratma, aşırı koruma) arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bulgular ebeveynlerin gençlere yönelik sosyalizasyon beklentilerinin ebeveyn davranışlarına ve gençlerin psikolojik uyumuna/sağlığına etkileri dikkate alınarak tartışılacaktır.

TRAVMALAR ÜLKESINDE GENÇ OLMAK

Prof.Dr.Okan Cem Çırakoğlu
Kapadokya Üniversitesi

Bu panelde ergen ve gençlerde travmatik yaşantıların nasıl görülebileceğini ele alınacaktır. Biraz da travma ve halk sağlığı ilişkilieri içinde ele alınmamış travmaların uzun vadeli etkilerinin tartışılması planlanmaktadır.

ERGENLERDEKİ RUHSAL BOZUKLUKLARIN DEĞIŞEN KLİNİK PROFİLLERİ

Dr. Burçin Çolak
Ankara Üniversitesi

Ergenlik çeşitli ruhsal bozuklukların ilk ortaya çıkış dönemini oluşturmaktadır. Bu açılardan hem tanısal hem de müdahale açısından kritik bir periyot olarak kabul edilebilir. Çevreyle etkileşim içinde bulunan ergenlerin; değişen sosyal, ekonomik, sosyal, politik koşullar sebebi ile farklı ruhsal tepkiler gösterebileceği ve buna bağlı olarak değişen sorunlar yaşayabileceği söylenebilir. Ergenlikte bazı temel süreçler ve buna bağlı sorunlar evrensel ve zamandan bağımsız olarak gözlenir. Örneğin ebeveyn ergen çatışması buna örnek olabilir. Ne var ki pandemi, sosyal medya, geç kapitalist üretim ilişkileri gibi sosyal faktörlerin yanında, çeşitli biyolojik faktörlerde de gözlenen değişim sebebi ile ergen psikopatolojilerinin profillerinde değişim gözlenmektedir. Örneğin yeme bozukluğu, cinsiyet hoşnutsuzluğu, otizm spektrum bozuklukları, teknoloji bağımlılığı gibi sorunların sayısında artış görülmektedir. Yakın tarihli pandemi de izolasyon, hastalık kaygısı gibi ortaya çıkardığı nedenlerle ergen psikopatolojilerinin değişimine sebep olan başka bir küresel süreç olmuştur. Bu sunumda ülkemizdeki ergenlerin ruhsal yakınmalarında gözlenen özellik, değişim ve muhtemel nedenlerinin güncel klinik deneyim ve literatür eşlinde tartışılması amaçlanmıştır.

SÖZLÜ BİLDİRİLER 2

1.OTURUM: DEVELOPMENT AND WELL-BEING

Moderator: Dr. Savaş Karataş, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg

STUDENTS' PATH TO SELF-DISCOVERY: VOCATIONAL IDENTITY CONSTRUCTION AND PERSONAL VALUES

Bianca V. Marinica[1], Oana Negru-Subtirica[1]
[1]Babes-Bolyai University

Aim: How students approach different phases of their development can have long-term impact on their career development (Heckhausen, 2002; Sortheix et al., 2015), with vocational identity playing a central role in the success of building one's career (Denault et al., 2019; Lee et al., 2020). Despite vocational identity's relevance for the success of career development, there is limited research on its relations with personal values as students approach important developmental stages. Therefore, this study aimed to analyze the relations between vocational identity and personal values.
Method and Findings: To analyze our research questions, vocational identity was measured using the Romanian version of the Vocational Identity Status Assessment (VISA; Negru-Subtirica et al., 2015; Porfeli et al., 2011) and values were measured the Revised Portrait Values Questionnaire (PVQ-RR; Schwartz, 2017; Schwartz, Cieciuch et al., 2012). Preliminary Latent Profile Analyses (LPA) conducted on a sample of 653 students (M_{age} = 24.15, SD_{age} = 4.97, 76.6% females) identified the following five vocational identity statuses: *troubled diffusion*, *carefree diffusion*, *undifferentiated*, *foreclosure*, and *achievement*. In addition to this, belonging to adaptative statuses (i.e., achievement, foreclosure) was related to valuing other-oriented personal values (i.e., self-transcendence, conservation), in comparison with belonging to less adaptative statuses. On the contrary, the self-oriented value of self-enhancement was linked to belonging to less adaptative vocational statuses.
Discussion and Conclusion: In conclusion, our results suggest that valuing other-oriented values can play an important role in the development of an adaptative vocational identity, which can better support students in their career development in the long term. Obtaining a better understanding of the varied factors involved in identity construction can facilitate the development of interventions that aid students in their professional development.

‘TOO MANY FOREIGNERS IN THE CLASS IS NOT GOOD FOR OUR CHILD'S INTEGRATION'. PARENTS SUBJECTED TO THE ASYLUM SYSTEM NAVIGATING RACIST DISCOURSE THROUGH ACCOMMODATION AND RESISTANCE

Priscilla Krachum Ott[1], Jaël In ’t Veld[2], Maja Schachner[1], Linda Juang[3] Ursula Moffitt[4]
[1] *Martin-Luther-University Halle-Wittenberg*
[2] *Bielefeld-University*
[3] *University of Potsdam*
[4] *Wheaton College*

Aim: Throughout Europe exclusion and inequitable school systems result in persisting gaps between racially minoritized students and racially majoritized students. Racist discourse, where families, their background, their ‘culture’ and ‘deficiencies’ are blamed for these educational gaps and other problems, common in public- and educational context.
Method: This racist discourse targets Muslim(-looking) families specifically, who are pathologized in which their religion is considered the source of problems due to anti-Muslim racism (Shaker et al., 2022). Research in Germany on racially minoritized parents, focuses on increasing involvement, establishing better partnerships and communicating unspoken norms and expectations. Less research has been investigating how these parents are depicted in educational discourse, and how parents respond to and navigate racist *Othering* in the educational system. By using a Reflexive Thematic Analysis (Braun & Clarke, 2021), following a social constructionist epistemology, we examined how 11 parents subjected to the asylum system (from pre-dominantly Muslim countries) resist and accommodate to racist discourse.
Result: Four themes were constructed in our analysis: (1) Language as an exclusion- and excuse mechanism, (2) Meaning making of being racialized, (3) Good Migrant and (4) Going the extra mile. Across these themes a dialectical tension recurred in parents’ meaning making, that shows parents combining resistance and accommodation as they engage with(in) racist discourse and in social- and institutional structures. Our analysis illustrates how parents resist racist discourse by: criticizing school- and teacher practices, defending own ‘cultural’ norms and being persistent in fighting for their child(ren)’s educational chances and trajectories. While at the same time accommodating to racist discourse by internalizing racialized hierarchies of languages, racialized hierarchies of people and internalize the necessity to assimilate to ‘German culture’. By utilizing the accommodation and resistance framework in our analysis we aim to show a more nuanced picture of racially minoritized parents navigating in oppressive systems while engaging with racist discourse. This allows us not to move away from oppressive structures, but also show how informal, unorganized and furtive expressions of resistance are part of the daily life of individuals (Rogers & Way, 2021).

UNRAVELING THE THREADS OF SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING: THE "CURATIVE" ROLE OF SOCIAL IDENTIFICATION WITH FAMILY AND FRIENDS

Savaş Karataş[1], Nesteren Gazioğlu[2], Beatrice Bobba[3], Aylin Duzen[4], Stefanos Mastrotheodoros[5]

[1]*Martin-Luther-Universität Halle*

[2]*Satir Human Development and Family Therapy Institute*

[3]*Alma Mater Studiorum University of Bologna*

[4]*University of Crete*

[5]*Utrecht University*

Aim: As an inherently social species, human beings strive to form and maintain meaningful social bonds, including those with family and friends. Social identifications do not simply satisfy a need for relatedness and belonging (Baumeister & Leary, 2017) but are also conducive to health and well-being (Haslam et al., 2018). This three-wave longitudinal study examined the associations of social identifications with family and friends with social and psychological well-being by disentangling the *within-person* and *between-person* variance.

Method: Participants were 291 Turkish emerging adults (*M*age=23.34, 77.3% female, 27.9% non-student) who enrolled in at least two (out of three) time points of the data collection between May 2021 and August 2021. Social identification with family and friends was assessed using the Single Item Social Identification measure (SISI; Postmes et al., 2013). Psychological and social well-being were measured with the respective subscales of the Mental Health Continuum-Short Form (MHC-SF; Keyes, 2005). Given that the data collection took place amidst the COVID-19 pandemic, financial, resource, and psychological subscales of the Coronavirus Impact Questionnaire (Conway, 2020) were also employed at Time 1 to account for the potential impact of the pandemic. Random-Intercept Cross-Lagged Panel Model (Hamaker et al., 2015) showed that most statistically significant associations appeared at the *between-person level*.

Result: Specifically, social identification with both family and friend groups was positively related to psychological and social well-being. Emerging adults reporting higher social identifications relative to group average tended to have relatively higher psychological and social well-being. At the *within-person level,* none of the cross-lagged paths reached statistical significance. However, positive concurrent associations were observed, implying that changes in social identification with friends go hand in hand with changes in social well-being. Sensitivity analysis also revealed that the model results were robust even after controlling for participants' gender and the impacts of the pandemic. Altogether, the current study furthers the understanding of the role of social identification in fostering well-being and suggests the need for additional research examining the mechanisms at play during emerging adulthood.

CİNSEL FARKINDALIK TEMELLİ EĞİTİM PROGRAMININ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL MİTLER, CİNSELLİĞE YÖNELİK TUTUMLAR VE CİNSEL BİLGİ DÜZEYLERİNE ETKİSİ

Ayşegül Aracı-İyiaydın[1], Büşra Başar[1], Çisil Akdemir[1], Damla Ayvaz[1]
[1]*TED Üniversitesi*

Amaç: UNESCO (2015), genç yetişkinlerin tarafsız ve bilimsel doğrulara dayanan cinsellik eğitimi almalarının uluslararası olarak tanınmış bir temel insan hakkı olduğunu ilan etmiştir. Ancak Türkiye'de bildiğimiz kadarıyla hiçbir üniversite bu bağlamda öğrencilerine düzenli olarak bir cinsel eğitim sunmamaktadır. "Cinsel Sağlık Eğitimi" adı altında bazı üniversitelerde seçmeli ders açılıyor olsa da bu dersi belirli bölümlerde okuyan öğrenciler almaktadır.
Yöntem: Bu çalışmada cinsellik eğitimi alanında uzmanlaşmış pek çok kişi ile iş birliği halinde bir grup üniversite öğrencisine yönelik çevrimiçi cinsel farkındalık temelli eğitim programı geliştirilmiş, bu eğitimin, katılımcıların cinsel mitler, cinselliğe yönelik tutumlar ve cinsel bilgi düzeylerine olan etkisi incelenmiştir. Sekiz seminerden oluşan eğitim programında beden farkındalığı, bedeni koruma, namus kültürü, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim, cinsel dürtü, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, güvenli cinsellik ve onay, cinsel mitler, cinsel haklar ve cinsellikle ilgili yasal konular ele alınmıştır. Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla deneysel desen yöntemi kullanılmıştır ve verilerin analizleri parametrik olmayan testlerle yapılmıştır. Kontrol ve deney grubu katılımcıları 9'ar kişiden oluşmuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre kontrol ve deney grubunun ön test sonuçlarında cinsel bilgi düzeyi ölçeğinde anlamlı bir fark görülmüş, ancak cinsel mit ve cinselliğe yönelik tutum ölçeklerinde farklılaşma görülmemiştir.
Sonuç: Her iki grubun da son test sonuçları karşılaştırıldığında, üç ölçek açısından da herhangi bir farklılaşma çıkmamıştır. Ayrıca, deney grubunun ön ve son test sonuçları arasında da hiçbir ölçek puanınında anlamlı düzeyde bir fark bulunamamıştır. Elde edilen sonuçların beklendik yönde olmamasının katılımcı sayısının azlığı ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Bunun dışında bulguları açıklayan başka pek çok faktöre değinilmiştir. Çalışmanın sınırlılıkları ile birlikte gelecek araştırmalar için çeşitli öneriler sunulacaktır.

2.OTURUM: BELİREN YETİŞKİNLİK
Oturum Başkanı: *Prof. Dr. Nebi Sümer*

BELİREN YETİŞKİNLERİN YAŞAM GÖRÜŞÜNÜN VAROLUŞÇU YAKLAŞIMLA İNCELENMESİ

Rıdvan Temiz[1], Esra Çalık Var[2]
[1] *Bartın Üniversitesi*
[2] *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

Amaç: Bu çalışmada, beliren yetişkinlerin yaşam görüşlerini etkileyen faktörler varoluşçu bir perspektif çerçevesinde incelenmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde çalışma evreninden, nitel araştırma geleneği ile ortaya çıkan amaçsal örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitleme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çeşitleme için 19-26 yaşları arasında lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimine devam eden bireyler seçilmiştir. Araştırmaya Ankara ilindeki çeşitli üniversitelerin lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında öğrenim gören 18 öğrenci katılmıştır.
Yöntem: Bu nitel ağırlıklı karma desenli araştırmada, nicel ve nitel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Katılımcılara öncelikle yaşam görüşü ölçeği uygulanmış ve ardından derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yaşam görüşü ölçeği, katılımcıların beliren yetişkin olup olmadığını tespit etmek amacıyla kullanılmıştır. Ayrıca, araştırmacının geliştirdiği ve 15 soru içeren yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak katılımcılarla derinlemesine görüşmeler yapılmış ve katılımcı görüşleri detaylı bir şekilde incelenmiştir.
Sonuç: Yaşam görüşü ölçeğinden elde edilen verilerin analizi sonucunda, katılımcıların yaşam görüşü puanlarının genel olarak yüksek olduğu görülmüştür. Görüşmelerden elde edilen veriler analiz edilerek katılımcıların beliren yetişkinlik konusundaki düşünceleri çerçevesinde ortaya çıkan kod ve kategoriler 10 tema ile ilişkilendirilerek incelenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma sonucu ortaya çıkan temalar şunlardır: Yetişkinlik, Sorumluluk, Özgün-Otantik Yaşam, Kararsızlık ve Boşlukta Hissetme, Yaşamın Anlamı, Sosyallik ve Yalnızlık, İlgi, Fırsatlar, Kaygı ve Stres, Ölüm. Bulgular varoluşçuluk ve beliren yetişkinlik kavramları bağlamında tartışılmıştır.

BELİREN YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİ DOYUMUNUN YORDANMASINDA ROMANTİK YETKİNLİK, ÇEYREK YAŞAM KRİZİ, CİNSİYET, YAŞ VE ROMANTİK İLİŞKİ SÜRESİNİN ROLÜ

Hatice Kübra Özdoğan[1], Gökhan Atik[2]
[1]*Başkent Üniversitesi,*
[2]*Ankara Üniversitesi*

Problem: Romantik ilişkiler yetişkinliğe geçiş sürecinde de önemli bir gelişimsel görevdir (Shulman ve Connolly, 2013) ve beliren yetişkinlik döneminde kurulan romantik ilişkiler, yetişkinlik döneminde kurulacak yakın ilişkilerin niteliğini belirler (Furman, 2002). Bu dönemde romantik ilişkiler; bireylerin kendini tanıması, gelecek planlarını oluşturması ve yetişkin hayatını biçimlendirmesinde etkilidir. Romantik ilişkilerle ilgili faktörler bireylerde strese neden olabilir ve stres durumunun yarattığı zorluklar bireylerde kriz yaşantılarına neden olabilir. Aynı zamanda sağlıklı romantik ilişkiler kurmak ve sürdürmek birtakım beceriler gerektirmektedir. Bireylerin ilişkilerindeki duygu, düşünce ve davranışlarına vurgu yapan ilişki doyumu, romantik ilişkinin sağlıklı biçimde sürmesi ile ilişkilidir.
Amaç: Araştırmanın amacı, beliren yetişkinlerin romantik ilişki doyumunun yordanmasında romantik yetkinlik, çeyrek yaşam krizi, cinsiyet, yaş ve romantik ilişki süresinin rolünün incelenmesidir.
Yöntem: Araştırma; bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri ele alan ilişkisel modele dayalı olarak yürütülmüştür. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle en az bir romantik ilişki deneyimlemiş 18–29 yaşları arasında ($\bar{x}$ = 25, *SS* = 2.50) 360 beliren yetişkin ($n_{\text{kadın}}$ = 243, n_{erkek} = 117) çalışmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Demografik Bilgi Formu, çalışma kapsamında araştırmacı tarafından Türkçeye uyarlanan Romantik İlişki Yetkinlik Envanteri, Kriz Tarama Anketi ve İlişki Doyumu Ölçeği kullanılmıştır. Beliren yetişkinlerin algıladığı romantik yetkinlik düzeyleri, çeyrek yaşam krizi ve ilişki doyumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için betimsel istatistikler ve ilişkisel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcıların Romantik Yetkinlik Envanteri ve Kriz Tarama Anketinden aldıkları puanların İlişki Doyumu Ölçeğinden aldıkları puanları anlamlı bir düzeyde yordayıp yordamadığı aşamalı regresyon analizi ile test edilmiştir.
Bulgular: Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, sırasıyla romantik yetkinlik (%19) [$F_{(1,358)} = 84.56$; $p < .05$], 44 ay ve üzeri ilişki süresi (%5) [$F_{(2,357)} = 57.60$; $p < .05$], 19–43 ay ilişki süresi (%2) [$F_{(3,356)} = 43.31$; $p < .05$] ve çeyrek yaşam krizi (%1) [$F_{(4,355)} = 34.63$; $p < .05$] değişkenlerinin ilişki doyumunu yordadığı görülmüştür. Yaş grubu ve cinsiyet değişkenleri ilişki doyumunu anlamlı biçimde yordamamıştır ($p > .05$). Analiz sonuçlarına göre yaş ve cinsiyet kontrol edildiğinde romantik yetkinlik puanları, ilişki süresi ve çeyrek yaşam krizi puanlarının ilişki doyumunu anlamlı biçimde yordayıcıları olduğu ve ilişki doyumundaki varyansın %28'ini açıkladığı görülmüştür.
Sonuç: Araştırmada ilişki doyumunu açıklama gücü en yüksek değişkenin romantik yetkinlik olduğu görülmüştür. Beliren yetişkinlerin romantik yetkinlikleri ve ilişki süreleri arttıkça ilişki doyumu artmaktadır. Çeyrek yaşam krizi arttıkça, ilişki doyumu azalmaktadır. Bulgular, romantik ilişkilerinde güçlük yaşayan ve gelişimsel zorluklarla başa çıkmaya çalışan beliren yetişkinlere yönelik önleyici ve eğitici çalışmalarda yol gösterici olabilir.

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE İNTİHAR DAVRANIŞINA İLİŞKİN RİSK FAKTÖRLERİNİN İNCELENMESİ

Tolga Köskün[1], Zeynep Eroğan Yıldırım[2],
[1]*Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
[2]*Pamukkale Üniversitesi*

Problem: Dünya Sağlık Örgütü (2021) verilerine göre her yıl 703.000 kişi intihar nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Bununla birlikte 15-29 yaş grubunda ölüm nedenleri arasında intihar dördüncü sırada yer almaktadır. Bu bağlamda genç yaş grubunda intihara ilişkin risk faktörlerinin anlaşılmasının önleme ve müdahale çalışmaları açısından önemli olduğu düşünülmektedir.
Amaç: Çalışma kapsamında beliren yetişkinlik döneminde intihara ilişkin belirli risk faktörlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Son 20 yılda intihar davranışı açıklamada önemli bir yeri olan Kişilerarası İntihar Psikolojik İntihar Kuramı' nın temel bileşenlerinin (algılanan yük, engellenmiş aidiyet) duygu düzenleme güçlüğü, psikolojik sağlamlık ve depresyon, stres, anksiyete belirtileri ile ilişkisi incelenmiştir.
Yöntem: Araştırmaya yaşları 18-25 aralığında (M= 21.11; SS=1.59) değişen 325 kişi (%76 Kadın; %24 Erkek) katılmıştır. Veriler çevrimiçi olarak toplanmıştır. Analizler kapsamında çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.
Bulgular: Duygusal anlamda belirginliğin/netliğin olmamasının, sınırlı duygu düzenleme stratejisine sahip olmanın ve depresif belirtilerin algılanan yükü pozitif yönde ve anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Diğer yandan depresif belirtiler engellenmiş aidiyeti pozitif olarak yordarken; psikolojik sağlamlığın engellenmiş aidiyeti negatif yönde ve anlamlı olarak yordadığı görülmüştür.
Tartışma: Bulgular gözden geçirildiğinde kişilerin duygularını tanımlamada ve ne hissettiklerini anlamada yaşadıkları zorluklar arttıkça sevdiklerinin hayatında kendilerini yük olarak algılama eğilimlerinin ve dolayısıyla intihar riskinin arttığı söylenebilir. Bununla birlikte duyguları yönetmede daha kısıtlı stratejilere sahip olmanın yaşanan sorunlardan dolayı kendini sorumlu tutma olasılığını arttırdığı görülmektedir. Son olarak psikolojik sağlamlık arttıkça kişilerarası ilişkilerde daha az yalnızlık, geri çekilme, ilgisizlik deneyimlendiği anlaşılmaktadır. Bu nedenle engellenmiş aidiyet ve intihar riski açısından psikolojik sağlamlığın koruyucu bir rolünün olduğu düşünülebilir. Mevcut bulguların alanyazındaki bulgularla da benzer yönde olduğu görülmektedir.
Sonuç: Beliren yetişkinlik döneminde; duyguları tanımada ve yönetmede yaşanan sorunların ve depresif belirtilerin intihar davranışı için bir risk oluşturduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan Türkiye' de şimdiye kadar görgül olarak çok az alışılan Kişilerarası Psikolojik İntihar Kuramı' nın temel varsayımlarının sınanması açısından da mevcut çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda kendini bir gruba ait hissetme, yalnızlık, yakınlık kurma, kendini sevdiklerinin hayatında bir yük olarak görme gibi kişilerarası süreçlerin intihar davranışının ortaya çıkmasında bir rolünün olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla duygu düzenleme becerilerini geliştirmeye ve sosyal destek kaynaklarını harekete geçirmeye yönelik yaklaşımların intihar önleme müdahaleleri açısından önemli olduğu söylenebilir.

3.OTURUM: İHMAL, İSTİSMAR ve RİSKLİ DAVRANIŞLAR
Oturum Başkanı: *Prof. Dr. Neslihan G. Karaman*

ERGENLERDE YÜRÜTÜCÜ İŞLEVLERİN SOSYO DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER VE ALGILADIKLARI DUYGUSAL İSTİSMAR AÇISINDAN İNCELENMESİ

Havva Nur Taş[1], Eylem Gökçe Cengiz[2]
[1]*Bartın Üniversitesi*
[2]*Ankara Üniversitesi*

Amaç: Yürütücü işlevler (Yİ), ergenlik döneminde sosyal, duygusal ve akademik başarı için önemli bir beceridir. Yİ'nin gelişimi, beyindeki ilgili bölgelerin yanı sıra çevresel etmenler ve yaşantılara bağlı olarak da şekillenmektedir. Duygusal istismar ise, bir olumsuz yaşantı türü olarak ergenlerin yürütücü işlevlerinin gelişiminde önemli role sahip olan frontal lobda uzun vadeli işlevsellik zorluklarına neden olabilecek yaygın ve yıkıcı bir olumsuz yaşantıdır. Bunlardan hareketle ergenler için koruyucu ve düzenleyici bir role sahip olan Yİ, tanımı ve kapsamı diğer istismar türlerine göre daha belirsiz olan, ancak cinsel ve fiziksel istismar kadar yıkıcı sonuçlara sahip olabilen duygusal istismar açısından incelenmiştir. Bu araştırmanın amacı, ergenlerin Yİ becerilerinin cinsiyet, yaş, yaşadıkları yer, anne babalarının eğitim düzeyi ve meslekleri, aile türü ve kardeş sayıları gibi demografik değişkenler ve algıladıkları duygusal istismar arasındaki ilişkiyi incelemektir.
Yöntem: Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma verileri 143 lise öğrencisinden Wisconsin Kart Eşleme Testi'nin (WKET) The Psychology Experiment Building Language (PEBL)-Berg's "Wisconsin Card Sorting Test" bilgisayar versiyonu (Mueller, 2011), Demografik Bilgi Formu ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği'nden (ÇÇTÖ) (Şar vd., 2020) elde edilmiştir. Gruplar arasındaki farkları değerlendirmek için Mann Whitney U testi kullanılmış ve WKET alt puanları ile ÇÇTÖ alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman Korelasyon Katsayısı analizi yapılmıştır.
Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre, şehirde yaşayan katılımcıların köyde yaşayan katılımcılara göre perseveratif olmayan hata ($W= 2440{,}5$, $p<.05$) ve kavramsallaştırma puanlarında ($W= 1497$, $p<.05$) anlamlı şekilde daha yüksek puanlar elde ettikleri görülmektedir. Ayrıca, çekirdek ailede yaşayanların geniş ailede yaşayanlara göre toplam doğru ($W= 2446$, $p<.05$), perseveratif olmayan hata ($W=1152$, $p<.001$), perseverasyon yüzdesi ($W= 2273.5$, $p<.05$), tekil hata ($W=1262.5$, $p<.01$), kavramsallaştırma ($W= 2446.5$, $p<.01$) ve kavramsallaştırma yüzdelerinde ($W=2442.5$, $p<.01$) anlamlı düzeylerde daha yüksek puanlar aldıkları bulunmuştur. Ancak, ÇÇTÖ'nün alt boyutları, WKET puanları ile anlamlı ilişkiler göstermemiştir.
Sonuç ve Tartışma: Bu araştırma sonucunda, WKET ve çeşitli demografik değişkenler arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Bu bulgular, literatürdeki diğer çalışmalarla uyumludur (Şener Şenel vd., 2004; de Frias ve Dixon, 2014; McAlister ve Peterson, 2006). Duygusal istismar ile Yİ becerileri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç, duygusal istismar ve yürütücü işlev performansını etkileyen bireysel faktörler, farklı istismar veya şiddet türüne maruz kalma, veri toplama sürecindeki sınırlılıklar nedeniyle açıklanabilir.

ÇOCUKLUKTA KÖTÜ MUAMELE VE DEPRESİF BELİRTİLER ARASINDAKİ İLİŞKİ: SOSYAL DESTEK TÜRÜNÜN ARACI ROLÜ

Rukiye Kızıltepe[1], Servet Kaçar Başaran[1]
[1]*Pamukkale Üniversitesi*

Amaç: Çocuklukta maruz kalınan kötü muamelenin depresyon gibi psikolojik sorunlara yol açtığı sayısız çalışma tarafından gösterilmiştir. Bu nedenle çocukluktaki kötü muamele ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide aracı rolü olan değişkenler incelenmektedir. Algılanan sosyal desteğin bu ilişkide aracı rolünün olduğu çalışmalarda sıklıkla gösterilmesine rağmen, farklı kaynaklardan algılanan sosyal desteğin (aileden, arkadaştan ya da diğer kişilerden) aracı rolüne dair sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada çocuklukta maruz kalınan kötü muamele ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide aileden, arkadaştan ve diğer kişilerden (örn., partner) algılanan sosyal desteğin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Araştırmanın örneklemini, 268 ($Ort_{yaş}$ = 21.63, *SS* = 2.32) genç yetişkin katılımcı oluşturmuştur. Katılımcılara, Yeniden Düzenlenmiş ve Genişletilmiş Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ve Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği-Kısa Formu uygulanmıştır. Veri toplama aşaması, çevrimiçi bir veri toplama platformu aracılığıyla Nisan-Haziran 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma yöntemi olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.
Bulgular: Çocuklukta kötü muamele, daha fazla depresif belirti ve aileden, arkadaşlardan ve diğer kişilerden daha az sosyal destekle ilişkili bulunmuştur. Çocuklukta kötü muamele ile en ilişkili sosyal destek boyutunun aileden algılanan sosyal destek boyutu olduğu saptanmıştır. Ayrıca, çocuklukta kötü muamele ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide algılanan sosyal destek boyutlarının aracı rolünü incelemek amacıyla Hayes'in (2013) SPSS PROCESS Macro uzantısı aracılığıyla (Model 4; 5.000 bootstrap örneklemi) aracı değişken analizi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, yaş ve cinsiyet kontrol edildikten sonra aileden *(B* = .029, %95 GA [.01, .07]) ve diğer kişilerden *(B* = .005, %95 GA [.0004, .015]) algılanan sosyal desteğin çocuklukta kötü muamele ile depresif belirtiler arasındaki ilişkide aracı rolünün olduğunu desteklemektedir.
Tartışma: Bu çalışmanın bulguları çocuklukta maruz kalınan kötü muamelenin aile ve diğer kişilerden algılanan sosyal desteği azaltarak depresyona yol açtığını göstermiştir. Özellikle çocuklukta istismar ve ihmal gibi kötü muamele yaşantılarının, kişilerin anlamlı sosyal ilişkiler kurabilme ve sosyal destek alabilme becerilerini olumsuz etkilediği bilinmektedir. Arkadaşlardan algılanan sosyal desteğin aracı rolünün bulunmaması ise genç yetişkinlikte aile ve partner gibi kişilerden algılanan desteğin psikolojik belirtiler üzerinde daha anlamlı rolü olduğunu belirten alanyazındaki diğer çalışmaları desteklemiştir.
Sonuç: Araştırmanın bulguları, çocuklukta kötü muameleyi önlemek için geliştirilecek olan önleyici müdahale programlarının önemine dikkat çekmektedir. Bu çalışmada aileden ve diğer kişilerden algılanan desteğin aracı rolünün gösterilmesi bireylerin psikolojik sağlıklarını desteklemek için terapi uygulamalarına rehberlik edecektir.

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN KUŞAKLARARASI ETKİSİNİN ERGENİN UYUM VE YETERLİLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Rukiye Kızıltepe[1], Türkan Yılmaz Irmak[2]
[1] *Pamukkale Üniversitesi*
[2]*Ege Üniversitesi*

Amaç: Çocuk istismarı ve ihmaline maruz kalan kişilerin gelişimlerinin olumsuz etkilendiği ve bu etkilerin yaşam boyu sürdüğü bilinmektedir. Son yıllarda yürütülen çalışmalar ise istismar ve ihmalin sadece maruz kalan kişilerin gelişimlerini değil, diğer kuşakların gelişimlerini de olumsuz etkilediğini göstermektedir ve bu olgu çocuk istismarı ve ihmalinin kuşaklararası etkisi olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, kent merkezi ve kırsalda annenin istismar ve ihmal geçmişi ile ergenin uyumu (amaca yönelik olumlu sosyal davranış, özgeci olumlu sosyal davranış, tepkisel olumlu sosyal davranış ve saldırganlık) ve yeterliliği (not ortalaması, yalnızlık ve benlik saygısı) arasındaki ilişkide ergenin maruz kaldığı istismar ve ihmalin aracı rolünü incelemektir.
Yöntem: Çalışmaya İzmir'in kent merkezi ve kırsal ilçelerindeki ortaokula devam 1102 ergen (*Ort* = 12.14, *SS* = 1.22) ve anneleri (*Ort* = 39.40, *SS* = 5.31) katılmıştır. Ergenlerden Çocukluk Örselenme Yaşantıları Ölçeği, UCLA Yalnızlık Ölçeği, Olumlu Sosyal ve Saldırgan Davranışlar Ölçeği ve Benlik Saygısı Ölçeği ile veri toplanırken, anneler Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğini doldurmuşlardır.
Bulgular: Yapısal eşitlik modeli sonuçlarına göre, kent merkezi ($\chi^2(83, N = 682) = 319.66$, GFI = .94, NFI = .92, CFI = .94, RMSEA = .065) ve kırsal örneklemde ($\chi2$ (83, N = 420) = 233.63, GFI = .93, NFI = .91, CFI = .94, RMSEA = .067) modelin veriye iyi uyum gösterdiği saptanmıştır. Annenin istismar ve ihmal geçmişi ile ergenin uyumu ve yeterliliği arasında doğrudan etkilerin anlamsız olduğu ve ergenin istismar ve ihmalinin dolaylı etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Çoklu grup yapısal eşitlik modeli analizlerine göre annenin istismar ve ihmali geçmişi ile ergenin uyum ve yeterliliği arasındaki ilişkide ergenin istismar ve ihmalinin dolaylı etkisi kent merkezi ve kırsalda benzer bir örüntü göstermektedir.
Tartışma: Alanyazında ergenin uyum ve yeterliliği için annenin istismar ve ihmal geçmişi uzak bir risk faktörü olarak belirlenmesine rağmen kuşaklararası aktarım hipotezinin öngördüğü şekilde annenin istismar ve ihmali geçmişi, ergenin istismar ve ihmali aracılığıyla ergenin uyum ve yeterliliğini olumsuz bir biçimde etkilemektedir.
Sonuç: Bulgular, çocuk istismarı ve ihmalini ve kuşaklar boyu devam eden olumsuz etkilerini önlemek için müdahale programlarının önemine işaret etmektedir.

ERGENLERDE AİLE İÇİ ŞİDDETE MARUZ KALMA VE/VEYA TANIK OLMA İLE TRAVMA SONRASI STRES BOZUKLUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ersin Özkan[1], Neslihan Güney Karaman[1]
[1]Ankara Üniversitesi

Amaç: Araştırmanın ana amacı, aile içi şiddete maruz kalan ve/veya tanık olan ergenlerin şiddet, aile içi şiddet ve travma sonrası stres bozukluğuna yönelik görüşlerini ortaya koymaktır.
Yöntem: Bu kapsamda ergenlerin fiziksel, duygusal ve cinsel şiddete maruz kalma, aile içi şiddete tanık olma ve medyada şiddete maruz kalma durumları incelenmiştir. Aynı zamanda fiziksel ve duygusal şiddet bilgisi içeren senaryolar üzerinden, ergenlerin şiddete yönelik algıları belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Şırnak'ta bir devlet ortaokulunda 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören 11-15 yaşları aralığındaki 17 ergen oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim çalışması kullanılmıştır. 11 kız ve 6 erkek öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme soruları kullanılmıştır (Ek-3). Görüşme soruları dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, katılımcıya yönelik demografik özellikler (cinsiyet, yaş ve sınıf) ve ailelerine yönelik demografik özellikler (anne-babanın eğitim durumu, kardeş sayısı, sosyo-ekonomik düzey) sorulmuştur. İkinci bölümde, fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet türlerinin tanımları ve örnekleri verilmiştir. Ardından katılımcılara her bir şiddet türüne yönelik maruz kaldıkları veya tanık oldukları deneyimlere yönelik sorular sorulmuştur. Üçüncü bölümde, aile içi şiddete tanık olma ve maruz kalma üzerine iki senaryo örneği verilmiştir. Katılımcılara senaryoya ilişkin duygu, düşünce ve deneyimlerini içeren sorular sorulmuştur. Son olarak dördüncü bölümde ise katılımcıları rahatsız eden veya üzen olaylar hakkında travma sonrası stres bozukluğu kriterlerini içeren sorular sorulmuştur. Görüşmelerden elde edilen veriler doküman haline getirilerek içerik analizi yapılmıştır.
Bulgular: Analizlerin sonucunda katılımcılar şiddet türlerinden en fazla duygusal şiddete (%94) ve ardından fiziksel şiddete (%65) maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Katılımcıların hiçbiri cinsel şiddete maruz kalmadığını bildirmiştir. Araştırmada aile içinde yaşanan şiddet olaylarında ergenlerin %76'sının duygusal şiddete, %53'ü fiziksel şiddete tanık oldukları görülmektedir. Aile içinde katılımcıların hiçbiri cinsel şiddet olayına tanık olmadıklarını belirtmiştir. Katılımcılar kitle iletişim araçlarında yaşanan fiziksel şiddet, duygusal şiddet ve cinsel şiddet olaylarına en fazla televizyonda maruz kalırken bunu sırasıyla sosyal medya ve oyun takip etmektedir. Birinci senaryoda katılımcıların %76'sı her iki şiddet ipucunu bulurken; ikinci senaryoda ise %82'si her iki şiddet ipucunu da bulmuştur. Sonuç olarak ergenlerin şiddet, aile içi şiddet ve travma sonrası stres bozukluğuna yönelik görüşlerine bakıldığında, 17 katılımcının 4'ünde aile içi şiddet davranışı travmatik bir deneyim haline gelirken; 4 katılımcının travma sonrası stres bozukluğu belirtilerinin çoğunu gösterdikleri görülmüştür.

4.OTURUM: BİLİŞSEL SÜREÇLER ve YARATICI DÜŞÜNME

Oturum başkanı*: Dr. Öğretim Üyesi Funda Kutlu, Ufuk Üniversitesi*

18-25 YAŞ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE DUYGUDURUMUN BELLEK YANILMASI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Çekdar Aytimur[1], Handan Can[2]
[1]*Ardahan Üniversitesi*
[2]*Bursa Uludağ Üniversitesi*

Amaç: Bilişsel sistemin önemli bir parçası olan bellek, deneyimlediğimiz bir olayı veya karşılaştığımız bir uyaranı depolamayı, kodlamayı ve gerektiğinde geri çağırmayı sağlamaktadır. Bellek yaşamımın sürdürülmesi açısından önemli bir rol oynamakla birlikte hatalar da yapmaktadır. Bazen deneyimlediğimiz olayların detaylarını yanlış hatırlayabilir veya deneyimlemediğimiz durumlardan deneyimlemiş gibi söz edebiliriz. Bu durum bellek yanılması olarak adlandırılmaktadır.
Yöntem: Alanyazında farklı değişkenlerin bellek yanılması üzerindeki etkileri farklı paradigmalar kullanılarak incelenmektedir. Alanyazında en çok kullanılan paradigmalardan biri Deese-Roediger-McDermott (DRM) paradigmasıdır. Mevcut çalışmanın amacı da duygusal DRM listeleri üzerinden duygudurum ve cinsiyetin bellek yanılması üzerindeki etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda mevcut çalışma iki aşamadan oluşmaktadır. Ön çalışma aşamasına 18-25 yaş aralığındaki 20 kadın 20 erkek lisans öğrencisi katılmış ve bu çalışmada uyarılma düzeyi açısından farklılık göstermeyen duygudurum değişimleme materyali geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ön çalışma aşamasında elde edilen verilere karma ANOVA analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde, duygudurum değişimlemek için kullanılan üç ses klibinin uyarılma düzeyi açısından farklılaşmadığı ve pozitif, negatif ve nötr duygudurumu oluşturmada başarılı olduğu görülmüştür. Deney aşamasına ise 72 kadın ve 68 erkek olmak üzere 18-25 yaş aralığındaki toplam 140 lisans öğrencisi katılmış ve duygudurum değişimlemesi yapılarak DRM listeleri üzerinden duygudurum, duygusal değerlik ve cinsiyetin bellek yanılması üzerindeki etkileri incelenmiştir. Deney aşamasında elde edilen verilere karma ANOVA analizi uygulanmıştır.
Sonuç: Analiz sonuçları duygusal değerliğinin bellek yanılması üzerindeki temel etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu; duygudurum ve cinsiyetin ise anlamlı olmadığını göstermiştir. Yapılan post-hoc karşılaştırmalar pozitif ve negatif değerliğin nötr değerliğe göre daha fazla bellek yanılmasına yol açtığını; ancak pozitif ve negatif değerliğin birbirinden farklılaşmadığını ortaya çıkarmıştır. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar Bulanık İz Teorisi, Paradoksal Negatif Duygu Hipotezi ve Çağrışımsal Ağ Teorisi'nin temel varsayımları üzerinden de tartışılmıştır.

BİLİŞSEL OLMAYAN BECERİLER ARASINDAN PSİKOLOJİK DAYANIKLIK, YAŞAM DOYUMU VE AZMİN ERGENLERİN DERS ÇALIŞMA MOTİVASYONLARI İLE İLİŞKİSİ

Zekeriya Temircan[1], Şevval Tetik[1], Ülkü İrem Baltalı[1], Şeyma Nur Yıldırım[1], Berfin Aladağ [11]
[1]*Kapadokya Üniversitesi*

Amaç: Bilişsel olmayan beceriler motivasyonu, akademik hayatı, gelişimi ve başarıyı desteklediği görülmüştür. Temel olarak bilişsel olmayan beceriler sınıfında yer alan psikolojik dayanıklık, yaşam doyumu ve azmin ergenlerin ders çalışma motivasyonları ile ilişkisi merak konusu olmuştur. Bu çalışmanın amacı ergenlerde psikolojik dayanıklık, yaşam doyumu, azmin ders çalışma motivasyonu ile ilişkisini incelemektir.
Yöntem: Çalışmaya 12-18 yaş aralığında toplam 272 ergen katılmıştır. Katılımcılardan veriler sosyo-demografik form, Ergen Psikolojik Dayanılılık Ölçeği, Ders çalışmaya motive olma ölçeği, Yaşam doyumu ölçeği, ve Kısa Azim ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Veriler SPSS v25 programında analiz edilmiş olup, istatistiksel analizler için betimsel analiz, t-testi ve Pearson korelasyon testi kullanılmıştır.
Bulgular: Bulgular psikolojik dayanıklılık, yaşam doyumu, azim ve ders çalışma motivasyonlarının istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiğini bulunmuştur (p=.000). Ayrıca ders çalışma motivasyonu ile psikolojik dayanıklılık (r=.165), kısa azim (r=.423), ve yaşam doyumu (r=.454) arasında ile pozitif yönde anlamlı ilişki tespit edilmiştir.
Sonuçlar: Buna göre, azim ve yaşam doyumu yüksek olan ergenlerde ders çalışma motivasyonunun olumlu yönde yüksek olacağı söylenebilir. Gelecekte yapılacak araştırmalar yaş, cinsiyet ve not ortalamalarının bu değişkenler ile ilişkisine bakarak arasındaki ilişkileri inceleyebilir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE BİLİŞÖTESİ FARKINDALIK, BİLİŞSEL ESNEKLİK VE ELEŞTİREL DÜŞÜNME EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Funda Kutlu[1], Melisa Ebeoğlu Duman[2], Furkan Duman[1], Emel Erdoğan Bakar[1]
[1]*Ufuk Üniversitesi,*
[2]*Bağımsız Araştırmacı*

Amaç: Üniversite öğrencileri için hem öğrenmelerini kolaylaştıracak hem de diğer bireylerle etkileşim içerisinde olmasına katkı sağlayacak öğrenme ortamlarının geliştirilmesi oldukça önemlidir. Öğrenme süreçlerinde rol oynayan faktörlerden biri de bilişötesi farkındalıktır. Bu nedenle bilişötesi farkındalığın incelenmesinin ve bu farkındalıkla ilişkili olabilecek değişkenlerin saptanmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak ülkemiz alanyazınında bu alanda yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak öğretmen adaylarıyla gerçekleştirildiği, öğrencilerle yapılan çalışmaların daha sınırlı olduğu dikkati çekmiştir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde bilişötesi farkındalık, bilişsel esneklik ve eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesidir. Çalışmanın katılımcılarını 18 ile 26 yaş aralığında (*Ort.* = 20.95, *SS* = 1.78) üniversite öğrencisi olan toplam 353 genç yetişkin oluşturmuştur. Öğrencilerin %64'ü kadın, %36'sı erkektir. Katılımcılara demografik soruları içeren bilgi formuna ek olarak Bilişötesi Farkındalık Envanteri, Bilişsel Esneklik Envanteri ve California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizi Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi aracılığıyla SPSS 22.0 programında gerçekleştirilmiştir.
Bulgular: Mevcut araştırmada ilk olarak katılımcıların eleştirel düşünme düzeylerine göre bilişsel esneklik ve bilişötesi farkındalıklarının farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik olarak varyans analizleri gerçekleştirilmiştir. Varyans analizi sonuçları incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerine göre bilişötesi farkındalık toplam puanının [$F(2,350)= 111.11$, $p<.001$], bilişsel esneklik alternatifler alt boyutunun [$F(2,350)= 75.56$, $p<.001$], kontrol alt boyutunun [$F(2,350)= 47.42$, $p<.001$] ve toplam puanının [$F(2,350)= 109.19$, $p<.001$] anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Buna göre, eleştirel düşünme düzeyi yüksek olan bireylerin bilişötesi farkındalıkları ve bilişsel esneklikleri eleştirel düşünme düzeyi orta ve düşük olanlardan ve eleştirel düşünme düzeyi orta olanların da düşük olanlardan anlamlı olarak daha yüksek olarak saptanmıştır. Ayrıca bu çalışma kapsamında bilişötesi farkındalık toplam puanı ile yaş ($r = .14$, $p<.05$), bilişsel esneklik alt boyutlarından alternatifler ($r = .69$, $p<.001$), kontrol boyutu ($r = .28$, $p<.001$) ve bilişsel esneklik toplam puanı ($r = .64$, $p<.001$) arasında olumlu yönde anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur.
Tartışma: Bulgular; eleştirel düşünme, bilişötesi farkındalık ve bilişsel esneklik arasında anlamlı ilişkiler olduğunu belirten güncel alanyazın ile tutarlılık göstermektedir. Sonuçlar, alanyazın ışığında tartışılarak gelecek araştırmalar için öneriler sunulmuştur.
Sonuç: Elde edilen sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin bilişötesi farkındalıklarının yaş ve bilişsel esneklikleri ile olumlu yönde ilişkili olduğu ve yüksek düzeyde eleştirel düşünme eğilimine sahip olanların da bilişötesi farkındalıkları ile bilişsel esnekliklerinin daha iyi olduğu söylenebilir.

ÇEVRİMİÇİ MÜZE EĞİTİMİ DERSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ YARATICI DÜŞÜNME EĞİLİMLERİNE ETKİSİ

Çağla Karademir[1]
[1]*Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*

Problem: Müzelerdeki eğitim ortamı bilgi vermenin yanı sıra yaratıcılığı, düş gücünü, soru sormayı, ipuçlarından yeni bilgiler üretmeyi, sentez yapmayı özendiren, geliştiren bir etkiye sahip olduğu için müzelerde gerçekleştirilecek programlı eğitim etkinlikleri önem kazanmaktadır (Seidel & Hudson, 1999). Bu bağlamda Türkiye'deki Eğitim Fakültelerinde meslek bilgisi seçmeli dersi olarak açılan müze eğitimi dersinin üniversite lisans öğrencilerinin yaratıcı düşünme eğilimleri üzerindeki etkililiği merak edilmiştir. (Araştırmanın gerçekleştirildiği tarih aralığında Covid-19 salgını dolayısıyla üniversite eğitimleri uzaktan öğretimle yürütüldüğü için dersler çevrimiçi olarak tasarlanmıştır.)
Amaç: Bu araştırmanın amacı çevrimiçi müze eğitimi dersinin üniversite öğrencilerinin yaratıcı düşünme eğilimleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir.
Yöntem: Türkiye'deki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde lisans öğrenimine devam eden toplam 69 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu çalışmada deneme öncesi modellerinden "Tek grup öntest-sontest kontrol grupsuz deney deseni" kullanılmıştır. Uzaktan eğitimle yürütülen müze eğitimi dersi 13 hafta, 26 ders saati sürmüştür. Ders içeri YÖK ders içeriğine bağlı kalınarak araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. "Antalya Müzesi sanal gezisi ve sonrasında "1 nesne ve düşündürdükleri" ekinliğiyle ilgili forum aktivitesi", "Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi sanal gezisi ve sonrasında "uygarlıkların yüzü" etkinliğiyle ilgili forum aktivitesi", "Gaziantep Zeugma Mozaik Müzesi sanal gezisi ve sonrasında "benim mozaiğim" etkinliği ile ilgili forum aktivitesi", "Şanlıurfa Göbeklitepe Ören Yeri sanal gezisi ve sonrasında "geleceğe öğütler" etkinliği ile ilgili forum aktivitesi ders içeriği örnekleri arasındadır. Araştırma kapsamında ön testler 16 – 27 Şubat 2022 tarihlerinde, son testler de 17 – 24 Mayıs tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama araçları Google forms'da düzenlenerek uzaktan eğitim ortamında öğrencilerle paylaşılmıştır. Araştırma verileri Özgenel (2017) tarafından yetişkin bireylerin genel yaratıcı eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilen Yaratıcı Düşünme Eğilimleri Ölçeği ile toplanmıştır. Ölçümlerin parametrik test varsayımlarını karşıladığı için müze eğitimi dersini alan öğretmen adaylarının ölçeğin genelinde yaratıcı düşünme eğilimlerinin ön-test ve son-test puanlarının farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımlı gruplar t-testi uygulanmıştır. Ayrıca etki büyüklüğü ($\eta 2$)) hesaplanmıştır.
Bulgular: Öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimi düzeylerinin yaratıcı düşünme eğilimi ölçeğinin genelinden aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($t(68) = -2.04$, $p<0.05$). Bu farklılığın son-test lehine bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre çevrimiçi müze eğitimi dersinin öğretmen adaylarının yaratıcı düşünme eğilimleri üzerinde etkisi olduğu söylenebilir. Etki büyüklüğü değeri ($\eta 2 = .03$) olarak hesaplanmıştır, bu da farkın küçük olduğunu göstermektedir (Köklü, Büyüköztürk ve Bökeoğlu, 2006). Çalışmanın sonuçları mevcut literatür bağlamında değerlendirilmiştir.

5.OTURUM: ÖLÇEK/MÜDAHALE ÇALIŞMALARI
Oturum Başkanı: *Prof. Dr. Yalçın Özdemir, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*

ÇOK BOYUTLU ÖZ KONTROL ÖLÇEĞİ: UYARLAMA ÇALIŞMASI

F. Cemre Yavuz Şala[1], Neslihan Güney Karaman[1], Selahiddin Öğülmüş[1]
[1]Ankara Üniversitesi

Amaç: Alanyazında çeşitli tanımlamaları bulunan öz-kontrol, yaygın olarak "hazzın ertelenmesi" olarak bilinmektedir. Bununla birlikte öz-kontrol, ketleme ve dürtü kontrolünün yanında doğru olan davranışın başlatılmasını da içermektedir. Öz-kontrolün depresyon, kaygı ve suçlu davranışlar ile negatif; akademik başarı, yaşam doyumu, psikolojik ve fiziksel sağlık ile pozitif ilişkileri vardır. Öz-kontrolün ölçümü için çeşitli yöntemler bulunmaktadır (deneysel düzenekler, kağıt-kaleme dayalı ölçme araçları vb.). Türkçe alanyazında öz-kontrolü ölçmek üzere çok boyutlu yapıya sahip bir ölçme aracına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırma kapsamında "Çok Boyutlu Öz-Kontrol Ölçeği"nin Türkçeye adapte edilmesi planlanmaktadır. Bu çalışma kapsamında Çok Boyutlu Öz-Kontrol Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda; Çok Boyutlu Öz-Kontrol Ölçeğinin orijinal faktör yapısı Türk kültüründe doğrulanmakta mıdır? Çok Boyutlu Öz-Kontrol Ölçeği, kuramsal olarak ilişkili diğer yapılarla (sebat, öz-kontrol, yaşam doyumu) olumlu ilişki göstermekte midir? Çok Boyutlu Öz-Kontrol Ölçeği, kuramsal olarak zıt ilişkili olan nevrotizm ile olumsuz ilişki göstermekte midir? Çok Boyutlu Öz-Kontrol Ölçeği, tekrarlı ölçümlerde tutarlı sonuçlar vermekte midir? sorularına yanıt aranacaktır.
Yöntem: Araştırma, ilişkisel tarama deseninde korelasyonel bir çalışmadır. Ölçek uyarlama araştırması olduğu için çeşitli geçerlik ve güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, Ankara Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan 469 lisans öğrencisinden oluşmaktadır Katılımcıların yaş ortalaması 22,17 (ss=2,98)'dir; 370 kadın, 94 erkek ve 5 belirtmek istemeyen katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma kapsamında veri toplamak için Kişisel Bilgi Formu, Çok Boyutlu Öz-Kontrol Ölçeği, Kısa Öz Kontrol Ölçeği, Kontrol Duygusu Ölçeği Kısa Azim (Sebat) Ölçeği ve Beş Faktörlü Kişilik Envanteri-Nevrotizm Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin dil geçerliğini sağlamak üzere Eğitim Psikolojisi alanında ve İngiliz dilinde uzman kişilerle çeviri-geri çeviri yapılmış ve uzman görüşleri alınmıştır. Yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi, aynılık kanıtı (öz-kontrol, sebat, kontrol duygusu), ayrılık kanıtı (nevrotizm) için analizler gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik için ise Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ve test-tekrar test güvenirliği hesaplanmıştır.
Bulgular: Bulgular, genel olarak orijinal ölçekte tanımlanmış olan yapının doğrulandığına işaret etmektedir.
Tartışma ve Sonuç: Bulgular ilgili alanyazın ışığında tartışılacaktır. Sonuç olarak bu çalışmanın, öz-kontrolün ölçümünde güncel kavramsallaştırmalara dayalı yeni bir araç kazandırması bakımından Türkçe alanyazına katkısı olacaktır. Gelecek araştırmalarda çok boyutlu şekilde tanımlanan öz-kontrolün farklı özelliklere sahip gruplarda karşılaştırılması ve bu değişkenin farklı yapılarla ilişkisinin incelenmesi önerilebilir.

BİRLİKTE EBEVEYNLİK ÖLÇEĞİ - DOĞUM ÖNCESİ VERSİYONU (BEÖ-DÖV): GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Yalçın Özdemir[1], Ali Serdar Sağkal[1], Ayşe Gül Seyhan[2], Aylin Yılmaz Hiğde[2]
[1] *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
[2] *Bağımsız Araştırmacı*

Amaç: Ebeveynliğe geçiş sürecinin olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi için ebeveynliğe geçiş sürecinde olan çiftlerin birlikte ebeveynlik davranışlarının nasıl olduğunu belirlemek önemlidir. Ülkemizde bebek bekleyen çiftlerin birlikte ebeveynlik deneyimlerini ölçmeye yönelik bir ölçme aracı bulunmamakla birlikte Özdemir vd. (2021) tarafından geliştirilen Türk kültürüne özgü geçerli ve güvenilir bir Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (BEÖ) bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Özdemir vd. (2021) tarafından geliştirilen Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin (BEÖ) doğum öncesi versiyonunu (BEÖ-DÖV) oluşturmak ve psikometrik özelliklerini test etmektir.
Yöntem: Bu çalışmada, Özdemir vd. (2021) tarafından geliştirilen Birlikte Ebeveynlik Ölçeği'nin (BEÖ) doğum öncesi versiyonu (BEÖ-DÖV) oluşturulmuş ve psikometrik özellikleri test edilmiştir. Madde faktör yük değerleri yüksek maddeler dikkate alınarak her bir boyutta dörder madde olmak üzere toplam 6 boyuttan ve 24 maddeden oluşan bir ölçek formu hazırlanmıştır. BEÖ'ndeki maddeler doğum öncesi döneme uyarlanmıştır. Araştırmada, kolay ulaşılabilir durum örneklemesi tekniği kullanılarak Aydın ilinde ikamet eden, evli ve birlikte yaşayan, ilk çocuklarının doğumunu bekleyen toplam 172 anne baba adayına ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında BEÖ-DÖV, Aile Çatışması Ölçeği, Aile Bütünlüğü Ölçeği ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği kullanılarak veri toplanmıştır.
Bulgular: Araştırmada, BEÖ-DÖV'nun faktör yapısını belirlemek amacıyla Temel Bileşenler Analizi uygulanmış ve orijinal ölçekte olduğu gibi altı faktörlü, 21 maddelik yapı toplam varyansın %71'ini açıklamıştır. Ardından, yapı geçerliği çalışması kapsamında BEÖ-DÖV'nun altı faktörlü yapısının veri setine uyumu Doğrulayıcı Faktör Analiziyle test edilmiş ve altı faktörlü hipotez modelin veri setine uyum sağladığı görülmüştür. Ölçüt-bağıntılı geçerliği test etmek amacıyla BEÖ-DÖV puanları ile Aile Çatışması Ölçeği, Aile Bütünlüğü Ölçeği ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Analiz sonuçları, BEÖ-DÖV toplam puanı ve alt boyut puanlarının aile çatışması, aile birlikteliği ve algılanan romantik ilişki kalitesi ölçeği puanları ile beklendik yönde anlamlı ilişkiler gösterdiği tespit edilmiştir. BEÖ-DÖV'nun altı faktörlü yapısı ve toplam puanı için Cronbach alfa katsayıları kabul edilebilir değerlerin üzerinde bulunmuştur.
Sonuçlar: Araştırma bulguları, BEÖ-DÖV'nun, hamilelik sırasında birlikte ebeveynliği değerlendirmek için çok boyutlu geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğuna yönelik ilk kanıtları sunmuştur. Bu araştırma, 118K047 numaralı TÜBİTAK projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK BİR MÜDAHALE: ÜNİVERSİTEYE UYUMA DAİR BULGULAR

Duygu Eslek[1], Türkan Yılmaz Irmak[1]
[1] *Ege Üniversitesi*

Amaç: Üniversiteye geçiş ödüllendirici bir deneyim olsa da artan depresif semptomlar, fiziksel sağlık sorunları, dikkat sorunları ve artan alkol kullanımı gibi bir dizi olumsuz sonuçla da ilişkilendirilmiştir. Alanyazındaki araştırmalara göre birinci sınıf üniversite öğrencileri, sonraki yıl veya lisansüstü düzeydeki akranlarına göre daha fazla kronik stres seviyeleri, daha yüksek depresyon oranları ve daha düşük yardım arama oranları bildirmektedir. Bu amaçla üniversite birinci sınıfta olan öğrencilere yönelik dayanıklılık temelli bir pozitif psikoloji müdahalesi geliştirilip programın ardından katılımcıların üniversiteye uyumlarının artması hedeflenmiştir.
Yöntem: Araştırmanın örneklemini 18-26 (*Ort.*= 19.38, *S* = 1.43) yaş aralığında üniversitenin ilk yılında olan üniversiteye uyum programına başvuran 45'i müdahale 45'i karşılaştırma grubunda olmak üzere 90 Ege Üniversitesi öğrencisi oluşturmaktadır. Psikopatolojisi ve kronik fiziksel hastalığı olmak dışlama kriteri olarak değerlendirilmiştir. Örneklemin %70'i (*n* = 63) kadın %30'u (*n* = 27) erkektir. Veriler demografik bilgi formu ve Üniversite Yaşam Ölçeği ile ön test, son test ve izlem (son testten 6 ay sonra) olarak alınmıştır. Dayanıklılık temelli pozitif psikoloji programı içeriği 6 hafta boyunca haftada bir gün günde 120 dakika olacak şekilde uygulanmıştır.
Bulgular: Katılımcıların üniversiteye uyum düzeyleri 2 (Grup: müdahale ve karşılaştırma) X 3 (Zaman: ön test, son test, izlem) tekrarlayan ölçümler varyans analizi ile incelenmiştir. Programın ardından üniversiteye uyum ve duygusal uyumda artış görülmüştür. Üniversite ortamına uyum, akademik uyum, kişisel uyum, karşı cinsle ilişkiler, sosyal uyumda farklılaşma görülmemiştir. Ayrıca müdahale grubundan alınan niteliksel ölçümler içerik analizi ile incelenmiştir. Katılımcıların üniversiteye uyuma dair zorlandıkları ve programdan faydalandıkları alanlarda benzerlik bulunmuştur.
Tartışma ve Sonuç: Sonuçlara göre, program duygusal uyum temelinde katılımcılara katkı sağlamıştır. Diğer uyum (üniversite ortamına uyum, akademik uyum, kişisel uyum, karşı cinsle ilişkiler, sosyal uyum) alanlarına yönelik düzenlemeler yapılıp programın etkililiğinin değerlendirilmesi önerilebilir.

ERIKSON'UN PSIKOSOSYAL EVRE ENVANTERİ'NİN GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Meva Demir Kaya[1], Hüsna Albayrak Yalçın[2], Seda Nur Yılmaz[3], Figen Çok[4]
[1]*Polis Akademisi*
[2]*Başkent Üniversitesi*
[3]*Yüksek Lisans Öğrencisi*
[4]*Atatürk Üniversitesi*

Amaç: Kimlik gelişimine ilişkin alanyazında çalışmaları en çok etkileyen Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramıdır. Erikson doğumdan ölüme kadar insan yaşamında belirli psikososyal evrelerin bulunduğunu ve her döneme eşlik eden kimlik duygusunun yer aldığını ifade etmektedir. Bu yönüyle psikososyal kuram, her bir yaşam döneminde deneyimlenen psikososyal gelişim evrelerindeki kimlik duygularını ele alarak her evredeki bunalımın olumlu ya da olumsuz olmak üzere iki çözümü olduğunu ve söz konusu çözümlerin bir sonraki evreyi etkileyebileceğini öne sürmektedir. Erikson'un psikososyal gelişim kuramına ilişkin birçok ölçme aracı geliştirilmiştir. Bu ölçeklerden Rosenthal ve arkadaşlarının (1981) geliştirmiş olduğu Erikson'un Psikososyal Evre Envanteri (EPEE), her bir evrede yaşanan bunalımın çözümünü olumlu ve olumsuz olarak değerlendirerek ve oldukça ayrıntılı betimlemelere imkan vererek öne çıkmaktadır. Dolayısıyla EPSI'ye ilişkin geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının da sıklıkla yapıldığı dikkat çekmektedir. Ancak mevcut çalışma, EPEE'nin sadece kimlik alt boyutunun geçerlik ve güvenirliğini incelemeyi amaçlamaktadır.
Yöntem: Çalışmanın katılımcılarını Türkiye'nin dört üniversitesinde öğrenim gören 255 (%81 kadın, %19 erkek) üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. EPEE'nin 12 maddeden oluşan kimlik alt boyutunun ölçüt geçerliğini belirlemek amacıyla Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği ve Kimlik Stilleri Envanteri kullanılmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra, EPEE'nin uyarlama çalışmasına geçilmiş ve öncelikle dil geçerliğine ilişkin çalışmalar yapılmıştır. Daha sonra araştırmada kullanılan veri toplama araçları araştırmacı tarafından çevrimiçi forma dönüştürülmüş ve toplanmıştır. Ölçeğin geçerlik analizini belirlemek için yapı geçerliği ve ölçüt bağıntılı geçerlik incelenmiştir. Ölçeğin güvenirliğini incelemek için ise, iç tutarlık katsayısı ve yapısal güvenirlik test edilmiştir.
Bulgular: Yapı geçerliğini test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin iki faktörlü özgün yapısı yapılan DFA sonucunda beliren yetişkin bireyler üzerinde doğrulanmıştır ($\chi 2$= 135.47, χ^2/sd= 2.56; NFI= .97; CFI= .98; RMSEA= .078 ve SRMR= .069). Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerlik çalışması kapsamında; kimliğin karmaşa boyutuyla pozitif duygu (r = -.41, p<.001), kural yönelim (r = -.15, p<.05) ve bağlanım (r = -.43, p<.001) arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler; negatif duygu (r = .53, p<.001) ve karmaşa yönelim (r = .30, p<.001) arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Kimlik karmaşası boyutuyla bilgi yönelim arasında (r = -.04, p =.521) arasında negatif ancak anlamsız ilişki bulunmuştur. Öte yandan kimliğin sentez boyutuyla negatif duygu (r = -.37, p<.001) ve karmaşa yönelim (r = -.22, p<.001) arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler; pozitif duygu (r = .57, p<.001), kural yönelim (r = .33, p<.001), bağlanım (r = .58, p<.001) ve bilgi yönelim (r = .40, p<.001) arasında ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler belirlenmiştir. Güvenirlik analizi kapsamında ise, kimlik karmaşasının iç tutarlık katsayısı .79, kimlik sentezinin iç tutarlık katsayısı .76 olarak belirlenmiştir.
Tartışma: Orijinalinde 12 maddeden oluşan EPEE'nin maddelerinin faktör yüklerine ilişkin kriterlere uyduğu görülmektedir. Çalışmada, ölçüt geçerliğini belirlemek amacıyla EPEE'nin kimlik stili ve pozitif ve negatif duyguyla ilişkisi alanyazındaki çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Örneğin Niyama ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan Japon ve Fin kültüründeki gençlerin kimlik duygularını karşılaştırıldığı çalışmada, Japon gençlerde kimlik oluşumunun Fin gençlere göre daha zayıf olduğunu bulunmuştur. Bu durum ise Finli gençlerin daha olumlu duygulara sahip olduğuyla açıklanmıştır.
Sonuç: Yapılan analizler sonucunda, Erikson'un Psikososyal Evre Envanterinin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir olduğu bulunmuştur.

6.OTURUM: TEKNOLOJİ KULLANIMI

Oturum başkanı: *Doç.Dr. Alper Çuhadaroğlu, Maltepe Üniversitesi*

GENÇLERDE PROBLEMLİ CEP TELEFONU KULLANIMI, BİLİŞSEL HATALAR VE DİKKAT EKSİKLİĞİ İLE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞUNUN İNCELENMESİ

Aysena Ünlü[1], Gizem Celep[1], Miray Avcı[1], Toprakhan Tolga Çakmak[1], Furkan Duman[1], Emel Erdoğan Bakar[1]

[1]*Ufuk Üniversitesi*

Amaç: Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte telefonlar insan hayatının her alanında önemli bir yer edinmiştir. Telefon kullanımının artması, bireylerin hayatında uyku problemleri, halsizlik gibi fiziksel ve bellek, odaklanma, dikkat sorunları gibi bilişsel yönden pek çok olumsuz etki yaratmaktadır. Gençlerin teknolojik ürünlere yetişkinlere göre daha fazla zaman ayırmaları ve ilgi göstermeleri onlarda, problemli cep telefonu kullanımının neden olduğu olumsuz sonuçlardan etkilenme olasılıklarını arttırmaktadır. Ülkemizde gençlerin problemli internet kullanımı ile bilişsel süreçleri arasındaki ilişkiyi incelen sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Mevcut çalışmada 18-27 yaş arasındaki genç yetişkinlerde problemli cep telefonu kullanımı, bilişsel hatalar ile Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) belirtileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Araştırmanın örneklemi kartopu örnekleme yöntemi ile ulaşılan, 18-27 yaş arasındaki 80 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcılar herhangi bir psikiyatrik veya nörolojik rahatsızlığı ve/ya ilaç kullanımı, düzeltilmemiş görme ve işitme bozukluğu bulunmayan bireyler arasından seçilmiştir. Veri toplama sürecinde sırasıyla; bilgi toplama formu, Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği Kısa Formu (DASÖ-21), Bilişsel Hatalar Ölçeği (BHÖ), Erişkin DEHB Kendi Bildirim Ölçeği (EDEHBÖ), Problemli Cep Telefonu Kullanımı Ölçeği (PCTKÖ) kullanılmıştır. Veriler Google Forms aracılığı ile online olarak toplanmıştır. Uygulama süresi yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Uygulamalar sonucunda elde edilen verilerin analizleri için Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı (SPSS) 22.0 programı kullanılmaktadır.
Bulgular: Verilerin analizi halen devam etmektedir. Araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi için korelasyon analizi, araştırma değişkenlerinin çeşitli demografik değişkenleri açısından karşılaştırılması için ise varyans analizi yapılması planlanmaktadır.
Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular alan yazın ışığında tartışılacak ve gelecek çalışmalar için öneriler sunulacaktır.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CHATGPT KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

Alper Çuhadaroğlu[1], İrem Topuz[1], Feyza Nur Püsküllü[1]
[1]*Maltepe Üniversitesi*

Amaç: Yapay zekâ teknolojisi hızla gelişmektedir. OpenAI tarafından geliştirilen bir yapay zekâ dil modeli olan ChatGPT son günlerde tüm dünyada ve Türkiye'de popüler hale gelmiştir. İlgili alanyazın incelendiğinde bilgisayar mühendisliği, tıp, küresel ısınma, eğitim gibi alanlarda sınırlı sayıda çalışma görülmektedir (Biswas, 2023; Jun-Jie vd., 2023; Sallam, 2023; Short ve Short, 2023; Odom-Foren, 2023). Üniversite öğrencilerinin ChatGPT kullanım alışkanlıklarına dair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin ChatGPT kullanım alışkanlıkları ve öznel deneyimleri hakkında bilgi sahibi olmaktır. Araştırmada, öğrencilerin ChatGPT'yi ne sıklıkla ve hangi amaçlarla kullandıklarının yanı sıra ChatGPT kullanım alışkanlıklarının nasıl şekillendiği incelenmiştir.
Yöntem: Bu araştırma fenomenolojik araştırma desenine uygun olarak gerçekleştirilen nitel bir çalışmadır. Katılımcılar kolay örnekleme ve kartopu örnekleme stratejileri ile seçilmiştir. Çalışma grubu, farklı kullanım sıklıklarına sahip olan eğitim fakültesinde öğrenim gören 18 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma verileri 3 farklı odak grup görüşmesinden elde edilmiştir. Katılımcılardan onam alınarak görüşmeler esnasında ses kaydı alınmıştır. Görüşme ses kayıtları deşifre edilmiştir. Verilerin analizi için tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Transkriptler üzerinden elde edilen araştırma verileri, QDA Miner Lite 3.0 programına yüklenmiş ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.
Bulgular: Katılımcıların ChatGPT kullanım sıklıkları incelendiğinde büyük bir kısmının daha önce ChatGPT'yi kullanmadığı görülmüştür. Veriler, katılımcıların ChatGPT'yi en çok ödev yapma amacıyla kullandıklarını ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra eğitim, bilgi alma, gezi rotası oluşturma, edebi metin yazma, dil öğrenimi, taslak çıkarma ve yemek tarifi yazma gibi amaçlar için de kullanıldığı ifade edilmiştir. Katılımcılar, ChatGPT'nin zamandan tasarruf etmek, bilgiye kolay ve hızlı ulaşmak için son derece faydalı bir araç olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca ödevlerde intihale yol açması, güven vermemesi, kolaya alışma riski gibi endişeler dile getirilmiştir.
Tartışma: Elde edilen bulgular ışığında, ChatGPT'nin öğrenciler arasında yaygın bir şekilde kullanılan bir araç haline geleceği anlaşılmaktadır. Katılımcılar, ChatGPT'nin sunduğu olumlu yanların yanı sıra yeterlilik, güvenilirlik, kolaya alışmak ve hayal gücünü sınırlamak gibi önemli faktörleri de değerlendirdiği görülmüştür. Sonuç olarak, çalışmanın bireylerin ChatGPT kullanım alışkanlarını ve yaşamları üzerindeki etkileri hakkında değerli bilgiler sunmaktadır. Eğitim alanında kullanımının artacağı öngörülmektedir. Eğitimcilerin bu değişime uyum sağlaması önemli görülmektedir.

ERGENLERİN SANAL ORTAMLARDA KURDUKLARI ARKADAŞLIK İLİŞKİLERİ: SANAL BAĞLANMA

Navruz Merve Doğan [1], Furkan Emir Oğurlu [1], Dilek Gençtanırım Kurt [1]
[1]Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

Amaç: Birçok başka alanda olduğu gibi ergenlerin yaşadığı sanal ilişkilerin anlaşılması ve açıklanması Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanında da önemli bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bu çalışmada 14-18 yaş arasındaki ergenlerin, sanal ortamda kurdukları arkadaşlık ilişkilerinin niteliğinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmaktadır.
Yöntem: Bu amaçla sanal arkadaşlık ilişkisi olan ergenlerin bu ilişkideki deneyimlerinin ne olduğu ve bu ilişkiye bakış açılarının nasıl olduğu sorularına yanıt aranmaktadır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) kullanılmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, lise eğitimine devam eden ve en az 6 aylık bir sürede sanal bir arkadaşlık ilişkisi yaşayan 10 ergen oluşturmaktadır ve bu katılımcılara ulaşmak için kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılardan elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmış ve önce kategoriler ardından bu kategorilere dayalı olarak temalar belirlenmiştir.
Sonuç: Araştırma bulgularına göre sanal alanın çekiciliği, ekonomiklik, özgürlük, rahatlık gibi temalar dikkat çekicidir.

UZAKTAN EĞİTİMİN GÖLGESİNDE ÖZEL GEREKSİNİMLİ OLMAK: BİR OLGU SUNUMU

Zeynep Kızıl Aslan[1]
[1]*Başkent Üniversitesi*

Amaç: Bu çalışmada 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan ve 11 ilde ciddi düzeyde maddi ve manevi kayıplara yol açan Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası YÖK'ün Türkiye genelinde uzaktan eğitime geçme kararı almasıyla görme engeli bulunan bir üniversite öğrencisinin yaşadığı deneyimleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Uzaktan eğitim Covid-19 pandemisi ile deneyimlenmeye başlamıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde özel gereksinimli bireylerin süreçle ilgili yaşadığı zorluklar dikkat çekmektedir. Bu da eğitimde fırsat eşitliği konusunda birtakım soruları beraberinde getirmektedir. Bu noktadan hareketle görme engeli bulunan bir üniversite öğrencisinin gözünden uzaktan eğitimin avantaj ve dezavantajları saptamak ve öneriler geliştirmek bu araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır.
Yöntem: Bu çalışmada araştırmacı tarafından ilgili alanyazın dikkate alınarak hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla doğuştan %90 görme engeli olan bir üniversite öğrencisi ile online görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme 45 dakika sürmüştür ve sonrasında deşifre edilerek tematik analiz yöntemi kullanılmıştır.
Bulgular: Çalışmanın bulguları incelendiğinde, "teknik sistemlerin erişilebilirliği", "akademik programın işleyişi", "üniversite engelli öğrenci biriminin işleyişi", "akademik yansımalar", "sosyal yansımalar", "mesleki yansımalar", ve "öneriler" olmak üzere 7 temel temada toplanmıştır. Teknik sistemlerin erişilebilirliği temasında herhangi bir olumsuz yaşantı olmadığı görülmektedir. Bağlı bulunduğu akademik programın ve üniversite engelli öğrenci birimin işleyişinde bilgilendirmelerin zamanında yapıldığı ve akademik uyarlamaların öğrenci lehine olduğu görülmektedir. Akademik yansımalarda ise motivasyon kaybı, başarı oranında düşüş, grup ödevlerinde güçlük, dersi zamanında takip etmekte güçlük, online sunumları açmakta güçlük gibi olumsuz yönler ortaya çıkarken, derslerin online erişilebilir olması, tek başına dersi takip edebilme ve dersleri tekrar dinleyebilme olumlu yönler olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal yansımaları ise arkadaşlarla iletişimin ve sosyal paylaşımların yok denecek kadar azalmasının önemli bir güçlük olduğu görülmektedir. Mesleki yansımalar incelendiğinde online platformların kullanımına yönelik tecrübe kazanılması, özgüvenin artması ve gelecekte hizmet verilecek kişilere tecrübe aktarımının olumlu özellikler olarak algılandığı görülmektedir. Öneriler temasında ise, özel gereksinimli öğrenci hakkında öğretim elemanlarının bilgilendirilmesi, derslerin ve sınavların akademik olarak uyarlanması, online platformların kullanımına yönelik eğitimlerin verilmesi önerileri sunulmuştur.
Sonuçlar: Günümüz koşullarında uzaktan eğitimin artık bir seçenekten ziyade bir zorunluluk olarak ortaya çıkması eğitimin tüm paydaşlarının önleyici ve müdahale edici çalışmalar sürdürmesi gerekliliğini gözler önüne sermektedir. Üniversitelerde eğitim alan özel gereksinimli öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve çözümler üretilmesi önemlidir.

7.OTURUM: SANAL ORTAMLAR
Oturum Başkanı: *Doç.Dr. Derya Atalan Ergin, Kapadokya Üniversitesi*

SANAL BAĞLANTILAR, GERÇEK ETKİLER: GENÇLERDE DIŞADÖNÜKLÜK, EMPATİ VE ÇEVRİM İÇİ OLUMLU SOSYAL DAVRANIŞ

Derya Atalan Ergin[1] , Müge Artar[1]
[1]*Kapadokya Üniversitesi*

Amaç: Olumlu sosyal davranışlar (OSD) diğer insanların ya da grupların yararını ya da onlara yardımı amaçlayan gönüllü eylemlerdir. İnternetin günlük yaşamda artan etkisi kavramın bu alanda da "internette OSD" olarak incelenmeye başlamasını sağlamıştır. Çevrimiçi OSD'nin anlaşılmasında daha fazla alan yazın birikimine ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.
Kişilik insan yaşamı boyunca görece kalıcı ve bireyin sosyo-duygusal çıktıları ile ilişkili bir yapı olarak ele alınmaktadır. Beş faktör kişilik kuramında kişilik dışadönüklük, uyumluluk, nevrotiklik, deneyime açıklık, öz-disiplin olarak sınıflandırılır. Dışadönüklüğün OSD'yle ilişkisinde tutarsız bulgular bulunmaktadır. Ahlak gelişimi çalışmalarında temel çalışma konulardan biri olan empati OSD ile ilişkili görünmektedir. Ancak yüksek düzey empatinin olumsuz çıktılarla da ilişkili olabileceği düşünüldüğünde kavramın farklı düzeylerinin çalışmada ele alınması önemlidir. Bu çalışmada kişilik özelliklerinden dışadönüklüğün olumlu sosyal davranışla ilişkisinde empatinin düzenleyici rolü incelenmiştir.
Yöntem: Çalışmanın örneklemini kolay ulaşılabilir örnekleme ile belirlenmiş, Ankara, Çankırı ve Ürgüp'teki üniversitelerde öğrenim gören 18-25 yaş aralığında (M=20.63, SD= 1.56) toplam 184 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların 170'i kadın (%92.4), 14'ü erkektir (%7.6). Veri toplama araçları olarak "*Beş Faktör Kişilik Envanteri- dışadönüklük boyutu*" (α =.81), "*Temel Empati Ölçeği"* (α =.76) ve bu çalışma kapsamında uyarlanan "*Çevrimiçi Olumlu Sosyal Davranış Ölçeği*" (α =.86) kullanılmıştır. Verilerin analizinde Hayes'in PROCESS macro (Model 1) empatinin düzenleyici rolünü incelemek için kullanılmıştır.
Bulgular: Empatinin düzenleyici rolüne ilişkin yapılan analizlerde dışadönüklük (β = 0.17, SE = 0.08, $p < .02$) ve empati (β = 0.16, SE = 0.06, $p < .01$) çevrimiçi OSD ile pozitif ilişkili bulunmuştur. Empati ve dışadönüklüğün ortak etkileşimleri ise çevrimiçi OSD ile negatif ilişkilidir (β = -0.02, SE = 0.01, $p < .03$). Ayrıca, dışadönüklük ile çevrimiçi OSD arasındaki ilişkinin empatinin düşük ve orta düzeyine sahip ileri yetişkinlerde güçlü olduğu belirlenmiştir. Yüksek düzey empatiye sahip kişilerde ise dışadönüklük ve çevrimiçi OSD arasında ilişki bulunmamaktadır (R^2= .08, $F_{(3,180)}$= 5.3278, p < .001).
Sonuçlar: Bulgulara göre, kişilik gibi görece kalıcı özellikler söz konusu olduğunda da empatisi yüksek düzey kişilerin internet üzerinden yardım davranışlarında bulunabileceği söylenebilir. İleri çalışmalar için utangaçlık, nevrotiklik gibi kişilik özellikleri ile OSD ve çevrimiçi OSD arasındaki ilişkide empatinin koruyucu rolünün incelenmesi önerilmektedir. Bu çalışma empatik becerileri arttırmaya yönelik çalışmaların çevrimiçi OSD'nin geliştirilmesindeki önemini göstermektedir.

SOCIAL MEDIA USE, SOCIAL COMPARISON, AND LONELINESS AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Gökçe Dik[1], Adem Kantar[1]
[1] *Erzurum Teknik Üniversitesi*

Background: In recent years, social media platforms like Instagram, Snapchat, Twitter, and TikTok have become ubiquitous among young people. However, excessive use of these platforms can take a toll on mental health. As a result, researchers are investigating ways to promote healthy social media habits among adolescents.
Aim: This study aims to examine the effects of perceived loneliness on social media usage via social comparison among university students.
Method: This study is a quantitative study using a correlational research design. Participants were determined by purposeful sampling. The study was conducted with 525 university students. Data were collected using the Demographic Information Form, Social Comparison Scale, UCLA-Loneliness Scale Short Form, and University Students' Out-of-School Social Media Behaviors Scale. Data collected from the scales were analyzed using the SPSS statistical program. Research data were examined using Pearson Correlation Test and Multiple Regression test.
Results: The Pearson correlation test showed that perceived loneliness was positively and significantly correlated with social comparison ($r = 0.632$, $p < 0.05$) and social media use ($r = 0.271$, $p < 0.05$). Social comparison was also positively and significantly correlated with social media use ($r = 0.317$, $p < 0.05$). In addition, the multiple regression model was found to be significant and explained 11% of the total variance of the explained variable. Social media use was found to be positively predicted by both social comparison ($B = 0.24$, $p < 0.001$) and perceived loneliness ($B = 0.12$, $p < 0.05$).
Discussion: Social media use has been associated with increased loneliness and increased social needs in previous studies. The findings of this study are also consistent with the previous literature, showing that increased loneliness is associated with more frequent social media use. It was also found that individuals who compare themselves negatively to others, peers, or friends are more likely to use social media. It is necessary to investigate the regulatory factors that enable individuals to update their negative self-images when comparing themselves to others and to have a more positive self-image. Therefore, future studies may need to investigate how self-compassion-based interventions can be effective in reducing loneliness, meeting social needs, and developing communication skills.
*Keywords***.** Social media use, social comparison, loneliness, and university students.

Funding. This research was funded by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TUBITAK) under Research Project Acceptance No. 1919B012224024.

ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞININ YORDAYICISI OLARAK ALEKSİTİMİ

Şeyma Kıldı[1], Hülya Ercan[1]
[1]*Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi*

Amaç: Günümüzde internet bireylere birbirinden oldukça farklı ortamlar ve koşullar sunmaktadır. Bunlardan biri de sosyal medyadır. Giderek artan sayıda internet kullanıcısı sosyal medyada zaman geçirmekte; zaman zaman kullanıcılar için bu durum bağımlılık haline dönüşebilmektedir. Uzmanlar, pek çok değişikliğin bir arada yaşandığı ergenlik döneminde diğer problem davranışların yanı sıra sosyal medya bağımlılığının da bireylerin yaşantılarını olumsuz yönde etkilediğini/etkileyeceğini bildirmektedir. Dolayısıyla sosyal medya bağımlılığının ilişkili olduğu değişkenleri belirlemek önleme ve müdahale çalışmalarının geliştirilmesi için büyük önem taşımaktadır. Buradan hareketle çalışmanın amacı "Ergenlerde sosyal medya bağımlılığının yordayıcısı olarak aleksitimi" olarak belirlenmiştir.
Yöntem: Araştırma, ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu uygun örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmaya farklı türden liselerde eğitimine devam eden 546 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların % 65.6'sı (F=358) kız, % 34.4'ü (F=188) erkektir. Yaş aralığı 13-19 arasında olup yaş ortalamaları 16.01'dir. Verilerin toplamasında Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Sürekli Toronto Aleksitimi Ölçeği kullanılmıştır.
Bulgular: Araştırmanın birinci bulgusu sosyal medya bağımlılığının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği şeklindedir. Kız öğrencilerin sosyal medya bağımlılık puan ortalamaları, erkek öğrencilerin sosyal medya bağımlılık puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksektir. İkinci bulgu 9.sınıfların sosyal medya bağımlılık puanlarının 10. ve 11.sınıfların sosyal medya bağımlılık puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermektedir. Üçüncü bulguya göre sosyal medya bağımlılığı puanları ile sosyal medyada geçirilen süre arasında orta düzeyde güçlü, pozitif yönlü bir korelasyon bulunmaktadır. Dördüncü bulgu sosyal medya bağımlılık puanlarının en çok zaman geçirilen sosyal medya platformuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı şeklindedir. Beşinci bulgu, sosyal medya bağımlılığı puanları ile aleksitimi ölçeğinin duyguları tanımada güçlük ve duyguları söze dökmede güçlük alt boyutları arasında zayıf, pozitif yönlü bir korelasyonun olduğudur. Araştırmanın son bulgusu aleksitimi ölçeğinin duyguları tanımada güçlük alt boyutunun sosyal medya bağımlılığının anlamlı bir yordayıcısı olduğudur. Duyguları tanımada güçlük, sosyal medya bağımlılığı puanlarındaki varyansın %11'ini açıklamaktadır.
Sonuç: Araştırmadan elde edilen bulgular sosyal medya bağımlılığı puanlarının cinsiyete, sınıf düzeyine, sosyal medyada geçirilen zamana ve en çok kullanılan sosyal medya platformuna göre farklılaştığını göstermektedir. Sosyal medya bağımlılığı puanları ile aleksitimi ölçeğinin alt boyutları ilişkili olmakla birlikte aleksitimi ölçeğinin sadece duyguları tanımada güçlük boyutu sosyal medya bağımlılığının anlamlı yordayıcısıdır.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL BEĞENİRLİĞİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ÜZERİNE YORDAYICI GÜCÜ

Davut Aydın[1], Gökçe Nur Yandım[1]
[1] *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi*

Amaç: Sosyal medyanın aşırı kullanımı; aile ve arkadaşlar gibi yakın çevreyi umursamama gibi olumsuz sonuçlar doğurabilir. Gençler arasında, günümüzde oldukça yaygın bir hale gelen internet kullanımı en çok sosyal medya alanında tercih edilmektedir. Sosyal medyanın bağımlılıkla ilişkisi; günün, gecenin, haftanın ve ayın tek bir anında değil her an ve her yerde bulunabilme ve kullanma özelliğidir. Sosyal beğenirlik ise, başka kişilerin beklentilerinin önemsendiği, onların yargılarına değer verildiği ve bireyin sosyal ilişkilerinde uyumlu davranmayı önemsemesi ile ilgili bir tanımdır. Bu ihtiyaç diğer insanların onayını aramak ve onaylanmamaktan çekinen bir kavram olarak açıklanır. Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde sosyal beğenirliğin sosyal medya bağımlılığı üzerine yordayıcı gücünün incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.
1.Üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik dikkat çekme alt boyutu ile sosyal medya bağımlılıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2.Üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik kabul görme alt boyutu ile sosyal medya bağımlılıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3.Üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik dikkat çekme alt boyutu sosyal medya bağımlılıklarını anlamlı düzeyde yormakta mıdır?
4.Üniversite öğrencilerinin sosyal beğenirlik kabul görme alt boyutu sosyal medya bağımlılıklarını anlamlı düzeyde yormakta mıdır?
Yöntem: Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Sosyal Beğenirlik Ölçeği, Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Veri toplama araçları çalışma grubuna çevrimiçi yöntemlerle ulaştırılması kapsamında, birtakım sosyal paylaşım site ve iletişim uygulamalarına başvurulmuştur. Veriler SPSS Programı ile analiz edilmiştir. Veri analizinde pearson momentler korelasyon ve çoklu regresyon analizleri kullanılmıştır.
Bulgular: Sosyal medya bağımlılığı puanları ile kabul puanları ($r=.39$, $p<.01$) ve dikkat puanları ($r=.52$, $p<.01$) arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu söylenebilir. Aynı zamanda kabul puanları ve dikkat puanları ($r=.37$, $p<.01$) arasında da pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğu görülmektedir. Regresyon sonuçlarına bakıldığında dikkat çekme ve kabul görme alt puanlarının sosyal medya bağımlılığını anlamlı düzeyde yordamaktadır. En güçlü yordayıcı dikkat çekme alt boyutudur ($ß = .43$, $p < .05$, $t= 6.98$). Arkasından kabul görme alt boyutu gelmektedir ($ß = .23$, $p < .05$, $t= 3.82$). Kabul görme ve dikkat çekme alt faktörleri sosyal medya bağımlılığına ait toplam varyansın %31'ini açıklamaktadır.

DAVETLİ PANEL 3

TÜRKİYE'DE GENÇLİK VE İLİŞKİLER ARAŞTIRMALARINA BAKIŞ

Oturum başkanı: Prof. Dr. Zeynep Hatipoğlu Sümer, ODTÜ, Ankara, *İlişki Güçlendirme Çalışmalarında Mevcut Durum*
Doç. Dr. Didem Aydoğan, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, *Gençlik ve Kardeş İlişkileri*
Dr. Öğr. Üy. Pınar Çağ, Başkent Üniversitesi , Ankara, *Aşkın ve İlişkilerin Teknolojik Hali*

TÜRKİYE'DE GENÇLİK VE İLİŞKİLER ARAŞTIRMALARINA BAKIŞ

Yakın ilişki kurma, ergenlik ve beliren yetişkinlik döneminde başarılması gereken önemli yaşam görevlerinden biridir. Gelişimsel süreç dikkate alındığında, farklı yakın ilişkilerin, farklı yaşam dönemlerinde öneminin değiştiği gözlemlenebilir. Yakın ilişki türlerinden biri olan, bireyin sevme, sevilme, ait olma ihtiyacının karşılanmasında büyük rol oynayan romantik ilişkiler de beliren yetişkinlik dönemi ve yetişkinliğe geçiş sürecinde daha fazla öne çıkmakta ve bu ilişkiler farklı disiplinlerden birçok araştırmacının sıklıkla incelediği temel araştırma konularından olmaktadır. Bu panelde, gençlerle yürütülen romantik ilişki araştırmalarında üç konuya odaklanılması hedeflenmiştir. İlki, dijital çağla birlikte şekillenen hatta dönüşüm geçiren aşk, flört ve romantik ilişkileri gençlerin nasıl deneyimlediği ve bu ilişkilerin gençlerin sürdürülebilir iyi oluşunu nasıl etkilediği üzerinedir. İkincisi, ilişki araştırmalarında oldukça nadir ele alınan kardeşler arası ilişkilerin, gençlerin yakınlık kurma kapasitelerinin gelişiminde ve romantik ilişkileri sürdürebilmelerindeki etkilerini değerlendirmeye yöneliktir. Üçüncüsü ise, gençlerin romantik ilişkilerini geliştirmeye ve güçlendirmeye yönelik mevcut ilişki eğitimi programlarının amaç, içerik, yöntem ve hedef kitle açısından değerlendirilmesidir. Sunumlarda, her bir konunun ulusal ve uluslararası alanyazındaki güncel durumu, ilgili araştırma bulgularıyla birlikte ele alınarak tartışılacak ve yeni araştırma konularına ilişkin önerilerde bulunulacaktır.

ROMANTİK İLİŞKİ GÜÇLENDİRME ÇALIŞMALARINDA MEVCUT DURUM

Prof. Dr. Zeynep Hatipoğlu Sümer
Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

Romantik ilişki deneyimi gençlerin ruh sağlığı ve iyilik halleri açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırma bulguları, romantik ilişki deneyimlerinin gençlerin kişilerarası beceriler kazanmasına ve kimlik oluşumlarının desteklenmesine olumlu katkılarda bulunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte araştırmalar, ilişkilerde yaşanan sorunların, gençlerin duygusal ve fiziksel iyi oluşlarına ciddi olumsuz etkilerinin olabileceğine de işaret etmektedir. Dolayısıyla, gençlerin sağlıklı ve kaliteli romantik ilişkileri başlatması, sürdürmesi ve ilişkisel yetkinliklerinin geliştirilmesi oldukça önemlidir. 70'li yıllardan itibaren daha popüler hale gelen, özellikle evli ya da evlilik öncesi sorun yaşayan çiftlerin ilişkilerini güçlendirmek amacıyla geliştirilen, alanyazında "ilişki güçlendirme", "ilişki geliştirme", "ilişki yetkinliği", "ilişki zenginleştirme" ve benzeri şekillerde ifade edilen romantik ilişki eğitimlerinin çoğunlukla temel hedefi, bireylere ve çiftlere, mutlu, kalıcı ve sağlıklı bir ilişki başlatmalarına ve sürdürmelerine yönelik gerekli bilgi ve becerilerin öğretilmesidir (Simpson vd., 2018). İçerikleri, ele aldıkları beceri türleri ve ilkeleri hedef kitlesine göre farklılıklar göstermekle birlikte, programların büyük bir çoğunluğunun ilişkilerde kaçınılmaz olarak yaşanan çatışmalar sonucu ortaya çıkan olumsuz duyguları yönetmek, olumlu duygu ve ilişkileri geliştirmek, ilişki bağlılığını güçlendirmek (Stanley vd., 2020) üzerine odaklandığını söylemek mümkündür. Son yıllarda yapılan çalışmalarda ise, ilişki eğitimlerinde bir paradigma değişiminin yaşanması gerektiği dile getirilmekte, birey odaklı ilişki okuryazarlığı eğitiminin öncelikle ilişki yaşamayan ergen ve genç yetişkinlere verilmesinin önemi vurgulanmaktadır (Hawkins, 2018). Batı ülkelerinde geliştirilen programlara benzer bir biçimde, 90'lı yılların sonlarından itibaren Türkiye'de ilişki eğitimlerinin

geliştirildiği ve uygulama odak noktasının çoğunlukla evli bireyler ve romantik ilişki yaşayan genç yetişkin çiftler olduğu görülmektedir. Ergen gruplarına ve ilişki yaşamayan gençlere yönelik eğitim programları ise oldukça sınırlı sayıdadır. Ulusal ve uluslararası alan yazında ilişki eğitimi programlarının etkililiğine yönelik görgül araştırmaların görece az olmasına ve bazı yöntemsel sınırlılıklar içermesine rağmen genellikle bulgular, ilişki eğitimlerinin katılımcıların etkili iletişim becerilerini geliştirmelerine yardımcı olduğu, olumlu ruh sağlığını desteklediği ve ilişkiden aldıkları doyumu arttırdığı yönündedir. Bu sunumda, öncelikle ergenlik ve beliren yetişkinlik döneminde gençlerin romantik ilişkilerini güçlendirmeye yönelik ulusal ve uluslararası alanyazında yer alan programlar, psiko-eğitimler ve bunlara ilişkin araştırma bulguları sunulacak, sonrasında ise kapsayıcı, çağın değişimlerini, farklı yaş dönemlerindeki gençlerin ihtiyaçlarını dikkate alan, kolay erişilebilen, sürdürülebilir ve kanıta dayalı programların geliştirilmesine yönelik öneriler paylaşılacaktır.

GENÇLİKTE KARDEŞ İLİŞKİLERİ VE ROMANTİK İLİŞKİ DENEYİMLERİ

Doç. Dr. Didem Aydoğan
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

Romantik ilişkiler tipik olarak ergenlik döneminde başlar ve yetişkinlik dönemi boyunca gelişim gösterir. Ancak bu romantik ilişkilerin gelişimine kardeşler arası etkileşimin nasıl yön verdiğinin incelenmesi alanyazında daha az tartışılan konulardan biridir. Yaşam boyu süren ve kişinin kendi seçimleriyle belirlenmeyen bir ilişki türü olan kardeş ilişkileri, aile sisteminde "üçüncü dalga" olarak ele alınmakta ve bu ilişkiler çocukluk ve ergenlik döneminde psiko-sosyal gelişimde kritik bir rol almakla beraber, yetişkinlik ve yaşlılık boyunca da kişilerin yaşamlarında en önemli ilişkilerden biri olarak varlığını sürdürmektedir (Milevsky, 2016). Yaşam boyu gelişim perspektifiyle (Elder, 1998) ergenlikten genç yetişkinliğe geçişte, kardeş ilişkilerinde hem bir istikrar hem de bir değişim söz konusudur. Özellikle de bir üniversiteye gitmek için evden ayrılma ya da kardeşlerden birinin yeni bir romantik ilişkiye başlaması ve evlenmesi gibi yaşantılar, mevcut ilişki deneyimine meydan okuyan ve bu ilişkilerin sürdürülmesinde değişime yol açan durumlarından bazılarıdır. Bir kız ya da erkek kardeşe sahip olma bazen yaşamın en büyük şansı olabilmekte iken, bazen de bu ilişkiler iyi gitmediğinde ya da çatışma ve rekabete dayalı olarak devam ettiğinde ruh sağlığı üzerinde ve hatta kişiler arası ilişkiler üzerinde önemli tehditler oluşturabilmektedir. Bununla birlikte, kardeş bağlarının yaygınlığı ve önemi üzerine bir dizi disiplinden elde edilen önemli kanıtlar karşısında, Türkiye'de kardeş ilişkileri üzerine araştırma ve teorik açıklamalar, aile ilişkileri, romantik ilişkiler ve arkadaşlık ilişkileri konusunda araştırma ve teorilerin gerisinde kalmıştır. Bu sunumda, genç yetişkinlikte kardeşler arası ilişkilerin özellikleri ve etkileşimlerinden yola çıkarak, kardeş ilişkilerinin romantik ilişkiler üzerindeki sonuçlarına odaklanılması amaçlanmaktadır. Özellikle de kardeşler arası yaş farkı ve cinsiyete bağlı yakınlık, güç eşitsizlikleri ve çatışma, ebeveyn tutumlarına dayalı olarak oluşan rekabete dayalı ilişkilerin, yakınlık kurma kapasitelerinin gelişimi ve romantik ilişkilerin sürdürülmesinde nasıl etkiler oluşturduğu görgül araştırma sonuçlarıyla birlikte tartışılacaktır. Sonuç olarak, gençlerde kardeş ilişkileri ve romantik ilişkilerin yaygınlığı, yoğunluğu ve etkisi göz önüne alındığında, bu ilişkiler arasındaki potansiyel bağlantıların daha iyi anlaşılması, genç yetişkinlerin sosyal duygusal gelişimleri ve esenlikleri hakkında genel anlayışımızı geliştirebilmektedir.

DİJİTAL ÇAĞ: GENÇLİKTE ROMANTİK İLİŞKİLER, FLÖRT VE AŞK

Dr. Öğretim Üyesi Pınar Çağ
Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı

Sosyal medya kullanmak, bilgiye erişmek, haber almak, alışveriş yapmak, oyun oynamak gibi pek çok sebeple kullanılan akıllı telefonlar ve ekranlar, bireyin adeta bir uzvu haline gelebilecek kadar kullanımının evrildiği bir noktaya erişmekte ve bu kullanım oranlarıyla da hava gibi, su gibi temel bir yaşamsal ihtiyaç haline dönüşmektedir. Hayatın yönetimi bu cihazlar aracılığıyla sağlanırken, aşkın ve ilişkilerin de başlangıcı, sürdürülmesi ve devamlılığı artık bu araçlarla şekillenmektedir. Hem avantaj hem de dezavantajlarının neredeyse eşit oranlarda olduğu söylenebilecek olan bu dijital çağ, dezavantajlarının özellikle kişiler arası ilişkilerin dönüşümü üzerinde oldukça fazla etkisi olması nedeniyle dikkat çekicidir. Bu dijital çağda bireyden beklenen, olası ve atomik hıza uyum sağlaması, dünyada olup bitenleri etraflıca takip edebilmesidir. Bu nedenle tüm kişilerarası ilişkilerde, aşk ve romantik ilişkiler de dahil olmak üzere, çevrimiçi olmak ve çevrimiçi kalabilmek yaşamsal bir öneme sahip hale gelmiştir (Şimşek İşleyen, 2020). Gençlerin flört dünyasında gündem kavramlar haline gelen; sosyotelizm, seçim paradoksu, gelişmeleri kaçırma korkusu, hayalet olma, ekmek kırıntısı, aşk bombardımanı ve sıvı aşk, yakın ilişkilerinin doğasında ve bu ilişkilerin nasıl başlayacağında ve süreceğinde önemli etkilere sahip kavramlardan bazılarıdır. Bu bağlamda, bu dijital çağın ve bunun paralelinde flörtün değişip dönüşen yapısıyla ilgili alanyazın bulgularında giderek birikimli bilgiler çoğalmaktadır. Bu sunumda gençlerin hem ruh sağlıklarını hem duygu dünyalarını hem de yakın ilişkilere bakış açılarını etkileyen bu yapılar, çevrimiçi flört uygulamaları ve sıvılaşan yavaş aşk hakkında alanyazın bilgileri ve çarpıcı araştırma bulgularına odaklanılması amaçlanmaktadır. Özellikle çevrimiçi flört uygulamalarının ve olası romantik ilişki seçeneklerinin fazlalaşmasının gençlerin yakın ilişkileri ve aşkı yaşama biçimlerini nasıl etkilediği alanyazın bilgileriyle birlikte desteklenerek aktarılacaktır. Sonuç olarak, gençlerin yakın ve romantik ilişkileri yaşama biçimlerinin daha iyi anlaşılmasının ve yaşamlarında önemli bir dönemeç olan bu dönemde sağlıklı romantik ilişkiler yürütebilmelerinin hem ruh sağlıklarının hem de kişiliklerinin gelişiminde etkisi oldukça aşikardır. Bu nedenle, bu dönemde etkisi olan yapıları daha iyi kavramak, gençlerin karmaşık duygu dünyalarını keşfetmek ve onlara daha iyi destek hizmetleri sunabilmek için de oldukça önemlidir.

DAVETLİ KONUŞMACI 3

Türkiye' de NEET(Ne Eğitimde Ne İstihdamda) Gençler (NEET Youth in Turkey)

Prof. Dr. Demet Lüküslü
Yeditepe Üniversitesi, İstanbul

Türkiye'de kamusal alanda yapılan gençlik tartışmaları (formel) eğitim sisteminin içinde yer alan "öğrenci" gençler üzerinden yapılmaktadır. Oysa ki Türkiye, OECD ülkeleri arasında ne eğitimde ne istihdam olan NEET gençlerin oranının en yüksek olduğu ülkeler arasında ön sıralarda yer almaktadır. Bu oran pandeminin etkisiyle daha da artmış görünmektedir ve NEET istatistikleri cinsiyet eşitsizliğine de işaret etmekte, genç NEET kadınların erkeklere oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sunumda, NEET gençlik literatürü kısaca özetlendikten sonra Türkiye'ye odaklanılacaktır. Gençlik üzerine yapılan tartışmaların NEET gençleri de içine katarak, genç işsizliği ile NEET olma durumunun benzerlikleri ve farklılıklarının altının çizilmesi hedeflenmektedir.

SÖZLÜ BİLDİRİLER 3

1.OTURUM: DATING

Zeynep Hatipoğlu Sümer
Moderator, Orta Doğu Teknik Üniversitesi

HOW DO ATTACHMENT, REJECTION SENSITIVITY, AND SELF-COMPASSION PREDICT PSYCHOLOGICAL AGGRESSION IN DATING RELATIONSHIPS?

Şafak Atay[1], Zeynep Hatipoğlu Sümer[1]
[1] Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Aim: The aim of this study is to investigate to what extent attachment styles, rejection sensitivity, and self-compassion predict psychological aggression in university students' dating relationships.
Method: In line with this aim, the research design of this study is the quantitative correlational method. Other independent variables included in the analysis are gender, age, and duration of the relationship. With the convenient sampling method, data were collected from 554 university students (395 women, 159 men) living in Turkey and having a current dating relationship. Demographic Form, Rejection Sensitivity Scale, Self-Compassion Scale, Multidimensional Measure of Emotional Abuse, and Inventory of Experiences in Close Relationships-II were used as data collection tools, and data were collected via online social media platforms. Multiple hierarchical regression analyses were carried out in line with the questions of the research.
Result: The results of the analyses showed that attachment styles, rejection sensitivity, gender, and duration of the relationship were significant predictors of psychological dating aggression victimization, and these variables explained 19% of the total variance in victimization. For perpetration, duration of the relationship, age, anxiety and avoidance attachment, and rejection sensitivity were significant predictors with the joint contribution of these predictors explaining the total variance of 18.9% in the perpetration. Unlike victimization, age, and self-compassion were found to be significant predictors of psychological dating perpetration. In the sample of this study, the prevalence rates of psychological dating victimization were found as 93.4% in women and 95.6 % in men and for perpetration 96.2% in women and 96.9% in men. It was also found that as the age and self-compassion level of university students increased, the use of psychological aggression decreased. Findings were discussed considering the relevant literature, implications were made for theory, research, and practice, and suggestions for future research were mentioned.

ACTOR-PARTNER INTERDEPENDENCE MEDIATION MODEL: EMOTIONAL MANIPULATION ON COMMITMENT VIA SATISFACTION

Gökçen Kuru[1], Zeynep Hatipoğlu Sümer[1]
[1]Middle East Technical University

Aim: Emerging adulthood is a self-focused period of life where individuals need to deal with different problems in their education, work, and relationships (Arnett, 2015). It is the time to establish satisfying relationships as they become more serious and long-lasting (Arnett, 2000), and having a satisfying relationship is a developmental task for emerging adults (Fincham & Cui, 2011). Therefore, it is essential to improve their relationship skills since it may affect their future relational experiences. To understand further, the purpose of the current study is to investigate how emotional manipulation (EM) impacts commitment in emerging adult dating couples with their satisfaction playing a mediating role.
Method: The participants consisted of 221 dating couples (N=442) who are emerging adults, aged between 18 to 29, and in a relationship that lasted at least 6 months. Convenience and snowball sampling techniques were used. The Investment Model Scale, Emotional Manipulation Scale, and Demographic and Relational Information Form were used. Actor-Partner Interdependence Mediation Model (APIMeM) was performed to analyze the dyadic data.
Result: The findings proposed a link between commitment and EM was partially mediated by the satisfaction levels of both partners. In addition, women's satisfaction partially mediated their EM on their commitment. Also, a partner mediation effect was found in the indirect effect of women's EM on men's commitment via men's satisfaction. So, women's EM decreases men's satisfaction and commitment to the relationship. Moreover, it was found that when men use EM, women's commitment was not significantly affected, which is a surprising finding that is inconsistent with the literature that psychological abuse decreases women's commitment (Marshall, 1996; Henning & Klesges, 2003; Arias & Pape, 1999; Gortner et al., 1997; Edwards et al., 2012). Investment size and the quality of alternatives might affect on women's commitment to the relationship, and they could be investigated in further studies. Also, it can be explained by the culture that normalizes male power that would normalize the manipulative acts of male partners (Alvarez et al., 2015). Therefore, further investigations into investment size, quality of alternatives, gender socialization, and their effect on EM can illuminate their impact on commitment levels.

DATING VIOLENCE FROM THE PERSPECTIVE OF ADOLESCENTS AND EMERGING ADULTS

İrem Atasever[1]
[1]*TED Ankara Koleji Vakfı Özel Lisesi*

Aim: The present study aims to examine the perspective and awareness of the young people about dating violence.
Method: For this purpose, semi-structured interviews are conducted with 7 high school and 9 university students aged between 15 and 23. An interview schedule is developed in light of current literature and reviewed by a group of experts. Computer-assisted qualitative data analysis software MAXQDA (2022) was used for the analysis. Thematic analysis was utilized as the data analysis method.
Result: The findings of the study suggest that young people defined dating violence based on themes of "conflict", "violent acts", and "experiences of the victim". Adolescents' familiarity with the concept of dating violence was found limited. Participants evaluated the risk factors for dating violence as relationship problems, mental health issues, desire for power and acceptance of violence. On the other hand, they expressed their ideas about the consequences of dating violence as physical, psychological and relationship related problems. Overall study shows that while emerging adults evaluated dating violence as a social problem, adolescents perceived it as a relationship problem. Furthermore, emerging adults had more comments and familiarity about the issue. It is noticed that comparing to adolescents emerging adults were found having more experience, awareness and opinion about dating violence.

2.OTURUM: BULLYING-CYBERBULLYING-WELLBEING
Oturum başkanı: *Doç. Dr. Ayfer Dost-Gözkan, Özyeğin Üniversitesi*

CYBERBULLYING, BASIC PSYCHOLOGICAL NEEDS, AND SOCIO-EMOTIONAL SKILLS: A PERSON-CENTERED ANALYSIS

Nesibe Musti[1], Ayfer Dost-Gözkan[1]
[1]*Özyeğin University*

Aim: The current study aimed to explore the cyberbullying involvement (i.e., bully, victim, and witness) trends of adolescents with a person-centered approach, and to examine how cyberbullying involvement profiles differ from each other in terms of socio-emotional skills and satisfaction of basic psychological needs (autonomy, relatedness, and competence) in their close relationships (i.e., with their mother, father, and best friend).
Method: The sample consisted of 1176 high-school students (M_{age}= 15.17, SD_{age} = 1.07; 61.8% girls) from Eskişehir, Turkey. Students who had consent of their parents and who agreed to participate in the study, filled out a paper-pencil questionnaire in a class time which took approximately 20 minutes.
Results: The latent profile analysis revealed four distinct profiles based on the frequency of the roles adolescents take on as witness, bully, and/or victim in cyberbullying incidents. These profiles were named as *High Witness-Moderate Bully-Victim* (11.6%), *High Victim-Witness-Low Bully* (6.7%), *High-in-all* (2.6%), and *Not-Involved* (79,1%). Comparisons of profiles have shown that adolescents in the *Not-Involved* profile had significantly higher levels of basic psychological needs satisfaction in their relationships with their mothers and fathers as compared to adolescents in other profiles (F(3, 1159) = 20.26, p = .000, and F(3, 1142) = 23.93, p = .000, for mother and father, respectively). *Not-Involved* profile also exhibited higher empathy (F(3, 1164) = 6.11, p = .000) and self-control skills (F(3, 1164) = 8.58, p = .000) than *High Witness-Moderate Bully-Victim* and *High-in-all* profiles, and higher emotion-control skills than *High Victim-Witness-Low Bully* profile (F(3, 1164) = 8.04, p = .000). Adolescents in the *High Witness-Moderate Bully-Victim* profile, however, exhibited the highest assertiveness levels, significantly differing from the low assertiveness observed in the *Not-Involved* profile (F(3, 1164) = 5.55, p = .001).
Method and Findings: Majority of the sample does not involve in cyberbullying. Those who are involved, however, report lower social and emotional skills as well as lower levels of gratification of basic psychological needs with parents as compared to the *Not-Involved* adolescents. Results underscore the importance of supportive relationships with parents, and socio-emotional competencies in cyberbullying involvement of adolescents.

BULLYING AND ADOLESCENT WELL-BEING: INSIGHTS FROM BRONFENBRENNER'S BIOECOLOGICAL SYSTEMS THEORY

Gamze Turunç[1], Meryem Şeyda Özcan[2]
[1]Kadir Has University
[2]Koç University

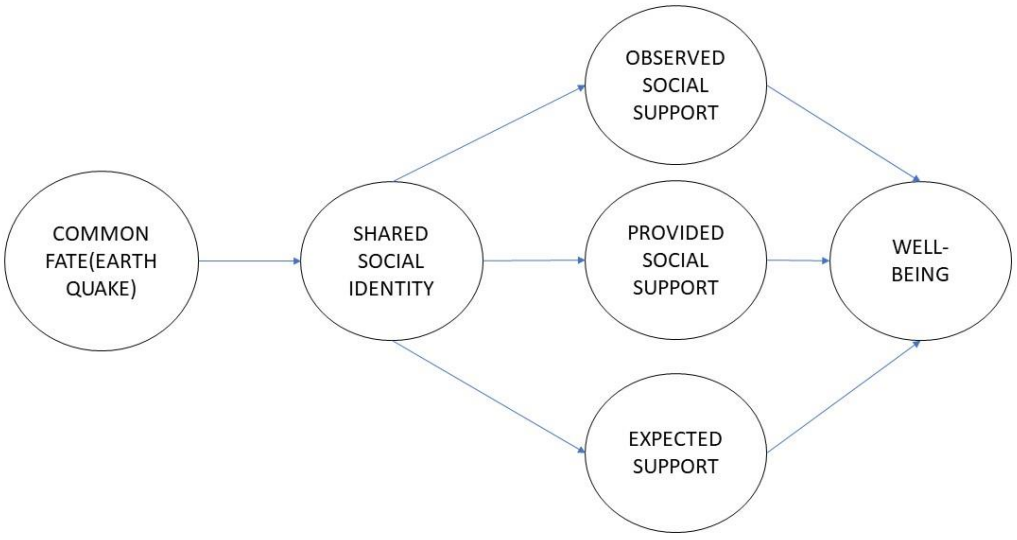
Aim: Bullying victimization among adolescents is a significant public health concern. While there is existing research on the psychological symptoms associated with bullying, there is a pressing need to explore further and understand the effects of bullying on somatic symptoms. By applying Bronfenbrenner's Bioecological Systems Theory and examining the influence of family support, peer support, and teacher support, we can gain valuable insights into the relationship between bullying and somatic symptoms from an ecological perspective. This approach allows us to consider the interconnectedness of various systems and their impact on adolescent well-being, offering a comprehensive understanding of the complex dynamics involved in bullying experiences. This study aims to investigate how social support from various sources influences psychological-somatic symptoms by examining the frequency of bullying and being bullied.
Method: The study used part of secondary data from the Health Behavior in School-Aged Children (HBSC) survey. The data was representatively collected from Turkey using a two-stage randomized cluster sampling method, with schools and students being randomly selected. In total, 5679 adolescents living in Turkey aged between 11 to 15 (Mage=13.43) participated in the current study. Employing a cross-sectional design, all variables were measured using self-report scales which are widely and reliably used in several countries under the HBSC survey study.
Findings: The structural equation model results suggested that the final model fit the data well. Teacher and family support were associated with decreased bullying behavior and friend and classmate support were associated with decreased victimization experience. Both bullying and being bullied were linked to increased psychological and somatic symptoms. Mediation testing showed that perceived support from families and teachers were indirectly linked to psychological and somatic symptoms through bullying behavior, while perceived support from friends and classmates were indirectly associated with psychological and somatic symptoms through victimization experience.
Discussion: Perceived support from peers such as friends and classmates seem to be linked to psychological and somatic symptoms by lowering the number of times adolescents are bullied. On the other hand, perceived support from adults such as teachers and families seem to be linked to psychological and somatic symptoms by lowering the number of times adolescents bully others.
Conclusion: Findings highlight the importance of extensive investigation of social support, bullying, and health and provide invaluable information on prevention and intervention efforts towards bullying.

SHARED SOCIAL IDENTITY AND WELL-BEING: AN INVESTIGATION OF THE KAHRAMANMARAŞ EARTHQUAKE EXAMPLE

Muhlis Eroğlu[1], Esra Ece Taşkın[1]
[1]*Cappadocia University*

Aim: In Turkey, the Kahramanmaraş earthquake that occurred on February 6, 2023, has affected thousands of people both physically and psychologically in 10 different provinces in the eastern region of the country. According to the Social Identity Model of Collective Resilience, the social identity shared by individuals who come together during emergencies and disasters serves as a psychosocial resource, contributing to the well-being of individuals (Drury et al., 2009; Williams & Drury, 2009). Based on the Self-Categorization and Social Identity Theory, which forms the basis of this model, individuals have not only individual identity representations but also social identity representations that are represented through similarities and differences with others. These social categories are important precursors for the emergence of group behavior. The categorical perception that forms about us leads to the emergence of group behavior. These social categories become active through contrasts formed based on context and external stimuli (Turner et al., 1987). Group behavior in emergencies or natural disasters can also be examined from a similar perspective. The social context and external stimuli that lead a group of people to behave in an organized manner can be a natural disaster, considered as a common fate (Turner et al., 1987; Drury & Reicher, 2000). The shared social identity that emerges as a result of a natural disaster has consequences both in the relational and cognitive dimensions. In the relational dimension, the solidarity that emerges has three main outcomes: helping behavior, the expectation of help, and civil routines. The observed supporting behavior in the event of a disaster establishes the norm of helping within the group and leads to the emergence of future expectations for help. Consequently, the shared social identity contributes to the formation of group solidarity, which, through expected, observed, and provided social support, enhances the well-being of individuals after a disaster (Drury, 2012). This study aims to test the role of shared, observed, and expected social support, which mediates relations between the well-being of individuals and the shared social identity that arises as a result of a common fate (Figure 1).

Figure 1. *The Proposed Model*

Method: In this study aimed to reach approximately 250 participants between the ages of 18 and 30 who have experienced the Kahramanmaraş earthquake. Measures of this study include the Demographic Information Form, the Psychological Well-Being Scale, and the scales of Common

Fate, Social Identification with Others Affected by the Disaster, Observed Coordinated Social Support, Provided Coordinated Social Support, and Expected Support, adapted in the study by Dury et al. (2016). The data collection process began with the adaption of the scales used from the study of Drury et al. (2016) into the Turkish sample. After that, in this study, the proposed model will be tested using SEM path analysis, and the model testing will be conducted using the SPSS and AMOS programs. The proposed model consists of 2 endogenous variables (common fate and shared social identity) and 1 exogenous variable (psychological well-being). The mediator role of observed social support, provided social support, and expected social support between shared social identity and psychological well-being will be examined using the indirect effect method.

Results and Discussion: The data collection process has started for the adaptation study, and preliminary findings for model testing will be presented and discussed in the conference paper, considering the current literature.

3. OTURUM: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE UYUM

Oturum başkanı: *Dr.Öğretim Üyesi Çağla Karademir, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE GENEL ERTELEME VE FONKSİYONEL OLMAYAN TUTUMLAR ARASINDAKİ İLİŞKİDE SAVUNMACI KÖTÜMSERLİĞİN ARACI ROLÜ

Çağla Karademir[1], Özgür Murat Çolakoğlu[1]
[1] *Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi*

Problem: Bu araştırmanın konusu bireylerin iyi oluşları üzerinde önemli etkileri bulunan, kişinin kendisi, dünya ve gelecekle ilgili olumsuz, önyargılı varsayımlarını ve inançlarını ifade eden işlevsel olmayan tutumlarla (Beck ve diğerleri., 1979); kısaca niyet ile eylem arasındaki boşluk olarak tanımlanan erteleme eğilimi (Steel, 2007) ve düşük beklentiler oluşturarak benlik değerini olası bir başarısızlıktan koruma stratejisi olan savunmacı kötümserlik Norem (2001) arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.
Amaç: Bu bağlamda çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve işlevsel olmayan tutumlar arasındaki ilişkide savunmacı kötümserliğin aracı rolünün yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak incelenmesidir.
Yöntem: Araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Türkiye'deki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde lisans öğrenimine devam eden toplam 313 öğrencisi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Genel Erteleme Ölçeği (Çakıcı, 2003) (Alt boyutları: Zamanı etkin kullanma ve erteleme), Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği Kısa Formu (FOTÖ-17) (Hisli-Şahin ve Durak-Batıgün, 2016) (Alt boyutları: Mükemmelliyetçilik/performansa odaklanma ve bağımlılık) ve Savunmacı Kötümserlik Ölçeği **(**Çelik-Örücü, 2013) (Alt boyutları: olumsuz beklentiler ve derinlemesine düşünme) kullanılarak toplanmıştır.
Bulgular ve Sonuç: Korelasyon analizi sonuçları değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktadır. Maksimum Olabilirlik Yöntemi ile tahmin edilen regresyon ağırlıklarına dayalı olarak, çeşitli değişkenler arasında önemli ilişkiler bulunmuştur: Erteleme değişkeninin negatif beklentiler üzerinde negatif yönde etkisi ($B = -0,32$, $p < 0,05$); Zamanı etkin kullanmanın, derinlemesine düşünme üzerinde pozitif yönde etkisi ($B = 0,36$, $p = 0,05$); Negatif beklentilerin, derinlemesine düşünme üzerinde pozitif yönde etkisi ($B = 0,46$ $p < 0,05$); Derinlemesine düşünmenin mükemmeliyetçilik üzerinde negatif yönde bir etkisi ($B = -0,20$, $p = 0,05$); Negatif beklentilerin mükemmeliyetçilik üzerinde pozitif yönde bir etkisi ($B = 0,33$, $p < 0,05$); Negatif beklentilerin bağımlılık üzerinde pozitif bir etkisi ($B = 0,25$, $p < 0,05$); Mükemmeliyetçiliğin bağımlılık üzerinde oldukça güçlü pozitif yönde bir etkisi ($B = 0,64$, $p < 0,001$) bulunmuştur. Analiz sonuçları belirli değişkenlerin birbirleri üzerinde hem doğrudan hem de dolaylı yollarla etkili olabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda savunmacı kötümserliğin alt boyutları olan derinlemesine düşünme ve negatif beklentilerin genel ertelemenin alt boyutları olan zamanı etkin kullanma ve erteleme ile fonksiyonel olmayan tutumların alt boyutları olan mükemmeliyetçilik ve bağımlılık arasındaki ilişkide kısmı aracılık rolünün olduğu bulunmuştur. Çalışmanın sonuçları mevcut literatür bağlamında değerlendirilmiştir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ VE DUYGU OKURYAZARLIĞI DÜZEYLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Fatma Özsert[1], Özer Kaya[2], Zeliha Eser[1], Aslı Özdemir[3]
[1]*Başkent Üniversitesi*
[2]*Psikolojik Danışman*
[3]*Projemiz Hayat Derneği Başkanı*

Amaç: Dijital dünyanın insanı hapsettiği bu günlerde bireylerin iyi oluşunu ve mutluluğu arttırma yolları araştırılmaya başlanmıştır. Psikolojik sağlık duyguları ifade etme ile olumlu yönde etkilenirken, bireyin kendi duygularını tanıyıp hâkim olması, başkalarının duygularını tanıyıp empati ile yaklaşabilmesi, uygun davranışlarla karşılık vermesi iş ve özel hayatında kendisini güçlendirir. Üniversitelerin toplum sağlığı için bilimsel ve mesleki yeterlilikleri yüksek bireyler yetiştirmesinin yanı sıra öğrencilerin kişisel, duygusal ve sosyal gelişimlerini de önemsenmesi gerektiği, bu konulara ilişkin bilimsel çalışmaların yapılmasına ihtiyaç duyulduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda Başkent Üniversitesi öğrencilerinin, yaşam kalitesini ve performansını etkilediği düşünülen psikolojik iyi oluş ve duygu okuryazarlığı durumlarını belirlemek, farklı değişkenlere göre duygu okuryazarlığı ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Yapılan bu betimsel çalışmada veri toplama amacı ile "Kişisel Bilgi Formu", "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği", ve "Duygu Okur Yazarlığı Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile araştırmaya katılan gönüllü öğrencilerden online olarak toplanmış, regresyon analizi ile incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 Eğitim Öğretim yılında Başkent Üniversitesine devam eden farklı program ve bölümlere devam eden 605 kadın, 195 erkek toplam 800 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler kişisel verileri koruma kanuna göre bilgilerin gizli kalacağı konusunda bilgilendirilmiştir.
Bulgular: Araştırmadan elde edilen veriler incelendiğinde duygu okuryazarlığı ve psikolojik iyi oluş düzeyinin cinsiyet, sınıf düzeyi, yaşamının çoğunu geçirdiği bölge veya yerleşim merkezlerine, aile yapısına göre değişmediği, bununla birlikte yaş, kardeş sayısı ve gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Duygu okur yazarlığı yüksek olan öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyinin de yüksek olduğu bulgulanmıştır. Araştırmanın duygu okur yazarlığı ve psikolojik iyi oluşa ilişkin eğiticilerin farkındalık geliştirmesine katkıda bulunacağı, alanda yapılacak yeni araştırmalara ışık tutacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinde duygu okur yazarlığı becerilerinin geliştirilmesine yönelik psikoeğitim gruplarının açılmasının, seminerler verilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE AİLE İLİŞKİ DOYUMUNUN EBEVEYNLERİN DAVRANIŞSAL DENETİMİ VE BENLİK AYRIMLAŞMASI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Didem Varol[1]
[1] *İstanbul Kültür Üniversitesi*

Amaç: İlişki doyumu mutluluğun önemli kaynaklarından biridir ve aile ilişkileri de bu doyumda güçlü bir role sahiptir. Aile ilişki doyumu, bireyin öznel iyi oluşunun temel boyutlarından birini oluşturmakta ve bu doyum pek çok aile içi faktör tarafından şekillendirilmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilediği bazı denetleyici-kısıtlayıcı tutumlar da bu doyumu şekillendiren söz konusu faktörler arasında yer almaktadır. Bununla birlikte ebeveyn tutumlarının aile ilişki doyumu üzerindeki yansımalarının farklı sistemik unsurlar aracılığıyla gerçekleşebileceği öngörülmekte ve bu çalışmada benlik ayrımlaşması bu unsurlardan biri olarak ele alınmaktadır. Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinde ebeveynlerin davranışsal denetimi ile aile ilişki doyumu arasındaki ilişkide benlik ayrımlaşmasının aracı rolünün incelenmesidir.
Yöntem: Araştırma ilişkisel modelde tasarlanmıştır. Çalışma grubu kolayda örnekleme ile ulaşılan 17-25 yaş aralığında (*Ort.*= 20.77, *Ss*= 1.81) 237 üniversite öğrencisinden (190 kadın [%80.2], 45 erkek [%19]) oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, Leuven Algılanan Ana Babalık Ölçeği-Davranışsal Denetim Alt Boyutu, Ergen Öznel İyi Oluş Ölçeği- Aile ile İlişkilerde Doyum Alt Boyutu, Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi IBM SPSS Statistics 21 Programı, Process Makro eklentisinden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiler bootstrap yöntemini esas alan regresyon analizi ile incelenmiştir.
Bulgular: Analizler sonucunda annenin davranışsal denetiminin aile ilişkilerinden sağlanan doyum üzerindeki dolaylı etkisinin anlamlı olduğu, benliğin ayrımlaşması değişkeninin bu ilişkide aracı bir rol üstlendiği tespit edilmiştir (*b*= -0.040, %95 BCA CI [-0.071, -0.015]). Bulgular babanın davranışsal denetimi için de test edilen modeli doğrulamıştır (*b*= -0.030, %95 BCA CI [-0.055, -0.011]).
Tartışma: Bulgular sistem yaklaşımının varsayımları ile uyumludur. Sistem yaklaşımına göre aile bir sistemdir ve bu sistemde meydana gelen bir değişiklik başka bir değişikliği tetikleyebilecek niteliktedir. Bu yaklaşımda vurgulandığı gibi ebeveyn tutumlarında meydana gelebilecek bir değişiklik bireyin hem sağlıklı ayrımlaşma düzeyi üzerinde etkili olacak hem de bu vasıtayla aile ilişki doyumunun artmasına katkı sağlayacaktır. Elde edilen sonuçların literatürdeki mevcut araştırma bulgularıyla da tutarlı olduğu görülmektedir.
Sonuç: Bu araştırma sonuçlarına göre ebeveyn davranışsal denetimi ile aile ilişki doyumu arasındaki negatif yönlü ilişkinin bir kısmı benlik ayrımlaşması değişkeni aracılığıyla gerçekleşmektedir. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinin aile ilişkileri üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda benlik ayrımlaşması da ebeveyn tutumları ile birlikte dikkate alınması gereken faktörlerden biridir.

GENÇ YETİŞKİNLERDE BEDEN İMAJININ SOSYOKÜLTÜREL TUTUMLAR, GÖRÜNÜŞE YÖNELİK ŞEMALAR İLE KENDİNİ NESNELEŞTİRME AÇISINDAN İNCELENMESİ

Rahşan Balamir Bektaş[1], Eda Karacan[1]
[1]*Ufuk Üniversitesi*

Amaç: Beden imajı ile ilgili çalışmalar son yıllarda oldukça artış göstermiştir. Beden imajı konusunda yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğunun kadınların beden algısı üzerine yoğunlaştığı görülmekle birlikte, erkeklerin de kadınlar ile benzer memnuniyetsizlikler yaşadıkları ancak bu memnuniyetsizliklerin farklı alanlarda olduğu görülmektedir. Sosyo-kültürel baskılar (örn., medya) ve bireysel farklılıklar (örn., inançlar, şemalar) kişinin beden imajını önemli derecede etkiler. Ayrıca toplumsal normların düşünceleri, duyguları ve davranışları nasıl ve ne ölçüde belirlediğinin anlaşılması önemlidir. Birey-beden ilişkisi çerçevesinde Nesneleştirme kuramı da kişilerin nesneleştirildikleri bir kültürde yaşamalarının zamanla kendi fiziksel benliklerine yönelik farklı bir bakış açısı geliştirmelerine neden olacağını ileri sürmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmanın amacı genç ve genç yetişkinlik döneminde olan kadın ve erkeklerin beden imajları, sosyokültürel tutumları, görünüşe yönelik şemaları ile kendini nesneleştirme arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve cinsiyete bağlı farklılıkların ele alınmasıdır.
Yöntem: Araştırmanın örneklemini, 18-35 yaş aralığındaki ($yaş_{ort}$= 25.80; ss: 4.48) 196 kadın ve 174 erkek olmak üzere toplam 370 katılımcı oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Beden İmajı, Görünüme Yönelik Sosyal Tutumlar Ölçeği (SATAQ-4R) Kendini Nesneleştirme Ölçeği (KNÖ) ve Yenilenmiş Görünüm Şemaları Envanteri (ASI-R) kullanılmıştır.
Bulgular: Araştırmada ilk elde edilen sonuçlara göre cinsiyete bağlı farklılıklar açısından uygulanan bağımsız gruplar t-testi sonucunda beden hoşnutsuzluğu teorik olarak hem kadınları hem de erkekleri etkiliyor görünse de kadınların hoşnutsuzluğu çok daha fazladır. Ancak, kendini nesneleştirme düzeyi açısından cinsiyete bağlı bir farklılık elde edilmemiştir. Beden kitle indeksi ve yaş kontrol edilerek kadın ve erkek örneklemde ayrı ayrı olmak üzere sosyokültürel tutumların, görünüme yönelik şemaların ve kendini nesneleştirme düzeyinin beden memnuniyetini ne kadar yordadığına hiyerarşik regresyon analizi ile bakılmıştır. Kadınlarda İnce/Düşük Yağlı Vücudun İçselleştirilmesi ile akran ve medya baskısına yönelik sosyokültürel tutumların ve kişinin benlik duygusunun ve sosyal değerinin önemli bir belirleyicisi olarak fiziksel görünümde şematik yatırımın anlamlı derecede yordadığı görülmüştür. Erkek örneklemde ise beden memnuniyetini ele alınan değişkenler açısından sadece İnce/Düşük Yağlı Vücudun İçselleştirilmesine yönelik sosyokültürel tutumların yordadığı görülmektedir.
Tartışma: Sonuç olarak, sosyokültürel faktörlerin içselleştirilmesi, akran ve medya baskısı ile kişilerin görünüşlerine yönelik şemalarının beden memnuniyeti ile belli düzeyde ilişkili olduğu söylenebilir.

4.OTURUM: GELİŞİMSEL KONULAR

Oturum Başkanı: *Dr. Öğretim Üyesi Ece Sağel-Çetiner, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*

ÖLÜM VE YAŞAM HAKLARINI İÇEREN SOSYAL KONULARA YÖNELİK YARGILARIN AHLAK GELİSİMİ KAPSAMINDA İNCELENMESİ

Neslihan Güney Karaman[1], Özgür Seyfi Denli[1], Hüsna Albayrak[2], F. Cemre Yavuz Şala[1], Burak Can Korkmaz[1]

[1] Ankara Üniversitesi

[2] Polis Akademisi

Amaç: Bir insanın öldürülmesi, kurtarılması veya bir insan için başka bir insanın feda edilmesine ilişkin durumlar çoğu zaman doğrudan maruz kalınmasa da gerek medyada gerek yaşamın farklı alanlarında karşılaşılan durumlar olmaktadır (Anderson, 1999; Balk ve Corr, 2009). Her öldürmenin aynı cezayı gerektirip gerektirmeyeceği, ölüme karşı olunsa bile buna karşı idam cezasının olup olmaması gereği ve bir insanın kurtarılması için başka bir insanın feda edilip edilemeyeceği önce felsefeciler daha sonra sosyoloji ve psikoloji gibi birçok bilim dalının araştırma konusu olmuştur. Ergenlerin birçoğu bir kişiyi öldürmenin bazen kabul edilebilir olduğunu ancak genellikle yanlış olduğunu kabul etmesi, yaşamın değerine ilişkin çelişen düşüncelerin var olduğuna işaret etmektedir (Dworkin, 1993; Greene, 2014; Turiel). Ancak yapılan araştırmalarda, yaşamın değerine ilişkin çelişen ahlaki yargılar hakkında nasıl akıl yürütüldüğü sistematik olarak belirtilemediği görülmüştür. Toplumsal Alan Kuramı ise ahlaki konulara göre değerlendirmeler, eylemler ve kararların, zarar, refah, haklar, hakkaniyet ve adalet düşüncelere dayandığını savunmakta ve insanları incitmekten kaçınması üzerine temellenen bu değerlendirmelerin okul öncesinden itibaren başlandığı ileri sürülmektedir (Davidson, Turiel, ve Black, 1983; Nucci ve Turiel, 2009; Smetana, 2013). Yine bu kurama göre insanlar, akıl yürüttükleri konular hakkında duygusaldır ve akıl yürütme duygusal tepkilere yol açabilir (Lazarus, 2001; Piaget, 1981; Turiel ve Killen, 2010). Bireylerin aynı ana temada farklı bağlamlar ışığında ahlaki yargılardaki farklılıklara ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ergenlerin çok yönlü durumları içeren yaşam hakkı ve ölüm gibi sosyal konulara ilişkin ahlaki yargılarının belirlemesi ve yargılarındaki farklılıklara sebep olan nedenlerin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem: Farklı bağlamlara dayanan yaşam hakkı ve ölümle ilgili durumlara ilişkin bireylerin ahlaki yargılarının incelenmesinin amaçlandığı ve nitel araştırma yöntemiyle yürütülen bu araştırma 15-17 ve 19-21 yaş aralıklarında toplam 66 katılımcıyla yürtülmüştür.

Bulgular: Yapılan görüşmeler ışığında bulgular analiz edildiğinde ergenlerin yaşam ve ölüm konularında evrensel insan hakları doğrultusunda yargılarda bulunduğu görülmüştür. Sebepsiz yere veya basit sebeplerden öldürme davranışları kabul görmezken, savaş ortamında, ötenazi durumlarında veya öldürmenin cezasına ilişkin durumlarda yargıların değiştiği görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç: Elde edilen bulgular ışığında alanyazında yer alan araştırmalar karşılaştırıldığında ergenlerin ölüm ve yaşam hakkı konularındaki ahlaki yargılarının olayın bağlamına göre şekillenmesinin Toplumsal Alan Kuramı'nın ortaya attığı görüşleri büyük oranda desteklediği görülmüştür.

ANNE-YETİŞKİN ÇOCUK ERKEN DÖNEM ŞEMALARININ DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Zeynep Zeynel Bingöl[1], Nilay Pekel Uludağlı[2]
[1]*Maltepe Üniversitesi*
[2]*Ankara Medipol Üniversitesi*

Amaç: Erken yıllarda ebeveynlerle olan deneyimler bireyin kendisi ve çevresiyle olan ilişkilerini şekillendiren önemli bilişsel yapıların temelini oluşturmaktadır. Bu süreçte anne de kendi bilişsel yapılarını çocuğuna aktararak onun duygusal gelişiminde belirleyici rol oynayabilmektedir. Bu kapsamda araştırmanın amacı annelerdeki erken dönem uyumsuz şemalar ile genç yetişkin bireylerin duygu düzenleme becerisi arasındaki ilişkide erken dönem şemaların rolünü incelemektir.
Yöntem: Araştırmaya 179 anne (yaş ort. = 47.64, S =5.31) ile genç yetişkin çocuğu (yaş ort. =20.52 , S =1.16) katılmıştır. Veri toplama araçları olarak Young Şema Ölçeği- Kısa Form- 3, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Form ile sosyo-demografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkeni annenin şema alanı (zedelenmiş otonomi ve diğerleri yönelimlilik), bağımlı değişkeni gencin duygu düzenleme güçlüğü, aracı değişkeni ise gencin şema alanıdır (zedelenmiş otonomi ve diğerleri yönelimlilik).
Bulgular: Aracılık analizleri Hayes (2013) tarafından geliştirilen PROCESS makrosu kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre annenin şema alanının, çocuğun şema alanını anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur (B = .41, p < .01). Gencin şema alanı ise duygu düzenleme güçlüğünü anlamlı olarak yordamaktadır (B = .37, p < .001). Annenin şema alanı ile gencin duygu düzenleme arasındaki ilişki, gencin şeması aracı değişken olduğunda anlamlı değildir (B = .01, p > .05). Aracı etkinin anlamlı olup olmadığı incelendiğinde, annenin şema alanının, gencin şema alanı aracılığıyla duygu düzenleme düzeyini anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur (b = .15, GA [.10, .22]).
Tartışma ve Sonuç: Tüm bu sonuçlara göre, annelerdeki erken dönem uyumsuz şemalar ile gençlerin duygu düzenleme becerisi arasındaki ilişkide erken dönem şemaların aracı rolü bulunmuştur. Çalışmanın bulguları, annenin var olan şemalarının kendi çocuklarıyla olan ilişkilerine yansıyabileceğine ve bu ilişki temelinde çocuğun da uyumsuz şemalar geliştirip, duygu düzenleme becerilerinde güçlükler yaşayabileceğine işaret etmektedir.

GENÇ YETİŞKİNLERDE ROMANTİK İLİŞKİ İÇERİKLİ OBSESİF-KOMPULSİF BELİRTİLER: BİR SERİ ARACILIK MODELİ

Gamze Karadayı-Kaynak[1], Melis Mısırlı[2]
[1]*Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
[2]*Serbest Çalışan Psikolog*

Amaç: Yakın ilişki bağlamında ortaya çıkan ve kişilerin işlevselliğini etkileyen romantik ilişki içerikli obsesif kompulsif belirtiler (OKB), kişilerin ilişkilerine ve partnerlerinin özelliklerine yönelik obsesyonlar ve kompulsiyonlarla karakterizedir. Bu belirtiler özellikle genç yetişkinlik döneminde başlamakta; gerek psikopatolojilerle gerekse ilişkisel değişkenlerle birlikte incelenmektedir. Duygu düzenleme süreçlerinde yaşanan güçlükler OKB'nin ortaya çıkmasında ve sürdürülmesinde önemli bir faktör olarak görülmekteyken; aynı zamanda ilişki doyumunu olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Ayrıca kişinin ilişkiden aldığı doyum psikolojik sağlıkları üzerinde bir etki yaratmaktadır. Alanyazında bu değişkenlerin bir arada ele alındığı; özellikle romantik ilişki içerikli OKB ile duygu düzenleme güçlüğünün beraber ele alındığı başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, bu çalışmada duygu düzenleme güçlüğü, ilişki doyumu, romantik ilişki odaklı ve partner odaklı obsesif kompulsif belirtiler arasındaki ilişkileri incelemek amaçlanmıştır. Ayrıca, duygu düzenleme güçlüğü ile romantik ilişki odaklı OKB arasında ilişki doyumu ve partner odaklı OKB'nin seri aracılık etkisi test edilmiştir.
Yöntem: Araştırmanın örneklemini Türkiye'de yaşayan, herhangi bir psikiyatrik tanı ve tedavi almayan, en az bir aydır romantik ilişkisi olan 18-25 yaş aralığındaki kişiler oluşturmaktadır. 152 kadın, 39 erkek katılımcıdan oluşan örneklemin yaş ortalaması 21.96 (SS=1.78)'dır. Katılımcılardan 183 kişinin (%96) bekar olduğu, 139 kişinin (%72.8) üniversite öğrencisi olduğu ve ilişki sürelerinin ortalamasının 26.51 olduğu belirlenmiştir. Katılımcılara Demografik Bilgi Formu, Partnere İlişkin Obsesif Kompulsif Belirti Ölçeği, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Form ve İlişki Değerlenme Ölçeği uygulanmıştır.
Sonuçlar: Sonuçlar, romantik ilişki odaklı OKB'yi ilişki doyumunun negatif, duygu düzenleme güçlüğü ve partner odaklı OKB'nin pozitif yönde yordadığını göstermiştir ($F(3, 187) = 91.58$, $p<.001$). Ayrıca, duygu düzenleme güçlüğü ile romantik ilişki odaklı OKB arasında ilişki doyumu ve partner odaklı OKB'nin seri aracı etkisinin olduğu bulunmuştur ($\beta = 0.03$, 95% CI [.007, .051]). İlişki odaklı OKB'deki varyansın %60'ı bu değişkenler aracılığıyla açıklanmıştır. Duygu düzenleme güçlüğünün yüksek düzeyi, ilişki doyumundaki azalışı ve ilişki doyumundaki azalma partner odaklı OKB düzeyinde yükselmeyi ve ardından ilişki odaklı OKB düzeyindeki artışı açıklamıştır. Özellikle genç yetişkinlik döneminde beliren ilişki içerikli OKB'de duygu düzenleme becerilerinin ve ilişkiden alınan doyumun önemli olduğu görülmektedir. Bu değişkenleri ele alan daha fazla çalışmaya ve bu döneme özgü olarak duygu düzenleme becerilerinin ve ilişki dinamiklerinin ele alındığı uygulamalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

YAŞLANMA KAYGISI VE YAŞÇI TUTUMLAR ARASINDA ÖZNEL YAŞIN DÜZENLEYİCİ ETKİSİ

Ece Sağel-Çetiner[1], Gamze Karadayı-Kaynak[1], Begüm Açık-Yavuz[1]
[1]Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Amaç: Demografik yapıdaki değişiklikler sebebiyle toplumun giderek yaşlanması, yaşlılara yönelik önyargıların anlaşılması gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Bu çalışmanın amacı, gençlerin demografik özellikleri ile yaşlanma kaygılarının yaşçı tutumları üzerindeki rolünü incelemektir. Çalışmanın diğer bir amacı ise kişilerin hissettikleri yaşı ifade eden öznel yaş ile kronolojik yaşlarının bu ilişkideki düzenleyici rolünü incelemektir. Yaşçılık, yaşları nedeniyle bir gruba yönelik önyargıları ifade eder. Yaşlanma kaygısı ise yaşlanma süreci etrafında merkezlenmiş endişe ve kayıp beklentisidir. Alanyazında yaşlanma kaygısı yüksek kişilerin, yaşçı tutumlar sergilemeye daha yatkın olduğu görülmektedir; ancak bu ilişkide kişilerin öznel yaşlarının nasıl bir etkisinin olacağı ele alınmamıştır. Gençler genellikle kendilerini olduklarından daha yaşlı hissetmektedir, ancak yaşları ilerledikçe genç yetişkinliğin ortalarında kendilerini kronolojik yaşlarından daha genç hissetmeye başlarlar. Öznel yaşta bu tür bir değişimin görüldüğü genç yetişkinlik döneminde öznel yaşın yaşlanma kaygısı ile yaşçı tutumlar arasındaki düzenleyici rolünü ele almanın anlamlı olacağı düşünülmektedir.
Yöntem: 124 genç yetişkinden (18-39, Ort = 24,66, SS = 4,92) oluşan örneklem, Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete, Fraboni Yaşlı Ayrımcılığı Ölçeği, demografik form ve öznel yaş ile ilgili soruları içeren formu doldurmuştur. Sonuçlar, yaşlanma kaygısının yaşlılardan korkma ve psikolojik endişe boyutlarının yaşçı tutumlarla anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir. Düzenleyici etki analizlerinin sonuçları ise öznel yaşın yaşlanma kaygısının hem yaşlılardan korkma hem de psikolojik endişe boyutunun ve yaşçı tutumlarla ilişkisinde düzenleyici etkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yaşlılardan korkma ve yaşçı tutumlar arasındaki ilişkide hem ruhsal hem de fiziksel öznel yaşın düzenleyici rolü olduğu görülmüştür. Hissedilen fiziksel yaşın hem kronolojik yaştan daha yaşlı hem de kronolojik yaştan daha genç olduğu koşulda da yaşlılardan korkma düzeyi arttıkça kişilerin yaşçı tutumları da artmaktadır, ancak bu ilişki rapor edilen öznel yaşı kronolojik yaşından daha yaşlı olanlarda daha güçlüdür. Öte yandan, kendini ruhsal olarak daha genç hissedenlerde yaşlılardan korkmanın yaşçı tutumlarla ilişkisi, kendini ruhsal olarak daha yaşlı hissedenlere kıyasla daha güçlüdür.
Sonuçlar: Çalışmanın sonuçları, genç yetişkin örnekleminde yaşlılık kaygısının yaşçı tutumları yordadığına dair alanyazını desteklerken bu ilişkide öznel yaşın düzenleyici rolüne odaklanarak literatüre katkı sağlamıştır. Öte yandan öznel yaşın farklı boyutlarının bu ilişkide farklı düzenleyici etkilere sahip olması öznel yaşın tek boyuttan ziyade çok boyutlu ele alınması gereken bir kavram olduğunu desteklemektedir. Çalışmaların sonuçları Dehşet Yönetimi Kuramı perspektifi ile tartışılmıştır.

5.OTURUM: BİREYSEL FARKLILIKLAR ve RİSKLER
Oturum Başkanı: *Dr. Öğr. Üyesi Melis Çelik Ok, Kapadokya Üniversitesi*

BENLİK YAPISI VE DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜĞÜNÜN BEDEN ALGISI İLE İLİŞKİSİNDE ŞİŞMANLIK HAKKINDA KONUŞMANIN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

Eren Tuncay[1], Funda Kutlu[2]
[1]*Dumlupınar Üniversitesi*
[2]*Ufuk Üniversitesi*

Amaç: Benlik yapısı ve duygu düzenleme güçlüğünün beden algısı ile ilişkisinde şişmanlık hakkında konuşmanın aracı rolünün incelenmesidir.
Yöntem: Katılımcılar Çalışmanın verileri sadece çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Çevrimiçi veri Türkiye'nin farklı şehirlerinde yaşayan (Ankara, Denizli, İstanbul, İzmir, Kütahya, Eskişehir, Mardin, Trabzon vb.) ve yurt dışındaki çeşitli yerlerde yaşayan (Köln, Duesseldorf, Melbourne vb.) Türk yetişkin bireylerden toplanmıştır. Toplamda 755 kişiden (732 kadın, 22 erkek ve 1 diğer) çevrimiçi veri toplanmıştır. Çalışma, kuramsal temel dikkate alınarak, sadece kadın katılımcılar ile yürütülmüştür. Bu nedenle 23 katılımcı (22 erkek ve 1 diğer) veri setinden çıkarılmıştır. Ayrıca çalışma 18-40 yaş arasındaki bireyler ile yürütüldüğünden ve çalışmanın dışlama kriteri bireylerin yeme bozukluğu tanısı olması sebebiyle 41 katılımcı da araştırmaya dahil edilmemiştir. Özet olarak ana çalışmanın örneklemini 18-40 yaş arasında olan toplam 691 kadın katılımcı oluşturmuştur. Katılımcıların yaş ortalamasının 29.24 (*SS*= 5.58) olduğu görülmüştür. Katılımcılara çalışmanın başında araştırmanın gönüllülük esasına dayandığı, elde edilen bilgilerin bilimsel kapsamda kullanılacağı ve rahatsızlık duydukları an çalışmayı sonlandırabilecekleri konusunda bilgilendirme içeren onam formu sunulmuştur. Bilgilendirilmiş onam formunu onayladıktan sonra diğer ölçeklere geçiş sağlanmıştır. Bilgilendirilmiş onam formunu onayladıktan sonra katılımcılar cinsiyet, eğitim, yaş, gelir durumu, eğitim düzeyi, boy, kilo, spor, ilişki durumu, nerede yaşadıkları, sosyal medya vb. bilgileri içeren demografik bilgi formunu yanıtlamışlardır. Çevrimiçi ortamda veri toplamak için Google Forms uygulaması kullanılmıştır. Çevrimiçi veri seti katılımcılara sosyal medya ve e-posta aracılığıyla duyurulmuştur. Çevrimiçi formda bilgilendirilmiş onam formunu okuyup çalışmayı onaylıyorum sekmesini işaretledikten sonra katılımcılara sırasıyla demografik bilgi formu, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Formu, Görünüme Yönelik Sosyal Tutumlar Ölçeği, Gözden Geçirilmiş Özerk İlişkisel Benlik Ölçeği ve Şişmanlık Hakkında Konuşma Ölçeği sunulmuştur. Araştırmanın ana değişkenlerine ve demografik bazı değişkenlerine yönelik ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler, güven aralığı gibi değerleri için betimsel istatistik analizi yapılmıştır. Şişmanlık hakkında konuşmanın BKI değeri, aile içi kilo iletişimi, arkadaşlık ilişkisi, fiziksel sağlık, dış görünüme yönelik tutum ile ilişkisini incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Katılımcıların yaş grupları açısından şişmanlık hakkında konuşma, beden algısı, duygu düzenleme güçlüğü değişkenleri açısından fark olup olmadığını incelemek için bağımsız gruplar t-testi uygulanmıştır. Katılımcıların benlik türü ve sosyal medya kullanımlarının şişmanlık hakkında konuşma düzeyinde bir farklılık yaratıp yaratmayacağını incelemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Şişmanlık hakkında konuşmanın beden algısı ve alt boyutları, duygu düzenleme güçlüğü, benlik yapısı ile ilişkisini incelemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Son olarak duygu düzenleme güçlüğü ile beden algısı arasındaki ilişkide şişmanlık hakkında konuşmanın aracı rolünün etkisini ve benlik ile beden algısı arasındaki ilişkide şişmanlık hakkında konuşmanın aracı rolünün etkisini incelemek için Hayes Process Makro 4.2 eklentisi (Hayes, 2018) kullanılarak aracı değişken analizi yapılmıştır.

SELF-COMPASSION AS A FACILITATOR OF ENVIRONMENTAL IDENTITY AND PRO-ENVIRONMENTAL BEHAVIORS IN YOUNG MEN

Begüm Yılmazcan[1], Adem Kantar[1]
[1] *Erzurum Teknik Üniversitesi*

Background: Both national and international organizations have taken important steps to promote environmentally friendly behaviors. However, individual-level participation is also essential for environmental change. To achieve this, individuals need to internalize the environmental problem and take action to address it. This study aims to identify the individual factors that contribute to or hinder environmentally friendly behaviors, with a particular focus on why men tend to engage in less environmentally friendly behaviors.
Aim: To investigate the role of self-compassion in promoting environmental identity and pro-environmental behaviors among male university students.
Method: The study was conducted using a correlational research design within the quantitative method. The study participants were determined through purposeful sampling. The study was conducted with 323 male university students. The study data were collected using a Demographic Information Form, Self-Compassion Scale, Environmental Identity Scale, and Pro-Environmental Behaviors Scale. The data collected from the scales were tested using Pearson Correlation Test and Multivariate ANOVA.
Findings: Self-compassion was found to have a positive and significant relationship with pro-environmental behaviors and environmental identity. It was also concluded that pro-environmental behaviors have a positive and significant relationship with environmental identity. However, the ANOVA test results showed that self-compassion and environmental identity variables did not differ significantly by socioeconomic status. Conversely, the display of pro-environmental behaviors differed significantly by socioeconomic status. Post-hoc analyses were conducted to determine which groups were responsible for the significant difference found in the ANOVA test. The Tukey test, which is used in cases where variances are equal, was used as the post-hoc test. According to the post-hoc test results, young men from lower socioeconomic status displayed higher levels of pro-environmental behaviors than those from middle and upper socioeconomic status.
Discussion: Male university students with high levels of self-compassion are more likely to focus on their own values and less likely to be influenced by external evaluations. Self-compassion can also reduce the influence of traditional masculine norms in decision-making about pro-environmental behaviors and increase students' motivation to adopt and display pro-environmental behaviors. Male university students from lower socioeconomic status may be more likely to engage in pro-environmental behaviors such as recycling and reusing. Conversely, they may exhibit less consumption.

Keywords. Pro-environmental behaviors, environmental identity, self-compassion, men.

Funding. This research was funded by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TUBITAK) under Research Project Acceptance No. 1919B012222062.

TÜRK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE RİSKLİ DAVRANIŞLARIN POZİTİF PSİKOLOJİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Levent Kıylıoğlu[1], İslim Yılmaz[1]
[1]Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi

Amaç: Riskli davranışlar bireylerin refahı, sağlığı ve yaşam seyrinin tehdit altında olmasına yol açan veya açabilecek davranışlardır. Son zamanlarda yapılan araştırmalar üniversite öğrencilerinde riskli davranışların yaygınlığının her geçen yıl arttığına dikkat çekmektedir. Özellikle psikolojik sağlamlık ve benlik saygısının genç yetişkin üniversite öğrencilerinde riskli davranışlar ile ilişkili olduğu Türkiye'de yürütülen çalışmalarda da görülmüştür. Bu nedenle riskli davranışlar ile ilişkili faktörlerin araştırılması oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı Türk üniversite öğrencilerinin sağlık riski alma davranışlarını pozitif psikoloji değişkenleri ve demografik özellikler bağlamında incelemektir.
Yöntem: Bu çalışma 280 üniversite öğrencisinin katılımıyla çevrimiçi olarak yürütülmüştür. Bu çalışma kesitsel bir araştırma olup çalışmada seçilmiş temel değişkenler ve demografik değişkenler arasındaki korelasyonun saptanmasının yanında, araştırma tasarımında bağımlı değişken olarak seçilmiş olan risk alma davranışının hangi pozitif psikoloji değişkenleri tarafından yordandığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Riskli Davranışlar Ölçeği – Üniversite Formu, İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği sunulmuştur. Katılımcıların 232'si kadın (%82.9) ve 48'i erkektir (%17.1). Elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 26 programı aracılığıyla analiz edilmiştir.
Bulgular: Çalışmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Bu doğrultuda riskli davranışlar arasında yer alan intihar eğilimi ile psikolojik sağlamlık, benlik saygısı kendini sevme alt-bileşeni ve özyeterlilik arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. İntihar eğilimi ile benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla hiyerarşik regresyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre ilk aşamada psikolojik sağlamlılığın (β=-.44, p<.001) intihar eğilimindeki varyansın %19'unu açıkladığı görülmüştür (F(1,278)=66.28, p<.001). İkinci aşamada psikolojik sağlamlığın (β=-.11, p>.05) yanı sıra benlik saygısı alt boyutlarından kendini sevme (β=-.55, p<.001) ve özyeterliliğin (β=-.06, p>.05) modele katılmasıyla intihar eğilimindeki %43'lük bir varyansın açıklanabildiği bulunmuştur (F(3,276)=69.44, p<.001, ΔR^2=.012). Buna göre son modelde intihar eğiliminin sadece benlik saygısı kendini sevme alt-bileşeni tarafından negatif yönde anlamlı bir şekilde yordandığı görülmüştür.
Sonuçlar: Mevcut bulgular psikolojik sağlamlık ve benlik saygısının riskli davranışlar arasında intihar eğilimi ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Benlik saygısı kendini sevmenin intihar eğiliminin önemli bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. İntihar, gençlerin yaşamlarının sonlanma nedenleri arasında ikinci sıradadır, bu nedenle intiharı yordayan etmenlerin araştırılması oldukça önemlidir. Ayrıca literatür incelendiği zaman riskli davranışlar ve ilişkili faktörleri inceleyen çalışmaların ağırlıklı olarak ergenler üzerinde yürütüldüğü görüldüğünden bu çalışmanın üniversite öğrencilerinde riskli davranış araştırmalarına önemli katkı sunacağı düşünülmektedir.

LGBTİ+'LARDA DAMGALANMA VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK: SOSYAL DESTEK VE AİLE DESTEĞİNİN KORUYUCU ROLÜ

Melis Çelik Ok[1], Zeynep Türkyılmaz[2]
[1]*Kapadokya Üniversitesi*
[2]*İstanbul Kent Üniversitesi*

Amaç: Damgalanmanın LGBTİ+'ların ruh sağlığı sorunlarının oluşumunda bir risk faktörü olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, bireylerin yaşamlarında karşı karşıya geldikleri çeşitli olumsuzluklar, zorluklar ve güçlüklerin üstesinden gelebilme ve kendilerini toparlayabilme gücü olan psikolojik sağlamlığın (Basım, 2015) algılanan damgalanmayla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Ek olarak damgalanma ve psikolojik sağlamlık ile ilgili araştırmalar, hem LGBTİ+'larda hem de diğer azınlık gruplarda hem aile desteğinin hem de sosyal desteğin bu iki faktörle yakından ilişkili olduğuna işaret etmektedir. Bu bilgilerden hareketle, bu çalışmada LGBTİ+'larda algılanan damgalanma, psikolojik sağlamlık, algılanan sosyal destek ve algılanan aile desteği arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışmanın amacı, algılanan damgalanmanın ve algılanan zorlanma düzeyinin psikolojik sağlamlık ile negatif ilişkisinin olduğunu ve bu ilişkide aile desteği ve sosyal desteğin koruyucu bir faktör olabileceğini ortaya koymaktır.
Yöntem: Çalışmada çeşitli sosyal medya platformları aracılığıyla 118 LGBTİ+ katılımcıya ulaşılmıştır. 30 yaş üstündeki 5 katılımcı ve 18 yaş altındaki 4 katılımcı örneklemden çıkarılmıştır. Katılımcıların yaş ranjı 18-30 arasındadır (M = 21.22, SS = 3.16). Veri toplama araçları olarak farklı damgalanma ölçeklerinden maddelerin bir araya getirilip cinsel yönelim/cinsiyet kimliği için uygun bir şekilde değiştirilmesiyle araştırmacılar tarafından oluşturulan Algılanan Damgalanma Ölçeği (ADÖ) ve Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği (PDÖ, Basım ve Çetin, 2011) kullanılmıştır. Algılanan sosyal destek (ASD) ve aile desteği (AAD) birer madde halinde likert olarak ölçülmüştür. Ek olarak katılımcıların cinsiyet kimlikleri, cinsel yönelimleri, yaşları, ekonomik durumları gibi demografik bilgiler kişisel bilgi formu aracılığıyla alınmıştır.
Bulgular: ADÖ'nün iki alt boyutu olan algılanan ayrımcılık (AA) ve içselleştirilmiş damgalanma (İD) yordayıcı değişkenler, PSÖ yordanan değişken olarak ele alınmış; AAD ve ASD'nin düzenleyici etkisi test edilmiştir. Analizler Hayes (2018) tarafından geliştirilen SPSS için PROCESS makrosu (Model 1) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre, yalnızca İD ve PDÖ arasındaki ilişkide ASD'nin düzenleyici etkisi anlamlıdır, β =.06, t = 1.99, p = .049, %95 CI[.0003, .1263]. İkili karşılaştırma sonuçlarına göre ise, ASD düşük ve orta düzeydeyken İD, PDÖ'yü negatif bir şekilde yordamakta; ancak ASD yüksek olduğunda, İD ve PDÖ arasındaki anlamlı ilişki ortadan kalkmaktadır.
Sonuçlar: Bulgular, sadece algılanan sosyal desteğin koruyucu bir faktör olabileceğine ve bu koruyuculuğun sadece içselleştirilmiş damgalanma üzerinde etkili olduğuna işaret etmektedir. Elde edilen bu bulgular azınlık gruplarında ruh sağlığı alanyazını temelinde tartışılacaktır.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YEME TUTUMUNU YORDAYAN DEĞİŞKENLERİN CİNSİYETE GÖRE İNCELENMESİ

Melisa Ebeoğlu Duman[1], Eda Karacan[2], Funda Kutlu[2]
[1]*Bağımsız Araştırmacı*
[2]*Ufuk Üniversitesi*

Amaç: Yeme davranışına yönelik olumsuz tutumların, özellikle gençlerde yeme bozuklukları ve ilgili sağlık problemleri gibi pek çok sorunu gündeme getirebildiği bilinmektedir. Üniversite ile bireylerin yaşamlarında yeni bir dönem başladığından, sağlıklı beslenme alışkanlıklarının geliştirilmesi için bu dönemde yeme tutumlarında rolü olan faktörlerin saptanması oldukça önemlidir. Bireysel faktörlerin yanı sıra sosyokültürel tutumların da yeme tutumları üzerinde etkisi olduğu düşünüldüğünde, üniversite öğrencilerinde beden imajı idealleri ve görünüme yönelik sosyokültürel tutumların bozulmuş yeme tutumları ile ilişkisini incelemenin önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak ülkemizde yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak klinik örneklemlerde veya kadınlarla gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde yeme tutumunu yordayan değişkenlerin cinsiyete göre incelenmesidir.
Yöntem: Araştırma, ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini %53'ü kadın, %47'si erkek olan 18 ile 30 yaş aralığındaki (*Ort.*= 24.11, *SS*= 3.24) toplam 296 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Katılımcıların Beden Kitle İndeksi ortalaması 23.12±3.59'dur. Veriler sosyo-demografik bilgi formu, Yeme Tutum Testi-26, Görünüme Yönelik Sosyokültürel Tutumlar Ölçeği Revize-4 Ölçeği ve Beden İmajı İdealleri Anketi aracılığıyla yüz yüze toplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 22.0 programında gerçekleştirilmiştir.
Bulgular: Katılımcıların cinsiyetine göre yeme tutumlarının anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır [$t(294)= 3.70$, $p<.001$)]. Buna göre, kadınların bozulmuş yeme tutumlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu görülmüştür. Beden kitle indeksinin hem kadın hem erkek örneklemde görünüme yönelik sosyokültürel inançlar ölçeğinin alt boyutlarından aile baskısı (sırasıyla, $r= .43$, $p<.001$; $r= .31$, $p<.001$) ve akran baskısı (sırasıyla, $r= .30$, $p<.001$; $r= .24$, $p<.01$) ile olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Yeme tutumlarını yordayan değişkenleri belirlemek amacıyla cinsiyete göre ayrı olarak gerçekleştirilen hiyerarşik regresyon analizleri sonucunda, her iki örneklemde beden kitle indeksinin modele genel katkısının anlamsız olduğu görülmüştür. Kadınlarda görünüme yönelik sosyokültürel tutumlar ölçeğinin alt boyutlarından zayıf/ince beden, medya baskısı, akran baskısı alt boyutlarının; erkeklerde zayıf/ince bedenin yanı sıra kaslılık alt boyutunun bozulmuş yeme tutumlarını olumlu yönde yordadığı saptanmıştır. Dahası, kadınlarda son aşamada modele dahil edilen beden imajı ideallerinin erkeklerden farklı olarak yeme tutumlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Kadınlarda toplam varyansın %46'sı, erkeklerde ise %39'u açıklanmıştır.
Sonuçlar: Sonuçlar, yeme tutumları için geliştirilebilecek olan önleme ve müdahale programlarının cinsiyete göre ayrı olarak hazırlanmasının önemine işaret etmektedir. Elde edilen sonuçlar ilgili alanyazın bağlamında tartışılmıştır.

6.OTURUM: GELİŞİM VE PROGRAM ÇALIŞMALARI

Oturum Başkanı: *Doç. Dr. Hülya Ercan, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi*

ERGENLİK DÖNEMİNDE ŞÜKÜR VE UMUT

Bayram Günsel[1], Hülya Ercan[1]
[1] *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi*

Amaç: Ergenlik bireylerin çocukluktan yetişkinlikte geçişte, pek çok değişikliği deneyimledikleri bir gelişim dönemidir. Yetişkinlik yıllarına hazırlanan bireyler biyolojik bakımdan olgunlaşırlar, bilişsel yeterlilikleri artar ve psiko-sosyal açıdan gelişmeye devam ederler. Bu süreçte olumlu özelliklere sahip bireylerin daha istendik gelişimsel özellikler şekillendirmeleri beklenir. Ancak son birkaç on yıla kadar psikoloji alanındaki çalışmalarda ağırlıklı olarak problemlere ve olumsuzluklara odaklanılmış, insanın olumlu yönleri görece göz ardı edilmiştir. Son zamanlarda ivme kazanan pozitif psikoloji araştırmaları, ihmal edilen olumlu özelliklere ilişkin bilgi birikiminin artması bakımından önemlidir. Bu nedenle araştırmanın temel amacı "Ergenlik dönemindeki bireylerde şükür ve umut" olarak belirlenmiştir.
Yöntem: Araştırma, ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu uygun örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmaya farklı türden liselerde eğitimine devam eden 735 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların % 62.9'u (F=462) kız, % 37.1'i (F=273) erkektir. Yaş aralığı 14-18 arasında olup yaş ortalamaları 16.10'dur. Verilerin toplamasında Kişisel Bilgi Formu, Şükran Ölçeği ve Sürekli Umut Ölçeği kullanılmıştır. Analizler SPSS 21.00 paket programı ile yapılmıştır.
Bulgular: Araştırmanın birinci bulgusu katılımcıların şükür ve umut puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Araştırmanın ikinci bulgusuna göre katılımcıların şükür ve umut puanları ile yaşları arasında zayıf ancak istatistiksel açıdan anlamlı, pozitif yönlü korelasyon bulunmaktadır; yaş ilerledikçe şükür ve umut düzeyi artmaktadır. Araştırmanın üçüncü bulgusu katılımcıların şükür ve umut puanlarının anne ve baba eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığına işaret etmektedir. Araştırmanın dördüncü bulgusuna göre katılımcıların şükür ve umut puanları arasında orta düzeyde, pozitif yönlü bir korelasyon vardır. Araştırmanın son bulgusu katılımcıların şükür puanlarının, umut puanlarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu şeklindedir. Katılımcıların şükür puanları umut düzeylerindeki varyansın %28'ini açıklamaktadır.
Sonuçlar: Elde edilen bulgular, ergenlerin şükür ve umut düzeylerinin cinsiyet ve ana baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığını ortaya koymaktadır. Ergenlerin şükür ve umut düzeyleri ile yaşları arasında pozitif yönlü, zayıf bir ilişki vardır; yaşları ilerledikçe şükran ve umut düzeyleri artmaktadır. Ergenlerde şükür, umudun anlamlı bir yordayıcısıdır.

ERGEN-EBEVEYN ETKİLEŞİMİNİ DESTEKLEMEYE YÖNELİK KATILIM TEMELLİ EĞİTİM PROGRAMI GELİŞTİRMEYE İLİŞKİN BİR İHTİYAÇ ANALİZİ ÇALIŞMASI

Neslihan Avcı[1], Tuğba Taşer Polat[1]
[1] *Gazi Üniversitesi*

Amaç: Bu araştırma Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi doktora programı kapsamında yürütülen "Ergen-ebeveyn etkileşimini desteklemeye yönelik katılım temelli eğitim programının etkililiğinin incelenmesi" isimli tezin eğitim programını geliştirmek üzere gerçekleştirilen ihtiyaç belirleme aşamasıdır. Araştırma ergenlerin yaşam doyumlarının artırılması, ebeveyn ergen çatışmalarının önlenmesi, ergenin optimal gelişim olanaklarını bulabilmesi ve koruyabilmesi ile katılım temelli eğitim programının geliştirilebilmesi için ergenlerin ve ebeveynlerinin bu yöndeki ihtiyaçlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.
Yöntem: Araştırma, temel yorumlayıcı nitel araştırma deseni şeklinde tasarlanmıştır. Temel yorumlayıcı nitel araştırmanın öncelikli amacı insanların yaşadıklarını nasıl anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmaktır. Çalışmada örnekleme yöntemi olarak amaçlı örneklem kullanılmıştır. Bu doğrultuda çalışma grubunu gönüllü olarak 12-18 yaş 160 ergen ve 12-18 yaş çocuğu olan 125 ebeveyn oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak çevrimiçi bir platformda araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorular ve kişisel bilgi formu katılımcılarla paylaşılmıştır. Açık uçlu görüşme soruları ebeveyn ve ergenlerin birbirlerinden beklentileri, yaşadıkları çatışmalar, önerdikleri çözüm önerileri, birbirlerine söylemek istedikleri, pandemi döneminde ilişkilerinde nelerin değiştiği, eğitime hangi ebeveyn ile katılmak istedikleri, ergen- ebeveyn etkileşimine yönelik eğitim almak isterlerse bunun hangi konuda olmasını istedikleri şeklinde sondaj sorularla beraber 5 sorudan oluşmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır.
Bulgular: Araştırma bulguları göstermektedir ki; ebeveynlerin ergenlerden beklentilerinin daha çok eğitim, başarı gibi geleceğe dönükken, ergenlerin ebeveynlerinden beklentilerinin olmadığı, beklentiye sahip olan ise anlayış, özerklik ve istediklerinin yapılması yönünde olduğu görülmektedir. Senin adına annene/babana/çocuğuna bir şey söyleyecek olsam ne söylememi isterdin sorusu karşısında ergenler anne ve babalarına söylemek istedikleri bir şeyin olmadığını belirtirken, ebeveynler çocuklarına en çok "Ne kadar çalışırsa o kadar güzel hayatı olacağını" söylemek istediklerini belirtmişlerdir. Ergenler ebeveynleriyle çatışma konularının çoğunlukla olmadığı ama çatıştıklarında en çok çatışma konusunun ders çalışma olduğu belirtirken, ebeveynler ergenlerle olan çatışma konularını en çok dersler, ödevler ve sınava hazırlanma olduğunu ifade etmişlerdir. Ergenlerin yaşadıkları çatışmalara ilişkin çözüm önerileri bulunmazken ebeveynlerin çözüm önerisi daha çok konuşma ve anlaşma yönündedir ve ergenler daha çok eğitim almak istemediklerini belirtirken ebeveynler en çok etkili iletişim eğitimi almak istediklerini belirtmişlerdir.
Sonuçlar: Ergen-ebeveyn etkileşiminin artırılması ergenlerde ve ebeveynlerde yaşam doyumu ve iyi oluşu artıracağı, birbirlerinden olumlu beklentilerin oluşmasını sağlayacağını ortaya koymaktadır. Bu bulgulardan hareketle ergen ve ebeveynlere uygulanacak eğitim programının daha etkili gerçekleştirilebileceği görülmektedir.

EBEVEYN YILMAZLIĞI EĞİTİM MODÜLÜNÜN (EYEP) GELİŞTİRİLMESİ ve BİR LİSEDE PİLOT UYGULAMASI

Tuğba Dinç[1]
[1]*Başkent Üniversitesi*

Amaç: Ebeveynlik, heyecan verici duyguları olduğu kadar, yorucu ve yıpratıcı süreçleri de beraberinde getirmektedir. Anne babalar, ebeveyn rolünün içerisinde yer alan stresli durumların sonunda tükenmişlik yaşayabilmektedirler (Roskam, Raes ve Mikolajczak, 2017). Ebeveyn tükenmişliği, hem bireyin kendi yaşam doyumu, hem de çocuğuna karşı ihtiyacı olan bakımı verebilmesi yönünden tehdit oluşturmaktadır (Hansen, 2012). Tükenmişlik yaşayan ebeveynler, çocuklarına karşı ihmalkâr davranışlarda bulunabilmekte, çocukların ihtiyaçlarını yeterli düzeyde karşılayamamaktadır. İhmal edilen çocuğun, gelişim süreci eksik tamamlanabilmekte, davranış problemleri gösterebilmekte, akademik yaşamda okula alışmakta ve uyum sağlamakta zorlanabilmektedir. Bu durum, çocukluk dönemi ile başlayarak, ergenlik dönemine kadar uzanan olumsuz etkilere neden olabilmektedir (Iwaniec, Larkin ve Higgins, 2006). Newman (2005) yılmazlığı, insanın, zorluklar, olumsuz durumlar ve devam eden önemli yaşam stresleri karşısında uyum sağlama yeteneği olarak tanımlamıştır. Yılmazlık düzeyi yüksek olan bireyler, zorlu ve stresli olaylara karşı daha iyi uyum sağlayabilmektedir. Ulusal alanyazında Yılmazlık kavramı ile ilgili yapılan çalışmalar bulunmasına karşın ebeveyn yılmazlığı ile ilgili çalışmalara rastlanmamaktadır. Ebeveyn yılmazlığı, ebeveynliğin getirdiği görev ve sorumluluklar ile ilgili dayanıklı olma halidir. Ebeveynin çocuğuyla ilgili yaşadığı zorluklar karşısında çözüm odaklı yaklaşabilmesi ve uyum sağlayabilmesini ifade etmektedir. Sağlıklı toplumun temeli olan, sağlıklı aileler ve çocuklar için, ebeveynlerin yılmazlık becerilerinin geliştirilmesi önemlidir.
Yöntem: Bu bağlamda, bir vakıf üniversitesi ve bir sivil toplum kuruluşu işbirliği ile Ebeveyn Yılmazlığı Eğitim Modülü (EYEP) geliştirilmiştir. Bu modül ile birlikte ebeveynlerin yılmazlık kavramı ile ilgili farkındalık kazanmaları amaçlanmıştır. Modül içeriği ile ilgili uzman görüşleri alınmıştır. Bu doğrultuda, eğitimin uygulama süreci ile ilgili bilgilendirme kitapçığı ve sunum içerikleri hazırlanmıştır. Modülün pilot uygulaması Mayıs ve Haziran 2022 tarihlerinde Ankara Etimesgut ilçesine bağlı bir lisede uygulanmıştır. Pilot uygulama sürecinde uygulama öncesi ve sonrası katılımcılardan Ebeveyn Yılmazlığı kavramı ile ilgili bilgi toplanmıştır.
Sonuç: Ebeveyn yılmazlığının nitel yöntemlerle değerlendirildiği bu çalışma, ebeveyn yılmazlığını güçlendirme çalışmalarına önemli katkılar sağlayacaktır.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKULA BAĞLILIKLARININ GELİŞTİRİLEBİLMESİ PSİKOEĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ

Hilal Besire Bayrakcı[1], Osman Nejat Akfırat[2]
[1]*Şehit Recep Demir Ortaokulu*
[2] *Kocaeli Üniversitesi*

Amaç: Ergenlerin yoğun vakit geçirdiği ve sosyalleştiği alanların başında okul gelmektedir. Bu zaman dilimi içerisinde bazı bireyler okuluna yönelik daha pozitif düşünce ve duyguda olmakla birlikte kendisini okula ait hissetmektedir (Arslan, 2016). Bireyin okulda kendisini değerli hissetmesine okul aidiyeti denmektedir (Goodenow & Grady, 1993; Osterman, 2000). Okul aidiyetine yönelik çalışmalar genellikle ilişkisel tarama modeli ile olup bireylerin okul aidiyet düzeylerini arttırıcı işlevsel psikoeğitimi programına rastlanmamıştır. Okul aidiyeti yüksek ve düşük olan bireylerin özellikleri değerlendirildiğinde eğitim kurumlarında okul aidiyetini arttırmaya yönelik çalışmaların yer almasının önemli olacağı düşünülmektedir.
Yöntem: Bu kapsamda Şehit Recep Demir Ortaokulu'ndaki öğrencilerin rehberlik servislerine başvurma amaçları, Rehberlik İhtiyaçları Belirleme Anketi (RİBA) sonuçları, veli ve öğrenci görüşmeleri ve alan yazından elde edilen bilgiler ışığında ergenlerin yaşadıkları duyguları tanıması ve ifade etmesi, etkili ve doğru iletişim kurması, toplumsal cinsiyet rollerini tanıması, güçlü yanlarını fark etmesi, yardım ve sabır becerilerini geliştirmesi konularında desteğe ihtiyacı olduğu görülmektedir. Geliştirilen 6. ve 7. Sınıflara yönelik okul aidiyetinin arttırılması psikoeğitim programının etkililiğinin incelenmesinin geliştirilecek olan başka programlar için de referans olacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, araştırmacı tarafından geliştirilen psikoeğitim programının 6 ve7. Sınıfa devam eden erkek öğrencilerin okula bağlılıklarının geliştirilme düzeylerine etkisinin incelenmesinden oluşmaktadır. Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen psikoeğitim programının öğrencilerin okula bağlılık düzeylerinin geliştirilmesini incelemek amacıyla ön test son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Sakarya İli Geyve İlçesi Karaçam Köyü'nde bulunan Şehit Recep Demir Ortaokulu 6 ve7. Sınıfa devam eden 15'i deney 15'i kontrol grubunda yer alan toplam 30 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada hazırlanan psikoeğitim programının ön test ve son testleri için Çocuklar için Zorbalıkla İlgili Bilişler Ölçeği, Okul Çocuklarının Mutluluk Envanteri ve Okul Aidiyeti Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçekler uygulanarak ön test ölçümleri alınmış ve deney ve kontrol gruplarının puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).
Sonuç: Verilerin analizinde örneklem sayısının az olması nedeni ile nonparametrik testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ile Mann Whitney U kullanılmıştır. Bu çalışmanın 7 oturumu gerçekleştirilmiş ve oturumlar devam etmektedir. Oturumlar tamamlandıktan sonra kontrol ve deney gruplarından son test ölçümleri gerçekleştirilip gruplar arasında karşılaştırma yapılacaktır. Bulgular literatür kapsamında tartışılarak bu konuda öneriler sunulacaktır.

7.OTURUM: EKRAN KULLANIMI

Oturum Başkanı: *Dr. Öğretim Üyesi Elif Emir Öksüz, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ANKSİYETE BELİRTİLERİ VE AKILLI TELEFON BAĞIMLILIĞI ARASINDA BİLİNÇLİ FARKINDALIĞIN ARACI ROLÜ

Gözde Sayın Karakaş[1], Beyza Pamuk[2]
[1] *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*
[2] *Bağımsız Araştırmacı*

Amaç: Problemli akıllı telefon kullanımı, depresyon ve anksiyete belirtileri, madde kullanım bozuklukları, düşük benlik saygısı gibi pek çok psikolojik sıkıntıyla ilişkilendirilmektedir. Özellikle 25 yaş altı gençlerde, akıllı telefon bağımlılığının psikolojik sıkıntıların yanı sıra uyku bozuklukları, obezite veya aşırı kilo, fiziksel hareketsizlik gibi pek çok sağlık sorunuyla da ilişkili olduğu gösterilmiştir. Akıllı telefonların yaşamın bir parçası olduğu bu dönemde, kullanımın yol açtığı psikolojik sorunların ve bunlara yönelik müdahalelerin incelenmesi kaçınılmaz olmuştur. Literatürde, pek çok çalışma anksiyete belirtilerinin artmasıyla akıllı telefon bağımlılığının arttığı bildirilmiştir. Buna karşın, bilinçli farkındalık da problemli akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı ile negatif ilişkili bulunmuştur. Bu iki değişkenin, akıllı telefon bağımlılığının açıklanmasında ve müdahelesinde önemli bir rol oynayabileceği düşünülmüştür. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinde anksiyete belirtileri ve akıllı telefon bağımlılığı arasında bilinçli farkındalığın aracı rolünün test edilmesi amaçlanmıştır.
Yöntem: Bu çalışma, ilişkisel ve nicel bir araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Etik izin alındıktan sonra yaşları 18 ile 27 arasında değişen (*Ort*= 21.28, *SS*= 1.60) 202 üniversite öğrencisi (128 kadın) araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler toplanırken ulaşılabilir örnekleme yöntemi izlenmiştir. Katılımcılara Akıllı Telefon Bağımlılığı Ölçeği, Beck Anksiyete Ölçeği ve Bilinçli Farkındalık Ölçeği çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Çalışmaya katılım gönüllük esasına göre yapılmış, katılımcılara ölçüm araçlarının başında bir bilgilendirilmiş onam formu sunulmuştur.
Bulgular: Katılımcıların %43'ü akıllı telefonlarıyla 5 saatten daha fazla zaman geçirdiğini belirtmiştir. Ayrıca, katılımcıların akıllı telefonlarında en çok instagramda vakit geçirdiği görülmüştür. Akıllı telefon bağımlılığı düzeylerinde kadın ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda, akıllı telefon bağımlılığının anksiyete belirtileriyle pozitif yönde ($F(4, 201) = 8.74$, $b = .18$, SH = .07, p=.02); bilinçli farkındalıkla negatif yönde ($F(4, 201) = 8.74$, $b = -.25$, SH = .07, p=.001) ilişkili olduğu bulunmuştur. Aracılık analizleri ise, anksiyete belirtileri ve akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkiye bilinçli farkındalığın aracılık ettiğini göstermiştir.
Sonuçlar: Literatürde, anksiyete belirtileri arttıkça akıllı telefon bağımlılığı belirtilerinin artış gösterdiğine ilişkin bulgular mevcuttur. Ayrıca, yapılan çalışmalar akıllı telefon bağımlılığının önlenmesinde bilinçli farkındalığın koruyucu bir etkisi olabileceğini tartışmaktadır. Bu çalışmada da, anksiyete belirtileri ve akıllı telefon bağımlılığı arasında bilinçli farkındalığın aracı rolünün bulunması bilinçli farkındalığın duygu düzenleyici bir işlevinin olabileceğini düşündürmüştür. Bu araştırmanın bulguları, akıllı telefon bağımlılığı müdahalelerinde bilinçli farkındalık tekniklerinin fayda sağlayabileceğini düşündürmüştür. Bilinçli farkındalık, hem anksiyete belirtilerini hem de otomatik hale gelen akıllı telefon kontrol etme davranışlarını azaltarak problemli telefon kullanım davranışları üzerinde kontrol sağlamaya yardımcı olabilir.

EĞİTİM AMAÇLI SOSYAL MEDYA KULLANIMINDA ERGENLER VE EBEVEYNLERİNİN TERCİHLERİ

Fatma Bıkmaz[1], Müge Artar[2], Ayşe Çakır İlhan[2], Metin Kartal[3]
[1]Ankara Üniversitesi
[2]Kapadokya Üniversitesi[3]Kafkas Üniversitesi

Aims: Social networking platforms practically influence and determine the communication between adolescents aged 12-17 in the World and in Turkey (Lenhart, Purcell, Smith, & Zickuhr, 2010; Alican & Saban, 2013). Social networks being used for educational purposes are coined literally as useful; learner friendly, and free of charge for personal learning communities. In turn, these factors are important in raking the social networking platforms as such: Twitter, Facebook, and Blogger, respectively (Gonzales & Vodicka, 2010). Given that the widespread effect of social media over the lives of students, the content-developers of educational environments are inevitably not indifferent to echo to these platforms. In this vein, both teachers and policy-makers maintain emotionally positive and cognitively enriching the teaching via the social media and its opportunities after the dramatic increase in the use of communication technologies in the course of pandemics (Chick et al., 2020; Alkhowailed et al., 2020; Daniel, 2020; Ting, Carin, Dzau, Wong, 2020). This paper was guided by these two aims so as to grasp the insights to handle the social media as educational purposes: (1) the determination of the social media preferences of secondary and high school students in the use of social media for educational purposes, (2) the determination of the social media preferences of parents, who are in destitute for more parental control over social media and more beneficial technology against the intense use of technology by adolescents. Determining the tendencies and revealing the insights of the digital users on the social media as educational purpose will be a powerful reference for developing the new social media environments for educational purposes.
Method: This study employed a mixed-method and utilized the sequential explanatory design in an attempt to combine the strengths of QUAN and QUAL methods (Creswell, 2009): QUAN → Qual. The key reason behind the firstly use of QUAN was to yield the incremental and important data for the determination of the social media preferences of secondary and high school students, their parents in Turkey. In the second stage of the study, it is planned to explain and elaborate the quantitative data via focus group. In this respect, the second phase of the research design builds on the first phase (Ivankova, Creswell, & Stick, 2006). This paper was utilized the various samples in terms of research design: (1) Four different samples for QUAN in terms of types (public and private) of the schooling, (2) Two different study groups for QUAL. In this study, stratified sampling method was used in the selection of secondary and high school students (male-female) and their parents from 12 statistical regions (including cities over Turkey) determined by NUT Level 3 via the e-questionnaire developed by the researchers to collect quantitative data would be applied. Last but not least, the research is still in progress and will completed at the end of May of 2022.

OKUL ÖNCESİ, İLKOKUL VE ORTAOKUL ÇAĞINDAKİ ÇOCUKLARIN İNTERNET KULLANIMLARINA İLİŞKİN EBEVEYN GÖRÜŞLERİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA

Eda Ocak[1], Eda Gündüz[2], Yalçın Özdemir[3]
[1]*Özel Aydın Pusula Koleji*
[2]*Özel Aydın Tempo Dil Anaokulu*
[3]*Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*

Amaç: Hızla gelişen teknoloji ve internet dünyasında çocukların güvenli ve bilinçli internet kullanımı için ebeveynlerin tutumları kritik rol oynamaktadır. Bu araştırmanın amacı, ebeveynlerin çocuklarının internet kullanımına yönelik bilgilerini, bu konudaki tutum ve davranışlarını incelemektir.
Yöntem: Araştırma nitel bir çalışma olarak desenlenmiştir. Araştırmanın katılımcılar okul öncesi, ilkokul ve ortaokul çağında çocuğu olan 20 ebeveynden oluşmaktadır. Veriler çocukları Aydın ili Efeler bölgesinde bulunan ilkokul, anaokulu ve ortaokula devam eden ebeveynlerden toplanmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulmuş sosyodemografik bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze toplanmıştır. Bu kapsamda; çocuğun kendine ait bir cep telefonunun olup olmadığı, çocuğun ve ebeveynlerin internet kullanım süreleri, ebeveynlerin çocukların internet kullanımlarına ilişkin olumlu ve olumsuz deneyimleri, çocukları ne derece güvende algıladıkları bilgisi alınmıştır. Bununla birlikte ebeveynlerin çocuklarını denetlemek ve güvende tutmak için hangi yöntemleri kullandıkları, ne tür kurallar belirledikleri ve güvenli internet kullanımı konusunda okullardan neler bekledikleri değerlendirilmiştir. Veriler betimsel analiz yolu ile analiz edilmiştir.
Bulgular: Elde edilen bulgulara göre ebeveynlerin ve çocuklarının çoğunun evlerinde internet kullandıklarını ifade ettiği, hemen hepsinin çocukların internet kullanımına dair çeşitli denetleyici ve düzenleyici kurallarının olduğu saptanmıştır. Ortak alanda internet kullanımına eşlik etme, kullanım sürelerini sınırlandırma bulgular arasında öne çıkan denetleme yöntemleri olarak görülmüştür. Okulöncesi ve ilkokul çağı çocuklarının ebeveynlerinin koruma yöntemi olarak daha çok zararlı buldukları sitelere erişimi filtreleme yöntemini tercih ettiği görülürken; ortaokul çağı çocuklarının ebeveynlerinin ve teknolojik aletlerin düzenli kontrol edilmesi yöntemini kullandıkları görülmüştür. Ortak olanda kullanıma yönlendirme ise bütün gruplarda benzer şekilde görülmüştür. Ayrıca ebeveynler çocukların internet kullanımı ile ilgili cinsel ve duygusal olarak istismar edilmelerinden endişe duymakla beraber internet kullanımının olumlu ve geliştirici yanlarının da fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma katılımcılarının tümü, internet kullanımında cinsiyet gözetmeksizin çocuklarının yeterince bilinçli olmadıklarını ve okulların bu konuda hem ebeveynlere hem de çocuklara yol gösterici olması gerektiğini bildirmişlerdir.
Sonuçlar: Araştırma bulguları alanyazın ışığında tartışılmıştır. Araştırma sonuçları ülkemizde anne babaların çocuk yetiştirme sürecinde internet kullanımı konusunda neler deneyimlediklerini anlamamıza ışık tutacaktır.

ÖĞRENCİLERİN DUYGUSAL VE DAVRANIŞSAL SORUNLARI: EKRAN MARUZİYETİ, ZORBALIK VE YAKIN ARKADAŞLIK ETKİSİ

Elif Emir Öksüz[1], Öykü Mançe Çalışır[2], Seher Yalçın[2]
[1]*Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*
[2] *Ankara Üniversitesi*

Amaç: Ortaokul ve lise öğrencileri ergenlik döneminin de etkisiyle çeşitli duygusal ve davranışsal sorunları daha yoğun yaşayabilmektedirler. Dünya genelinde ergenlerin %7,8'inin ruh sağlığı sorunları ve %13,8'nin duygusal ve davranışsal sorunlar yaşadığı rapor edilmiştir. Türkiye'de yapılan bir çalışmaya göre lise öğrencilerinin %29,7'sinin duygusal ve davranışsal sorunlar yaşadığı saptanmıştır. Bu araştırmada, ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin duygusal ve davranışsal sorunlarının çeşitli demografik değişkenler (cinsiyet, ekran süresi, zorbalık, vb.) açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.
Yöntem: Araştırmaya yaşları 9 ile 17 arasında toplam 415 (229 kadın, %55,2; 186 erkek, %44,8) ortaokul ve lise öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 13.28 ve standart sapma puanı ise 2.26'dır. Araştırma verileri toplam 25 madde ve 5 alt boyuttan (Dikkat Eksikliği ve Aşırı Hareketlilik, Davranış Sorunları, Duygusal Sorunlar, Akran Sorunları ve Sosyal Davranışlar) oluşan Güçler ve Güçlükler Anketi ve bir demografik form aracılığı ile toplanmıştır. Katılımcıların duygusal, davranış ve akran problemlerini, dikkat eksikliğini ve sosyal davranışlarını açıklayan demografik özellikleri karar ağaçları yöntemlerinden CHAID analizi ile belirlenmiştir.
Bulgular: Araştırmanın bulgularına göre, katılımcıların davranış problemlerini, dikkat eksikliğini ve sosyal davranışlarını açıklayan değişkenlerden biri ekran başında geçirdikleri süredir. Öğrencilerin son bir ay içinde sanal ortamda veya yüz yüze birden fazla defa zorbalığa uğrama durumunun hem duygusal problemlerini hem akran problemlerini açıklayan değişken olduğu saptanmıştır. Diğer taraftan yakın arkadaş sayısının hem sosyal davranışları hem akran problemlerini açıklayan diğer bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Sonuçlar: Ortaokul ve lise öğrencileri arasında özellikle pandemiden sonra ekran başında geçirilen sürenin arttığı belirtilmektedir. Bu araştırma bulguları da bu durumun etkileri ile ilgili fikir vermektedir. Ekran başında geçirilen süre arttıkça ortaokul ve lise öğrencilerindeki davranış ve dikkat eksikliği problemlerinin puan ortalamalarının artması; davranış sorunlarının ve dikkat problemlerinin azalmasında ekran kullanım süresini azaltacak çalışmaların önceliklendirilmesi gerektiğini vurgular niteliktedir. Ekran başında geçirilen süre kadar katılımcıların zorbalığa uğrama durumu da dikkate alınması gereken bir diğer önemli bulgudur. Bu bulgu dikkate alındığında katılımcıların duygusal ve akran problemlerinin çözümünde zorbalıkla baş etme becerilerinin güçlendirilmesi bir alternatif olabilir. Bu araştırma sonucuna göre ortaokul ve lise öğrencilerinin duygusal ve davranışsal problemlerinin azaltılması amacıyla yapılacak çalışmalarda ekran süresinin azaltılması, zorbalıkla baş etme becerilerinin güçlendirilmesi ve sosyal becerilerin geliştirilmesini kapsayacak çalışmaların önemli olduğu belirtilebilir.

II. ULUSLARARASI ERGENLİK VE GENÇLİK ARAŞTIRMALARI KONGRESİ

"Değişen Dünyada Ergen ve Genç Olmak"

Bildiri Özetleri Kitabı
6-8 Eylül 2023

Gerçekleşen kongre ergenlik, gençlik ve yetişkinliğe geçişle ilgili pek çok konunun ele alındığı güçlü bir davetli programı ve bildiri önerileriyle zengin bir programa sahipti. Kongre programında iki çalıştay, 3 keynote (davetli konuşmacı), 3 davetli panel, bir poster oturumu, bir sempozyum, 20 sözel bildiri oturumu ve toplam 81 sözel bildiri sunumu yer almıştır. Lisans öğrencilerinden deneyimli hocalara kadar geniş ve çeşitli bir katılımcı profili ile kongrede farklı kuruluşlardan farklı bölgelerden ve yurtdışından araştırmacılar ergenlik ve gençlik konularını konuşacak. Ayrıca en iyi poster ödülünü kazanan iki postere başarı belgesi verilmiştir. Disiplinlerarası nitelikteki katılımcıların arasında akademisyenlerin yanı sıra okullarda ve ruh sağlığı hizmetlerinde görev yapan uygulamacılar da yer almıştır. Açılış oturumunda yer alan davetli konuşmacı J. J. Arnett konuşmasında ileri sürdüğü ve bilimsel çalışmalar için bir çığır niteliği taşıyan ergenlikten sonra ve genç yetişkinlikten önce 20'li yaşları kapsayan özel bir yaşam dönemi olan "Beliren Yetişkinlik" dönemini ele almış, oldukça kapsamlı bir sunum gerçekleştirmiştir. 7 Eylül'de ikinci gün kongre programında ABD Clark Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Lene Arnett Jensen "Kültürel gelişimsel kuram: Küresel dünyada benlik ve sosyal bilimler" konulu bir konuşma yapmış ve birçok kültürden örnekler sunmuştur. Kongrenin son günü olan 8 Eylül'de ise Prof. Dr. Demet Lüküslü (Yeditepe Üniversitesi) ülkemizin önemli güncel sorunlarından biri olan "İstihdamda ve eğitimde olmayan gençler" konusunda bir davetli konuşma yapmıştır. Disiplinlerarası özelliğiyle kongre oldukça doyurucu bir izleyici kitlesine ulaşmıştır.

Bu süreçte tüm paydaşlar ve katılımcılar kongrenin verimli ve renkli bir bilimsel toplantı olmasını sağlamışlardır.

İçten Teşekkürlerimizle....

KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ

Nevşehir Yerleşkeleri:
Mustafapaşa - Üçhisar - Ürgüp
Tel: 0384 353 5009 (pbx) Faks: 0384 353 5125
İstanbul Yerleşkesi:
Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı
Tel: 0216 588 0010 (pbx) Faks: 0216 588 0012
info@kapadokya.edu.tr

9 786054 448722

www.kapadokya.edu.tr